

**Αμερικανικές υπηρεσίες πληροφοριών (CIA - FBI) και
Εθνική Ασφάλεια (παραλείψεις και διαρθρώσεις)**

Όνοματεπώνυμο: Βίνος Αθανάσιος

ΑΜ: ΜΘ 16003

Τμήμα: ΠΜΣ Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών

Επιβλέπων καθηγητής: Κωνσταντόπουλος Ιωάννης

Αφιερώνεται στους γονείς μου

Το έργο που εκπονήθηκε και παρουσιάζεται στην υποβαλλόμενη διπλωματική εργασία είναι αποκλειστικά ατομικό δικό μου. Όποιες πληροφορίες και υλικό που περιέχονται έχουν αντληθεί από άλλες πηγές, έχουν καταλλήλως αναφερθεί στην παρούσα διπλωματική εργασία. Επιπλέον τελώ εν γνώσει ότι σε περίπτωση διαπίστωσης ότι δεν συντρέχουν όσα βεβαιώνονται από μέρους μου, μου αφαιρείται ανά πάσα στιγμή αμέσως ο τίτλος. / the intellectual work fulfilled and submitted based on the delivered master thesis is exclusive property of mine personally. Appropriate credit has been given in this diploma thesis regarding any information and material included in it that have been derived from other sources. I am also fully aware that any misrepresentation in connection with this declaration may at any time result in immediate revocation of the degree title.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	8
Κεφάλαιο 1: Ανάλυση, ορισμός, τύποι και μορφές της Intelligence	14
1.1 Ανάλυση της Πληροφόρησης (Intelligence).....	15
1.2 Ανάλυση και ορισμός της πληροφόρησης (intelligence) από τον Mark M. Lowenthal...	16
1.3 Τύποι της Πληροφόρησης (Intelligence).....	17
1.3.1 Διαδικασία ανάλυσης των πληροφοριών (intelligence) κατά τον Lock K.Johnson	19
1.4 Οι μορφές των Πληροφοριών (Intelligence)	20
1.4.1 Αντικατασκοπεία (Counterintelligence).....	20
1.4.1.1 Ανάλυση Αμυντικής και Επιθετικής Αντικατασκοπείας.....	22
1.4.1.2 Συγκεκαλυμμένες Επιχειρήσεις (Covert Actions)	24
1.4.1.3 Δικαιολογημένη Άρνησης (Plausible Deniability) ποια η χρήση του	25
1.4.2 Human Intelligence – Ανάκτηση Πληροφοριών από Ανθρώπινη πηγή	26
1.4.3 Ανάκτηση Πληροφοριών μέσω Εικόνων Imagery Intelligence	28
1.4.4 Ανάκτηση πληροφοριών από μετρήσεις (Measurement Intelligence).....	29
1.4.5 Συλλογή Πληροφοριών Μέσω Ανοικτών Πηγών (Open Source Intelligence).....	29
1.4.6 Ανάλυση πληροφοριών μέσω Σημάτων (Signals Intelligence)	30
1.4.7 Ανάκτηση μέσω γεώ-διαστημικών πληροφοριών (Geospatial Intelligence).....	31
1.4.8 Συλλογή Πληροφοριών Μέσω Ηλεκτρο-Μαγνητικών Σημάτων (Acoustical Intelligence)	33
1.4.9 Συλλογή Πληροφοριών Μέσω Ηλεκτρο-Μαγνητικών Εκπομπών (Electronic Intelligence, Nuclear Intelligence και Telemetry Intelligence)	34
1.5 Κύκλος Πληροφοριών (Intelligence Cycle)	35

1.5.1 Τα στάδια ανάλυσης πληροφοριών.....	36
1.5.2 Η τεχνολογική καινοτομία.....	38
1.5.3 Το τελευταίο στάδιο του Κύκλου Πληροφοριών (Intelligence Cycle) και η κρισιμότητα της αποκωδικοποίησης του	39
1.6 Κατηγοριοποίηση των πληροφοριών από τους Carl J. Jensen, David H. McElreath και Melissa Graves.....	41
Κεφάλαιο 2: Αμερικανικές Υπηρεσίες Πληροφοριών: Central Intelligence Agency (CIA) – Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών	44
2.1 Δημιουργία της CIA	45
2.1.1 Η CIA μετατρέπεται στην κυρίαρχη υπηρεσία πληροφοριών	46
2.1.2 Ποια είναι η λειτουργία της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών;	47
2.2 Κύριες Δραστηριότητες της CIA	49
2.2.1 Συγκεκριμένες Επιχειρήσεις (Covert action) και CIA. Οι μυστικές αποστολές. Τυγχάνουν πάντα την εμπιστοσύνη της Προεδρικής ηγεσίας;.....	49
2.2.2 Ορισμός της Covert Action από το Historical Dictionary of United States Intelligence. 51	
2.3 Δημιουργία νέου τομέα αντιτρομοκρατίας μέσα στην CIA	52
2.3.1 Πρώτη αποστολή για την νεοσυσταθείσα μονάδα.....	52
2.3.2 Η απόλυτη επιτυχία της CIA στην Επιχείρηση “Geronimo” . Ο πόλεμος ενάντια στην τρομοκρατία.....	53
2.4 DRONES. Η τεχνολογία της CIA	55
2.4.1 Τα DRONES γίνονται τα μάτια και τα αυτιά των Η.Π.Α. στον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας	56
2.5 Αντιμετώπιση Σύγχρονων Κινδύνων και Όπλα Μαζικής Καταστροφής	58
2.6 Μια σύνοψη της CIA.....	60
Κεφάλαιο 3: Αμερικανικές Υπηρεσίες Πληροφοριών : Federal Bureau of Investigation (FBI), Ομοσπονδιακό Γραφείο Ερευνών.....	60
3.1 Ιστορική Αναδρομή	63
3.2 Δημιουργία του FBI	63

3.2.1 Edgar Hoover και το πρωτοποριακό πρόγραμμα COINTELPRO (Counter Intelligence Program).....	65
3.2.2 Ποία η χρήση του COINTELPRO (Counter Intelligence Program).....	65
3.3 Διπλοί Πράκτορες στα ενδότερα του FBI.....	67
3.3.1 Η περιβόητη περίπτωση του Robert Hanssen	68
3.4 Δημιουργία τομέων Αντιτρομοκρατίας, Αντικατασκοπείας και αντιμετώπισης Όπλων Μαζικής Καταστροφής.....	69
3.4.1 Τομέας Αντικατασκοπείας	69
3.4.2 Τομέας για Όπλα Μαζικής Καταστροφής	70
3.4.3 Τομέας Αντιτρομοκρατίας.....	71
Κεφάλαιο 4: Εθνική Ασφάλεια και αποτυχίες των Υπηρεσιών Πληροφοριών. Λάθη και παραλείψεις.....	73
4.1 Πως συνδέεται η διατήρηση της εθνικής ασφάλειας με τις υπηρεσίες πληροφοριών; ..	74
4.2 Οι ασύμμετρες απειλές κίνδυνος για την εθνική ασφάλεια	77
4.3 Τα τρομοκρατικά χτυπήματα αρχίζουν και κλονίζουν την Αμερική	78
4.4 “We are at war”	82
4.5 Η ολοκληρωτική κατάρρευση της εθνικής ασφάλειας.....	84
4.6 Αποτυχίες των Υπηρεσιών Πληροφοριών.....	85
4.6.1 Τι δείχνουν τα επίσημα πορίσματα;	86
4.6.2 Λάθος υπολογισμοί εκ μέρους της Αμερικανικής ηγεσίας.....	86
4.6.3 Πως ορίζει την αποτυχία των υπηρεσιών πληροφοριών ο Stephen Murrin και ο Thomas Copeland.....	88
4.7 Στρατηγικής φύσεως αποτυχίες ή ένας συνδυασμός παραγόντων;	91
4.7.1 Ποια τα αίτια των αποτυχιών σύμφωνα με τον Richard K.Betts	93
4.7.2 Η ανάλυση του ο Ehud Eiran για τις αποτυχίες	95
4.7.3 Λόγοι αποτυχίας από την Christina Shelton	96
4.7.4 Οι αποτυχίες των υπηρεσιών και που οφείλονται κατά την ανάλυση του Kjetil Anders Hatlebrekke και του M.L.R. Smith	97
4.7.5 Η αδυναμία συνεργασίας μεταξύ FBI – CIA	99

4.8 Πόρισμα της Επιτροπής για την 11η Σεπτεμβρίου για τα λάθη που συντελέστηκαν	101
Κεφάλαιο 5: Διάρθρωση και μεταρρυθμίσεις στις Αμερικανικές υπηρεσίες πληροφοριών	104
5.1 Ανάγκη για διάρθρωση των υπηρεσιών πληροφοριών.....	106
5.2 Υιοθέτηση Νέων Πολιτικών.....	110
5.3 Ποιες αλλαγές προτείνονται κατά την Επιτροπή.....	112
5.3.1 Αλλαγή συστήματος από ένα “need to know ”σε ένα “need to share”	112
5.3.2 Αλλαγές στις υπηρεσίες πληροφοριών.....	114
5.3.3 Τα 2 στάδια μεταρρυθμίσεων.....	117
5.4 Νέα Στρατηγική	118
5.5 Το Όραμα Για την Νέα Δεκαετία	120
Βιβλιογραφία	125

Εισαγωγή

Οι υπηρεσίες πληροφοριών θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως ο “αφανής” ήρωας, ο παίκτης κλειδί για την προστασία ενός κράτους. Το έργο τους απόλυτα συνυφασμένο με εκείνο των ενόπλων δυνάμεων, ούσες με την σειρά τους έτοιμες για την αντιμετώπιση κινδύνων που απειλούν την εύρυθμη λειτουργία και την ασφάλεια του κράτους. Είναι επιφορτισμένες με την συλλογή και την ανάλυση των πληροφοριών, προκειμένου να προειδοποιηθεί η πολιτική ηγεσία για και να αποφευχθεί ένα τρομοκρατικό χτύπημα, μια περίπτωση δολιοφθοράς (sabotage), μια ασύμμετρη απειλή παίρνοντας την μορφή ενός υβριδικού πολέμου. Στο άναρχο διεθνές σύστημα με την παρουσία πολλών κρατών - παικτών και την αέναη αναζήτηση για αύξηση της ισχύος, το εύθραυστο status quo δίνει την θέση του στις υπηρεσίες πληροφοριών για να αντιμετωπίσουν την αυξανόμενη απειλή που απορρέει από τον επιθετικό ρεαλισμό άλλων κρατών που επιθυμούν ανακατανομή ισχύος.

Αποτελούν τον θεμέλιο λίθο για την ύπαρξη του ίδιου του κράτους, συμβάλλοντας στο αίσθημα ασφάλειας και των πολιτών, διαδραματίζουν σημαίνοντα ρόλο ειδικότερα σε μια χώρα που έχει ιδιαίτερο εκτόπισμα στην διεθνή σκακιέρα σαν τις Η.Π.Α. Η απειλή μπορεί να έχει πολλές μορφές, ωστόσο από την στιγμή που θα μπει στο κάδρο των υπηρεσιών πληροφοριών και πληροί κάποια χαρακτηριστικά που προσδίδονται ως πιθανή απειλή ή επικείμενη απειλή κινητοποιούνται και αξιολογούν τις πληροφορίες που έχουν συγκεντρώσει. Οι παγκόσμιες αναταραχές

ανά τον κόσμο, η ανάπτυξη Όπλων Μαζικής Καταστροφής, η Τρομοκρατία, επέτειναν την ανάγκη για την ενδυνάμωση των υπηρεσιών πληροφοριών (οικονομικά και εξοπλιστικά), λειτουργώντας πιο αξιόπιστα και αποτελεσματικότερα.

Στην πρώτη γραμμή κρούσης βρίσκεται η Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών, η CIA, με επιτυχίες σε αποστολές από την Λατινική Αμερική έως την Ασία και στην πιο πρόσφατη με την εκτέλεση του καταζητούμενου για διεθνή τρομοκρατία αρχηγού της Al Qaeda η οποία είχε διατάξει τα τρομοκρατικά χτυπήματα στην Αμερική το 2001. Η επιχειρησιακή ετοιμότητα και η άρτια εξάσκηση της CIA την οδηγούν αυτομάτως στην ελίτ των διεθνών υπηρεσιών πληροφοριών, κάνοντας τη ιδιαίτερα δημοφιλή λόγω της αποτελεσματικότητάς της. Το ομοσπονδιακό Γραφείο Ερευνών, το FBI, ανήκοντας και αυτό με τη σειρά του στην Κοινότητα Πληροφοριών των Η.Π.Α. λειτουργώντας σαν αστυνομική δύναμη. Απέκτησε περισσότερες αρμοδιότητες το 1939 ενώ το πρόγραμμα COINTELPRO (Counter Intelligence Program) βοήθησε την πολιτική ηγεσία να εντοπίζει τα ακραία και ριζοσπαστικά στοιχεία που στόχευαν στην διατάραξη της εθνικής ασφάλειας των Η.Π.Α.

Γιατί όμως είναι σημαντική η ανάλυση των υπηρεσιών πληροφοριών; Όπως γνωρίζουμε οι αρμοδιότητες των υπηρεσιών αυτών είναι απόλυτα ταυτισμένες με την προάσπιση της προστασίας του έθνους. Μέσω των πληροφοριών που λαμβάνουν και αναλύουν είτε μέσω ηλεκτρονικών συσκευών είτε μέσω ανθρώπινης παρουσίας (κατασκόπων), είναι σε θέση να προειδοποιήσουν την πολιτική ηγεσία προκειμένου να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες για αντιμετώπιση του επερχόμενου κινδύνου. Μια άρτια και καταρτισμένη υπηρεσία πληροφοριών, έχοντας συν τοις άλλοις τα κατάλληλα υλικοτεχνικά εξοπλιστικά, αυτομάτως αποτελεί ένα σημαντικό όπλο στην εργαλειοθήκη του κράτους. Διαθέτοντας μια υπηρεσία πληροφοριών με τις καλύτερες των προδιαγραφών, διασφαλίζεται η εθνική ασφάλεια σε πολύ μεγάλο βαθμό. Η ανάγκη της ύπαρξης και της εύρυθμης λειτουργίας των υπηρεσιών αυτών, επιταχύνεται από τις ασύμμετρες απειλές που συντελούνται τα τελευταία χρόνια όπως είναι η ανάπτυξη των Όπλων Μαζικής Καταστροφής, η κατασκοπεία από την πλευρά κρατών δρώντων κ.α.

Ποιος είναι ο λόγος για τον οποίον γίνεται η έρευνα για τις Αμερικανικές υπηρεσίες πληροφοριών; Τόσο λόγο του πέπλου μυστηρίου που περιβάλλει τις εν λόγω υπηρεσίες όσο και για το γεγονός όπου ασκώντας το έργο τους με την δέουσα

διακριτικότητα και εμπιστευτικότητα. Οι επιτυχίες στις αποστολές τους, συνέβαλλαν στην εμπιστοσύνη και στην ασφάλεια του εθνικού χώρου των Η.Π.Α. Επίσης, το γεγονός πως κατάφεραν και εξασφάλιζαν την πολυετή παρουσία τους σε διακεκαυμένες ζώνες ανά τον κόσμο (Ιράν, Ιράκ, Αφγανιστάν, Αραβική χερσόνησο, Λατινική Αμερική), δείχνοντας την άριστη εκπαίδευση τους και την ικανότητα τους να μπορούν να αλλάζουν το ρου της ιστορίας και κυρίως, να ακολουθούν την πυξίδα που έδειχνε την προώθηση των Αμερικανικών συμφερόντων. Οι Αμερικανικές υπηρεσίες της CIA και του FBI διαθέτουν στην κατοχή τους τεχνολογικές πρωτοτυπίες, οι οποίες τις υποβοηθούν να αντιμετωπίσουν όλες τις προκλήσεις αλλά συγχρόνως να ολοκληρώνουν τις αποστολές τους με την απόλυτη μυστικότητα που επιβάλλει η φύση των υπηρεσιών τους.

Για ποιο λόγο παρουσιάζει ενδιαφέρον η μελέτη των παραλείψεων ή άλλων ατυχημάτων που συνέβησαν ανάμεσα στην κοινότητα των πληροφοριών και την πολιτική ηγεσία των Η.Π.Α.; Επιπροσθέτως ποιες διαρθρωτικές κινήσεις έλαβαν χώρα στον τομέα των υπηρεσιών έπειτα από την 11^η Σεπτεμβρίου; Όπως θα διαπιστώσουμε, παρότι υπήρχαν οι φωνές που σαν σύγχρονες Κασσάνδρες προειδοποίησαν για την επερχόμενη καταστροφή, εντούτοις για λόγους οι οποίοι θα αναλυθούν παρακάτω, οι φωνές παραμερίστηκαν, δίνοντας πρόσφορο έδαφος στους τρομοκράτες να οργανώσουν με τον πλέον καλύτερο τρόπο την αποστολή τους. Μελετώντας καλύτερα τα λάθη του παρελθόντος, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι αξιωματούχοι στις υπηρεσίες πληροφοριών, ευελπιστούν να ανακαλύψουν τις μαύρες τρύπες που είχαν δημιουργηθεί, οργώνοντας και ισχυροποιώντας τόσο δομικά όσο και οικονομικά τις υπηρεσίες. Καθόσον όμως οι ατέλειες κρύφτηκαν κάτω από το χαλάκι της εισόδου της ασφαλέστερης χώρας, μέχρι τουλάχιστον το 2001, ήρθε η Επιτροπή για την 11^η Σεπτεμβρίου, για να αναδείξει και να υπερτονίσει τις παραλήψεις που ενυπήρχαν τόσο στο σύστημα των υπηρεσιών όσο και στο γραφειοκρατικό πολιτικό σύστημα και με τις ρηξικέλευθες προτάσεις τις να οδηγήσει ξανά τόσο τις Αμερικανικές υπηρεσίες πληροφοριών στην κορυφή των υπηρεσιών ανά τον κόσμο.

Ξεκινώντας με το πρώτου κεφαλαίου, η ανάλυση θα επικεντρωθεί στην πληροφόρηση (intelligence) που λαμβάνεται και αναλύεται από τις υπηρεσίες πληροφοριών. Οι μορφές που λαμβάνει η πληροφόρηση και αξιοποιείται εκ μέρους

των υπηρεσιών πληροφοριών έχει τις εξής (κύριες μορφές) και πρόκειται για την 1: Αντικατασκοπεία Counter Intelligence (CI), 2: Την Ανθρώπινη Πληροφόρηση Human Intelligence (HUMINT), 3: Την πληροφόρηση μέσω εικόνων Imagery Intelligence (IMINT), 4: Την ανάκτηση πληροφοριών από μετρήσεις (Measurement Intelligence MASINT), 5: Την απόκτηση πληροφοριών από ανοικτές πηγές (Open Source Intelligence OSINT), 6: Την πληροφόρηση μέσω σημάτων (αποκωδικοποίηση σημάτων) Signals Intelligence (SIGNINT), 7: Την τεχνολογική απόκτηση πληροφοριών (Technical Intelligence TECHINT), 8: Ανάκτηση μέσω γεώ-διαστημικών πληροφοριών Geospatial Intelligence (GEOINT).Εν συνεχεία γίνεται ανάλυση σχετικά με τους τύπους των πληροφοριών, την Στρατηγική πληροφόρηση (Strategic Intelligence), την Τακτική πληροφόρηση (Tactical Intelligence) ενώ τέλος αναλύεται η Επιχειρησιακή πληροφόρηση (Operational Intelligence). Για την αποκρυπτογράφηση των πληροφοριών και την ανάληψη καταλλήλων ενεργειών εκ μέρους των υπευθύνων χάραξης πολιτικής (policy maker), σημαντικό κομμάτι διαδραματίζει η ανάγνωση του κύκλου πληροφοριών (Intelligence Cycle), και πρόκειται για μια διαδικασία κατά την οποία όλη η σειρά βημάτων της πληροφοριών (συλλογή, ανάλυση, επεξεργασία και διασπορά), παίρνει την μορφή τελειοποιημένων πληροφοριών.

Στο δεύτερο κεφάλαιο επιχειρείται μια ανάλυση στα ενδότερα των αμερικανικών υπηρεσιών πληροφοριών της CIA και του FBI. Μια προσπάθεια κατανόησης της δομής και του τρόπου λειτουργίας τους, η συμβολή τους στην αντιμετώπιση των εξωγενών και των ενδογενών κινδύνων, η συνεισφορά τους στην εθνική ασφάλεια ιδίως μετά το τρομοκρατικό χτύπημα την 11^η Σεπτεμβρίου. Η CIA διαθέτει στην εργαλειοθήκη της μια πληθώρα σύγχρονων τεχνολογικών καινοτομιών, μια από αυτές είναι τα μη επανδρωμένα αεροσκάφη, τα Drones, που δίνουν την δυνατότητα για παρακολούθηση και επιτήρηση εχθρικών δραστηριοτήτων ακόμα και απόσταση εκατοντάδων χιλιάδων μιλίων από τον υπό επιτήρηση στόχο. Σημαντική αλλαγή η οποία προστέθηκε λίγο πριν την κατάρρευση της Ε.Σ.Σ.Δ., είναι η δημιουργία ενός ειδικού κλιμακίου που στοχεύει στην αντιμετώπιση της διεθνούς τρομοκρατίας, με πιο πρόσφατη επιτυχημένη αποστολή της με το κωδικό όνομα «Geronimo» να είναι η ανακάλυψη και η εξουδετέρωση του διαβόητου τρομοκράτη Osama Bin Laden.

Το Ομοσπονδιακό Γραφείο Ερευνών ή όπως είναι γνωστό FBI συνεχίζοντας την ανάλυση του τρίτου κεφαλαίου, ιδρύθηκε το έτος 1908 αρχικά ως Γραφείο Ερευνών έχοντας σαν στόχο είχε την επιβολή του Νόμου εντός της Αμερικανικής χώρας. Ωστόσο λίγα χρόνια αργότερα άλλαξε μορφή διαθέτοντας του μέσω Προεδρικών διαταγμάτων επιπλέον αρμοδιότητες πέραν της αστυνόμευσης, δηλαδή αντιμετώπισης κατασκοπείας και αντικατασκοπείας ενώ επιφορτίστηκε και με τον τομέα της αντιτρομοκρατίας ενώ από το 2006 και εντεύθεν δημιουργήθηκε ένας νέος τομέας που στοχεύει στην αντιμετώπιση των νέων μορφών κινδύνων, των Όπλων Μαζικής Καταστροφής. Σημαντική συνεισφορά στην γιγάντωση του οργανισμού αυτού υπήρξε η άοκνη προσωπικότητα του Edgar Hoover, βοηθώντας τα μέγιστα προκειμένου το Ομοσπονδιακό Γραφείο Ερευνών να αντιμετωπίσει τους κινδύνους της εποχής που ήταν η παρουσία πολλών ριζοσπαστικών στοιχείων εντός του έθνους όπως επίσης και η παρουσία κατασκόπων εντός της Αμερικανικής χώρας κατά την διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου. Σε αυτό το σημείο να επισημάνουμε πως δεν ήταν λίγες οι περιπτώσεις αντικατασκοπείας από Αμερικανούς πολίτες, όπως στην περίπτωση του Robert Hanssen (όπως αυτή θα αναλυθεί) τροφοδοτώντας με ευαίσθητες πληροφορίες κράτη μη φιλικά προσκείμενα στις Η.Π.Α. οι οποίοι “ξεσκεπάστηκαν”.

Τα ζητήματα της ανάλυσης των αποτυχιών, της έγκαιρης ερμηνείας των προειδοποιητικών χτυπημάτων (wake up calls) αναλύονται στο τέταρτο κεφάλαιο. Ήταν αποκλειστικά αποτυχία των υπηρεσιών πληροφοριών ή αποτυχία ανάληψης πολιτικής βούλησης; Ήταν ίσως μόνο ένας παράγοντας ή ένας συνδυασμός παραγόντων όπου οδήγησε την χώρα σε μια “perfect storm”, σε μια τέλεια καταιγίδα όπως συνηθίζουν να λένε οι Αμερικανοί; Πολλοί ακαδημαϊκοί, επισήμαναν το γεγονός πως παρότι υπήρξαν πολλά προειδοποιητικά χτυπήματα, εντούτοις η ηγεσία των Η.Π.Α. αρνήθηκε να τα ερμηνεύσει στην σωστή βάση και αδυνατώντας να θωρακίσει περισσότερο την εθνική της ασφάλεια. Σημαντική συμβολή ωστόσο για την συνεχή επαγρύπνηση και κρούοντας το καμπανάκι του επερχόμενου ασύμμετρου κινδύνου, είχε επιδείξει ο διευθυντής της CIA George Tenet, διατυπώνοντας την περίφημη φράση η οποία ίσως να “στοιχειώνει” ακόμα την κυβέρνηση Bush, προειδοποιώντας «We are at war», πράξη όμως η οποία δεν κατάφερε να ηχηθεί σε ευήκοα ώτα με τα αποτελέσματα να ανοίξουν οι κερκόπορτες, να σημειωθούν οι

τρομοκρατικές ενέργειες στους διδύμους πύργους, στο Πεντάγωνο και στην Πενσυλβάνια οδηγώντας σε θάνατο 3.000 Αμερικανούς. Η ανάλυση επιχειρεί να αναδείξει τις εσφαλμένες ενέργειες ή μάλλον τις ενέργειες εκείνες που δεν επιχειρήθηκαν έχοντας σαν αποτέλεσμα την κατάρρευση της εθνικής ασφάλειας των Η.Π.Α. και την τρομοκρατική πράξη που άλλαξε την σύγχρονη εποχή.

Στο πέμπτο κεφάλαιο επιχειρείται μια ανάλυση σχετικά με τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις που οφείλουν να προβούν οι υπηρεσίες πληροφοριών των Η.Π.Α. Παρά την νωπή εικόνα με την τέλεση του τρομοκρατικού χτυπήματος και τους χιλιάδες νεκρούς στους δίδυμους πύργους, η πολιτική ηγεσία κάνοντας μια επανεκκίνηση επιχειρεί να καταστήσει ξανά την Αμερική ως μια ασφαλή χώρα. Έχοντας σαν παρακαταθήκη τις αξιόπιστες λειτουργίες των υπηρεσιών πληροφοριών, οι οποίες είχαν άλλωστε προειδοποιήσει για τον ασύμμετρο ισλαμικό κίνδυνο που απειλεί την εθνική ασφάλεια, καλείται πλέον να χτίσει μια πιο εποικοδομητική σχέση και με κλίμα συνεργασίας μεταξύ των υπευθύνων χάραξης πολιτικής και των δυο υπηρεσιών πληροφοριών. Χρίζει βελτιώσεων τόσο το σύστημα των υπηρεσιών πληροφοριών όσο και η πολιτική ηγεσία προς την δημιουργία νέων κανόνων αλλά και σε υιοθέτηση νέων διαρθρωτικών κινήσεων οι οποίες θα λειτουργούν με γνώμονα μια καλύτερη συνεργασία. Οι αλλαγές που συντελούνται ορίζουν νέες πολιτικές και η Αμερική πλέον οδηγείται σε μετατόπιση του από ένα “need to know” σε ένα “need to share” ελαχιστοποιώντας πλέον τους κινδύνους που ελλοχεύουν σε ένα γραφειοκρατικό μοντέλο και απαλλάσσοντας τις υπηρεσίες πληροφοριών από τον λαβύρινθο που βρισκόταν.

Κεφάλαιο 1: Ανάλυση, ορισμός, τύποι και μορφές της Intelligence

Η εμφάνιση νέων μορφών κινδύνων, νέων όπλων, ο πόλεμος κατά της τρομοκρατίας, οι κυβερνό-επιθέσεις, έφερε στο προσκήνιο την ανάγκη για μια καλύτερη μορφή πληροφόρησης (intelligence), και αξιοποίησης των υπηρεσιών πληροφοριών για νέων ειδών πηγών πληροφοριών όπως τους δορυφόρους, τους υπολογιστές, τα κινητά τηλέφωνα, τα οποία παρέχουν την δυνατότητα παρακολούθησης των στόχων και των τρομοκρατών εξ αποστάσεως. Οι αναλύσεις των πληροφοριών που λαμβάνονται και αξιολογούνται βρίσκονται στην κορυφή του επίκεντρου των υπηρεσιών, ενώ οι επιχειρήσεις που διενεργούνται και η αντικατασκοπεία βρίσκονται στην αμέσως επόμενη τρόπον τινά βαθμίδα των ανωτάτων κλιμακίων της κοινότητας των υπηρεσιών πληροφοριών. Το στίγμα δόθηκε από την ημέρα που ψηφίστηκε ο Νόμος του 1947 που αφορούσε την Εθνική Ασφάλεια των Η.Π.Α. και δημιούργησε την σύγχρονη εκδοχή των υπηρεσιών ασφαλείας, ορίζοντας πως η συλλογή, η ανάλυση και η επεξεργασία των πληροφοριών θα είναι το πρωταρχικό μέλημα των υπηρεσιών πληροφοριών.

Στο υφιστάμενο κεφάλαιο θα αναλυθούν οι τύποι και οι μορφές των υπηρεσιών πληροφοριών, τα μέσα παρακολούθησης που χρησιμοποιούνται από τις Αμερικανικές υπηρεσίες πληροφοριών, η κατηγοριοποίηση των πληροφοριών και τέλος ο τρόπος δράσης των υπηρεσιών αυτών.

1.1 Ανάλυση της Πληροφόρησης (Intelligence)

Αρχικά θα πρέπει να γίνει μια αποσαφήνιση μεταξύ των λέξεων information και πληροφορόρηση (intelligence). Στην κοινότητα των υπηρεσιών πληροφοριών υπάρχει μια χαοτική διαφορά και σημασία μεταξύ των δυο αυτών λέξεων. Η μεν πληροφορία (information) αναφέρεται ως στοιχείο σχετικά με ένα γεγονός. Από την άλλη η λέξη πληροφορόρηση (intelligence) αναφέρεται σε αποτέλεσμα μιας διαδικασίας βάσει στοιχείων που έχουν συλλεχθεί και έχουν επεξεργαστεί από διάφορες πηγές, και σχετίζονται με θέματα που αφορούν την εθνική ασφάλεια, δηλαδή την άμυνα και την εξωτερική πολιτική μιας χώρας, καθώς και ορισμένες πτυχές μιας χώρας όπως την εσωτερική ασφάλεια στην οποία δόθηκε ακόμα μεγαλύτερη έμφαση μετά τα τρομοκρατικά χτυπήματα την ενδεκάτη Σεπτεμβρίου στην Αμερική. Η κατασκοπεία και η αντικατασκοπεία είναι οι κεντρικές επιδιώξεις ενός κράτους προκειμένου να εξασφαλιστεί η εθνική της ασφάλεια όπως και η ασφάλεια των πολιτών των κρατών. Χωρίς τους δύο αυτούς “συνεργάτες”, χωρίς ένα πλάνο προστασίας ενάντια στους διάφορους κινδύνους που εγκυμονούν οι σημερινοί καιροί, όπως είναι επί παραδείγματι η τρομοκρατία, η ύπαρξη Όπλων Μαζικής Καταστροφής, τα Βιολογικά και τα Χημικά Όπλα, το κυβερνο-έγκλημα η τρομοκρατία, τα κράτη θα ήταν έρμαιοι στις ορέξεις των τρομοκρατών και κυρίως θα τα καταστούσε αναποτελεσματικά απέναντι στους ασύμμετρους κινδύνους. Η ανάλυση των πληροφοριών αλλά και οι επιχειρήσεις που διενεργούνται από τις μυστικές υπηρεσίες δεν εμφανίζονται σε ακαδημαϊκές βιβλιογραφίες με ιδιαίτερη συχνότητα όσο σε δημοσιογραφικές περιγραφές και άρθρα ή σε μυθιστορήματα και αστυνομικές ιστορίες που αφηγούνται την ζωή των κατασκόπων με τις ριψοκίνδυνες αποστολές που έφεραν εις πέρας. Εντούτοις όμως, οι κατάσκοποι και οι κυνηγοί κατασκόπων διαδραματίζουν έναν κομβικό ρόλο στον χώρο της διεθνούς κατασκοπείας. Σημαντικό ρόλο στην ανάλυση των πληροφοριών έχουν οι μυστικές υπηρεσίες και οι υπεύθυνη χάραξης της πολιτικής των υπηρεσιών αυτών, μια διαδραστική σχέση καθώς έχουν στις αρμοδιότητες τους να ανιχνεύουν τους κινδύνους που ελλοχεύουν και αφορούν την ύπαρξη του ίδιου του κράτους που βάλλεται είτε από στρατιωτικές επιθέσεις είτε από τρομοκρατικές επιθέσεις. Τόσο οι υπεύθυνοι για την χάραξη στρατηγικής των μυστικών υπηρεσιών όσο και οι ίδιες οι υπηρεσίες έχουν ανάγκη για συνεχή προσαρμογή στην έγκαιρη κατασκοπεία και την ανάλυση των πληροφοριών που θα

παρέχουν ένα υπόβαθρο, ένα γενικό πλαίσιο , προειδοποιήσεις, ρίσκα, και όλα αυτά μπορεί να τα παράσχουν οι υπηρεσίες πληροφοριών.

1.2 Ανάλυση και ορισμός της πληροφόρησης (intelligence) από τον Mark M. Lowenthal

Στο βιβλίο *Intelligence From Secret to Policy*¹ ο συγγραφέας κάνει μια ανάλυση της πληροφόρησης (intelligence), τι ακριβώς είναι και δίνοντας τρεις ορισμούς. Αρχικά την περιγράφει σαν μια διαδικασία όπου συγκεκριμένοι τύποι πληροφοριών που απαιτούνται και ζητούνται, συλλέγονται, επεξεργάζονται, αναλύονται και αφού γίνουν αυτά δίνονται στους υπεύθυνους χάραξης των πολιτικών , τότε μέσω της παραγωγής όλων αυτών των διαδικασιών, σχεδιάζονται και διενεργούνται επιχειρήσεις. Στην δεύτερη ανάλυση του, ορίζει την πληροφόρηση ως ένα προϊόν, όπου η γνώση της ως προϊόν έχει προκύψει από αναλύσεις των πληροφοριών αλλά και από τις επιχειρήσεις που έχουν διενεργηθεί από τις μυστικές επιχειρήσεις. Τέλος, ορίζει την πληροφόρηση ως οργάνωση, όπου οργανισμοί ή φορείς εκτελούν τις επιχειρήσεις για απόκτηση των πληροφοριών. Η απόκτηση των πληροφοριών πρέπει να ανταποκρίνονται στις ανάγκες του υπευθύνου λήψης αποφάσεων καθώς μετά την διαδικασία της συλλογής, της επεξεργασίας και της ανάλυσης οφείλει να καλύψει τις διάφορες ανάγκες προκειμένου να καθοριστούν οι τρόποι δράσης αντιμετώπισης του κινδύνου που μπορεί να είναι η τρομοκρατία, η κατασκοπεία, πολιτικοί κίνδυνοι επίσης είτε περιβαλλοντικοί. Δίνοντας έναν άλλον ορισμό της πληροφορίας, ο Mark M. Lowenthal στο έργο του *Intelligence from Secret to Policy*, ορίζει την πληροφόρηση (intelligence) ως πληροφορίες που σαν σκοπό έχουν αφού συλλεχθούν και επεξεργαστούν, να ανταποκριθούν στις ανάγκες και τις απαιτήσεις των υπευθύνων χάραξης πολιτικής. Οι πληροφορίες για τον Lowenthal διαφέρουν από τις κυβερνητικές λειτουργίες και αυτό γιατί στην ίδια την φύση των πληροφοριών εμπεριέχεται η μυστικοπάθεια που τις διακρίνει.

Πολλοί ακαδημαϊκοί προσπαθούν να διατυπώσουν τον σωστό ορισμό της πληροφορίας. Για παράδειγμα οι Kristian Wheaton και Michael Beerbower από το

¹ Lowenthal Mark M. (2009). *Intelligence from Secret to Policy*.

Mercyhurst College, βλέπουν την πληροφορία ως μια διαδικασία που έχει συγκεκριμένους στόχους και χρησιμοποιεί όλες τις διαθέσιμες πηγές για να συλλέξει πληροφορίες, και έχει σχεδιαστεί για να μειώσει το επίπεδο της αβεβαιότητας για τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων στο ελάχιστο δυνατό επίπεδο. Για την Jennifer Sims από το Georgetown University, η πληροφόρηση (intelligence) είναι μια αλληλεπίδραση μεταξύ των υπευθύνων λήψης αποφάσεων και των υφιστάμενων τους που τους επιτρέπει να συνεργάζονται καλύτερα προκειμένου να αναλύσουν τις πληροφορίες. Υπογραμμίζει πως η πληροφόρηση (intelligence) ενισχύει την αποτελεσματικότητα των αποφάσεων που λαμβάνονται από τους δρώντες. Οι βασικές αρχές για την κατανόηση της πληροφορίας (δηλαδή η συλλογή, η ανάλυση και η διάδοση των πληροφοριών από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής που στοχεύουν στην εθνική ασφάλεια) αντηχούν πλήρως στην χρήση τους από τον Αμερικανικό Στρατό. Παραθέτοντας τις δυο αυτές απόψεις από την νέα γενιά ακαδημαϊκών βλέπουμε πως η πληροφορία δεν είναι απλά ένα προϊόν, είναι μια συνεχής διαδικασία (όπως την όρισε και ο Lowenthal), μια αλληλεπίδραση μεταξύ των ηγετών και των υφιστάμενων τους, και τους παρέχει ένα είδος επιπρόσθετης ουσίας στην ενίσχυση για σωστή λήψη αποφάσεων. Αυτή η λήψη αποφάσεων γίνεται με σκοπό να προχωρήσει το συλλογικό ενδιαφέρον για την βελτίωση του περιβάλλοντος που μας περικλείει, ενός επικίνδυνου και ρευστού περιβάλλοντος.

1.3 Τύποι της Πληροφόρησης (Intelligence)

Ξεκινώντας την ανάλυση μας από τους τύπους των υπηρεσιών πληροφοριών διακρίνονται τρεις εξ αυτών. Ο πρώτος είναι η Στρατηγική Πληροφόρηση (Strategic Intelligence)² όπου σχετίζεται με την συλλογή, την επεξεργασία, την ανάλυση και τέλος την διασπορά των πληροφοριών που αφορούν στην χάραξη πολιτικής καθώς και για στρατιωτικές επιχειρήσεις τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό επίπεδο. Σχεδιάζεται για βραχυπρόθεσμες επιχειρήσεις εδάφους, αλλά και για στρατιωτικές επιχειρήσεις κατά βάση. Επίσης σχετίζεται και για επιχειρήσεις που έχουν σχέση με

² Jensen Carl J. III, David H. McElreath, Melissa Graves (2013). Introduction to Intelligence Studies.

υποθέσεις ναρκωτικών, κατά την οποία αναμένεται να γίνει συναλλαγή μεταξύ των εμπόρων. Αυτή η επιχείρηση διαδραματίζει έναν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο σε επιχειρήσεις κατασκοπείας ή αντικατασκοπείας κυρίως λόγω της αμεσότητας της. Η οργάνωση της σχεδιάζεται από την ηγεσία των υπηρεσιών πληροφοριών αλλά και από τους υπεύθυνους χάραξης των πολιτικών. Δεδομένης της σοβαρότητας των καταστάσεων και έχοντας επίγνωση της λεπτότητας των καταστάσεων, οι υπηρεσίες πληροφοριών προβαίνουν σε ενδελεχή έρευνα και αξιοποίησης των πληροφοριών που λαμβάνουν. Ο δεύτερος τύπος είναι εκείνος της Τακτικής Πληροφόρησης (Tactical Intelligence)³, όπου η επεξεργασία και η ανάλυση των πληροφοριών είναι απαραίτητες για τον σχεδιασμό και την διεξαγωγή των επιχειρήσεων. Βασική επιδίωξη συν τοις άλλοις είναι η συγκέντρωση και η διαχείριση των πληροφοριών προκειμένου να διευκολυνθούν οι διαδικασίες και να οδηγηθεί μια επιτυχημένη σύλληψη του στόχου που ενδιαφέρει τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής. Οι πληροφορίες που λαμβάνονται και αναλύονται θεωρούνται μεγίστης σημασίας, καθόσον οδηγούν στον σχηματισμό πολιτικών και στρατιωτικών σχεδίων. Σε αυτόν τον τύπο πληροφοριών οι αναλυτές προσπαθούν να εντοπίσουν τυχόν κενά στις υπάρχουσες πληροφορίες που διαθέτουν έτσι ώστε να προβούν σε περαιτέρω συλλογή στοιχείων που απαιτούνται για τους στόχους που τους ενδιαφέρουν. Τα συστατικά που περιλαμβάνει ο σχεδιασμός αυτός εμπεριέχει αναλύσεις από βιογραφικά δεδομένα, οικονομικά, κοινωνιολογικά, πολιτικά και επιστημονικά και οι αναφορές αυτές αποσκοπούν στο να επηρεάσουν θετικά τον προγραμματισμό της επιχείρησης και να προβλέψουν τις προθέσεις του αντιπάλου. Και εδώ διακρίνουμε την σπουδαιότητα της συλλογής, της ανάλυσης, της επεξεργασίας των πληροφοριών. Προχωρώντας στον τρίτο τύπο βρίσκουμε την Επιχειρησιακή Πληροφόρηση (Operational Intelligence)⁴. Εδώ οι πληροφορίες στοχεύουν στον προγραμματισμό και την εκτέλεση όλων των τύπων που στοχεύουν σε επιχειρήσεις που άπτονται της εθνικής ασφαλείας. Μέσω αυτού του τύπου ανιχνεύονται καταστάσεις και απειλές που σχετίζονται με δυσλειτουργίες σε επιχειρήσεις και παρέχει χρήσιμες πληροφορίες. Η επιχειρησιακή μορφή έχει σαν στόχο να προβαίνει σε παρακολουθήσεις των στόχων που έχουν επικεντρώσει το ενδιαφέρον των

³ Goldman Jan (2006). Words of Intelligence A Dictionary The Scarecrow Press, 2006

⁴ Goldman Jan (2006). Words of Intelligence A Dictionary The Scarecrow Press.

υπηρεσιών πληροφοριών και αναλύει έναν μεγάλο όγκο δεδομένων. Επίσης, συμπεριλαμβάνοντας πληροφορίες και δεδομένα από τις ανατροφοδοτήσεις στοχεύει στην απόκτηση πληροφοριών και οδηγώντας τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων σε γρήγορο χρόνο. Χρησιμοποιείται κυρίως από τον στρατό ο συγκεκριμένος τύπος και βρίσκεται κάπου στην μέση σαν όρος επιχείρησης ανάμεσα από την Strategic και Tactical.

1.3.1 Διαδικασία ανάλυσης των πληροφοριών (intelligence) κατά τον Lock K.Johnson

Σύμφωνα με την ανάλυση του Lock K.Johnson στο έργο του Handbook of Intelligence Studies, υπάρχουν πέντε τύποι των επαγγελματιών στο χώρο της intelligence οι οποίοι είναι οι εξής. Ο πρώτος είναι εκείνος των συλλεκτών των πληροφοριών, και είναι οι αρμόδιοι για την συγκέντρωση δεδομένων και σημαντικών πληροφοριών, μέσω των πρακτόρων και των διαφόρων πηγών της τεχνολογίας όπως παραδείγματος χάριν των δορυφόρων. Στις αρμοδιότητες τους υπάγεται και η διασφάλιση της ανωνυμίας των πηγών τους και των μεθόδων τους. Επόμενος τύπος είναι εκείνος των αναλυτών, οι οποίοι επεξεργάζονται τις πληροφορίες που καταφθάνουν και συνδυάζοντάς με τις λεγόμενες open sources, δημιουργούν φακέλους υψηλής προτεραιότητας για να δοθούν στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής. Σημαντικό σημείο εδώ πρέπει να είναι η αποφυγή της πολιτικοποίησης των προϊόντων που θα επακολουθήσουν από την διαδικασία της συλλογής και την επεξεργασίας των πληροφοριών. Εν συνεχεία είναι οι operators , οι οποίοι ταξιδεύουν σε διάφορα μέρη, διενεργώντας πιο φιλήσυχα αλλά στις αρμοδιότητες τους είναι να διεξάγουν ίσως και πόλεμο συνήθως όμως επιλέγουν να ενεργούν με πιο ήπιους τόνους, μυστικά, μη τραβώντας την προσοχή μας και αποφεύγοντας να μιλάνε για την φύση της δουλειάς τους. Από όλα τα είδη της intelligence, ο συγκεκριμένος τύπος είναι ίσως ο πιο επικίνδυνο θα μπορούσαμε να πούμε και αυτό διότι λόγω της φύσης της δουλειάς αυτής είναι ικανοί να δολοφονήσουν, να προβούν σε απειλές ή να βασανίσουν τους στόχους που τους έχουν ανατεθεί ή επειδή είναι πιθανόν να έρθουν αντιμέτωποι με άλλους κατασκόπους. Συνεχίζοντας βρίσκουμε τους managers, όπου στην δικαιοδοσία τους έχουν την οργάνωση, τους πράκτορες και τέλος τον προϋπολογισμό της επιχείρησης που θα διενεργηθεί. Είναι

επιφορτισμένοι με τις γραφειοκρατικές διαδικασίες. Τέλος, είναι οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής. Σε αυτήν την λίστα είναι τα υψηλά ιστάμενα πρόσωπα, ως επί το πλείστον οι πολιτικοί.

1.4 Οι μορφές των Πληροφοριών (Intelligence)

Εν συνεχεία η ανάλυση μας θα προχωρήσει στην κατηγοριοποίηση των μορφών πληροφοριών. Πρόκειται για μέσα ή συστήματα⁵ που χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση, την καταγραφή ή την μετάδοση πληροφοριών που αφορούν καταστάσεις, συνθήκες ή και γεγονότα που λαμβάνουν χώρα. Εδώ διακρίνονται 7 κύριοι τύποι οι οποίοι είναι οι εξής: 1: Αντικατασκοπεία (Counter Intelligence CI) , 2: Ανθρώπινη Συλλογή Πληροφοριών (Human Intelligence HUMINT), 3: Συλλογή Πληροφοριών μέσω εικόνων (Imagery Intelligence IMINT), 4: Measurement Intelligence (MASINT), 5: Open Source Intelligence (OSINT), 6: Συλλογή Πληροφοριών μέσω ραδιο-σημάτων (Signals Intelligence SIGNINT), 7: Technical Intelligence (TECHINT), 8: Geospatial Intelligence (GEOINT). Υπάρχουν ωστόσο και δευτερεύοντες τύποι πληροφοριών όπως οι Acoustical Intelligence, οι Communications Intelligence (COMINT), Electronic Intelligence (ELINT), Nuclear Intelligence (NUCINT) και η Telemetry Intelligence (TELINT).

1.4.1 Αντικατασκοπεία (Counterintelligence)

Ξεκινώντας από την Αντικατασκοπεία (Counterintelligence)⁶, αναφέρεται ως ένας τύπος συλλογής πληροφοριών, οι οποίες καθώς συλλέγονται έχουν σαν στόχο να προστατέψουν, εντοπίζοντας και αναγνωρίζοντας τον κίνδυνο που υφίσταται, εξουδετερώνοντας την απειλή είτε από εχθρικές κυβερνήσεις, είτε από τρομοκρατικές οργανώσεις, ή από κατασκόπους που δρουν μόνοι τους ή τέλος από σαμποτέρ. Σαν όρος η counterintelligence έχει δυο τύπους, εκείνον της analytical και εκείνον της operational, ενώ αναφέρεται επίσης στις προσπάθειες που

⁵ Johnson Lock K. (2007). Strategic Intelligence Volumes 1-5.

⁶ Smith Jr W. Thomas (2003). Encyclopedia of the Central Intelligence Agency Facts on File

καταβάλλονται για την προστασία και των ίδιων των υπηρεσιών ασφαλείας από την διείσδυση των εχθρικών κρατών στα εσωτερικά μιας χώρας. Είναι κάτι παραπάνω από ένας τύπος που στοχεύει στην ασφάλεια, καθώς μπορεί να οδηγήσει σε αναλυτικές και επιχειρησιακές ευκαιρίες. Τα τελευταία χρόνια τα περισσότερα κράτη έχουν προχωρήσει σε αναβάθμιση των υπηρεσιών ασφαλείας και ειδικότερα στον τομέα της counterintelligence. Γνωρίζοντας τι γνωρίζει η αντίπαλη πλευρά, το αντίπαλο κράτος είναι ένα ιδιαίτερο πλεονέκτημα και αποτελεί τον κρυμμένο άσσο των δρώντων. Σύμφωνα με την ανάλυση του Lock K.Johnson, η αντικατασκοπεία αποτελείται από δυο κομμάτια πάζλ, εκείνο της κατασκοπείας και εκείνο της ασφάλειας. Στην ασφάλεια υπάγεται η λεγόμενη παθητική ή αλλιώς αμυντική κατασκοπεία και περιλαμβάνει το κομμάτι των ερευνών, αλλά και την χρήση συσκευών παρακολούθησης, πολύγραφους (συσκευές ανίχνευσης ψεύδους). Η αμυντική κατασκοπεία περιλαμβάνει την πληροφόρηση που σχετίζεται και βασίζεται σε μια πιθανή κακόβουλη ενέργεια εις βάρος της εθνικής ασφάλειας. Παραθέτοντας μια ερμηνεία από το βιβλίο *Intelligence from Secrets to Policy*, για τον πολύγραφο πρόκειται για ένα μηχάνημα το οποίο παρακολουθεί τις πηγαίες απαντήσεις μετρώντας τους παλμούς και τον ρυθμό αναπνοής σε μια σειρά ερωτήσεων και αν υπάρξουν αλλαγές στις φυσικές απαντήσεις τότε μπορεί να υποδηλώνονται παραπλανήσεις. Η χρήση του πολυγράφου από τις υπηρεσίες πληροφοριών των Η.Π.Α. παραμένει αμφιλεγόμενη καθώς υπάρχουν κάποιες απόψεις πως μπορεί να εξαπατηθεί. Μια μελέτη που διεξήχθη το 2002 από το National Research Council έδειξε πως η χρήση των πολυγράφων είναι πιο χρήσιμες στις ποινικές έρευνες όπου τίθενται συγκεκριμένα ερωτήματα, παρά στον χώρο της counterintelligence. Υπάρχουν άλλωστε και απτά παραδείγματα που περιγράφει ο Lowenthal, με δυο από τους διάσημους διπλούς κατασκόπους στον χώρο των υπηρεσιών, τον Larry Wu-Tai Chin και Aldrich Ames, οι οποίοι κατάφεραν να περάσουν επιτυχώς από την δοκιμασία του πολύγράφου Όσον αφορά το κομμάτι της επιθετικής μορφή της κατασκοπείας, είναι εκείνο της αντικατασκοπείας. Οι πράκτορες των υπηρεσιών παρεισφρέουν σε αντίπαλες θέσεις ή όπως λέγεται στην κοινότητα των υπηρεσιών πληροφοριών, την διείσδυσή τους σε μια κυψέλη τρομοκρατών, είτε σε μια αντίπαλη υπηρεσία πληροφοριών. Ένα άλλο είδος επιθετικής πληροφόρησης είναι εκείνο της διασποράς εσφαλμένων πληροφοριών, ή αλλιώς της παραπληροφόρησης ενώ

ενεργώντας με αυτόν τον τρόπο, στοχεύουν στο να αποπροσανατολίσουν τις αντίπαλες υπηρεσίες.

1.4.1.1 Ανάλυση Αμυντικής και Επιθετικής Αντικατασκοπείας

Στο βιβλίο *Vaults, Mirrors, and Masks Rediscovering U.S. Counterintelligence*⁷ των Jennifer E.Sims και Burton Gerber, αναλύουν περαιτέρω τους όρους της αμυντικής και της επιθετικής αντικατασκοπείας. Στην ανάλυση τους αναφέρουν πως η επιθετική αντικατασκοπεία στοχεύει στην χειραγώγηση των αντιπάλων, προκειμένου να “προλάβουν”, έχοντας κατ’ αυτόν τον τρόπο, το πάνω χέρι σε μια υποθετική επίθεση. Αναπόφευκτα, με αυτόν τον τρόπο η επιθετική αντικατασκοπεία επηρεάζει όχι μόνο την κατασκοπεία του αντιπάλου, αλλά ολόκληρη την ομάδα των υπεύθυνων χάραξης της πολιτικής των υπηρεσιών πληροφοριών. Σύμφωνα με την ανάλυση αυτή, η επιθετική αντικατασκοπεία είναι σε θέση να πάρει πολλές μορφές όπως για παράδειγμα μέσω της χρήσης καμουφλάζ, κάλυψη των στρατιωτικών δυνάμεων μέσα σε φαινομενικά “αθώα” κτίρια. Η ενεργητική αμυντική κατασκοπεία περιλαμβάνει μέτρα που έχουν σχεδιαστεί για να επιβλέπουν τις επιθετικές δραστηριότητες που διεξάγονται από τις αντίπαλες ομάδες. Αυτή η αμυντική κίνηση παίρνει την μορφή παρακολούθησης, ενημερώσεις μέσω των κατασκόπων τους, παγίδευση των ηλεκτρονικών τους μέσων μέσω κοριών, ανακρίσεις. Μια τελευταία μορφή της ενεργής κατασκοπείας είναι η στρατολόγηση νέων ανθρώπων μέσω του οικονομικού δελεασμού τους, στοχεύοντας κατ’ αυτόν τον τρόπο να αποκτήσουν περισσότερες γνώσεις για το επίπεδο των πληροφοριών που κατέχουν οι αντίπαλοι τους. Κάποιοι από αυτούς που “εξαγοράζονται” μπορεί να λειτουργούν και ως διπλοί πράκτορες, και για τις δυο υπηρεσίες. Εν αντιθέσει με την ενεργητική αμυντική κατασκοπεία, η επιθετική ενεργητική περιλαμβάνει άλλες μεθόδους. Φροντίζει να διαμοιράζει εσφαλμένες πληροφορίες χειραγωγώντας κατ’ αυτόν τον τρόπο τις αντίπαλες υπηρεσίες πληροφοριών. Επιπροσθέτως, σημαντική σε αυτό το σημείο είναι και η συνεισφορά των διπλών πρακτόρων, που και αυτοί με την σειρά τους στοχεύουν στο να δημιουργήσουν σύγχυση στις αναλύσεις και στα σχέδια που γίνονται από τους υπεύθυνους των υπηρεσιών. Το πιο δύσκολο κομμάτι που

⁷ Sims Jennifer E. & Burton Gerber (2009). *Vaults, Mirrors, and Masks Rediscovering U.S. Counterintelligence*

λαμβάνει χώρα σε αυτού του είδους μορφής της αντικατασκοπείας είναι η δημιουργία ενός ευυπόληπτου προφίλ, εκείνου που λειτουργεί ως διπλός πράκτορας. Μιας διαδικασίας χρονοβόρας για να αποκτήσει αξιοπιστία από την υπηρεσία του, και να αποκτήσει ικανή πρόσβαση σε πληροφορίες.

Η Αντικατασκοπεία (Counterintelligence) προσθέτει ο Frederick L. Wettering ⁸ έχει τρεις λειτουργίες οι οποίες είναι: Η προστασία των μυστικών, η εξουδετέρωση των προσπαθειών των ξένων υπηρεσιών να ανακαλύψουν μυστικές πληροφορίες και τέλος η παγίδευση των κατασκόπων. Αναλύοντας την πρώτη λειτουργία της counterintelligence, είναι εμφανές πως είναι ευθύνη της και πρωταρχικό μέλημα της η προστασία των πληροφοριών, οι οποίες κατατάσσονται ως απόρρητες και θεωρούνται ιδιαίτερος σημαντικές για την εθνική ασφάλεια. Εδώ υπάρχουν δυο διαστάσεις της, εκείνη της σωματικής ασφάλειας (physical security), και στην προσωπική ασφάλεια (personnel security). Στην σωματική ασφάλεια (physical security) η οποία περιλαμβάνει κωδικούς πρόσβασης, φύλακες, συναγεμμούς και γενικά τέτοια μέτρα όπου λίγοι άνθρωποι μπορούν να εισέλθουν σε αυτούς τους χώρους. Τα προφανή αυτά μέτρα ασφαλείας δύνανται να απομακρύνουν τους ξένους κατασκόπους από τις ευαίσθητες αυτές περιοχές και εγγυείται η παρεμπόδιση τους. Όσον αφορά την προσωπική ασφάλεια (personnel security), πρόκειται για την διασφάλιση ότι οι άνθρωποι που εργάζονται στις υπηρεσίες ή γενικώς στον ευαίσθητο χώρο των πληροφοριών διασφαλίζουν και προστατεύουν τα μυστικά. Πολλά προγράμματα περιλαμβάνονται προκειμένου να ελεγχτεί το υπόβαθρο τους, να σιγουρευτούν πως οι υπάλληλοι αυτοί δεν αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα όπως για παράδειγμα να είναι αλκοολικοί ή να έχουν πρόβλημα με την κατάχρηση ουσιών και ναρκωτικών, οικονομικά και οικογενειακά προβλήματα τα οποία στο μέλλον θα επηρεάσουν την απόδοσή τους. Αυτά άλλωστε είναι κάποια σημαντικά στοιχεία τα οποία εξωθούν ορισμένους πράκτορες να αλλάξουν στρατόπεδο και να κατασκοπεύσουν την ίδια τους την χώρα.

⁸ Wettering Frederick L. (2000). International Journal of Counterintelligence: The Broken Triad.

1.4.1.2 Συγκεκριμενισμένες Επιχειρήσεις (Covert Actions)

Ένα άλλο σημαντικό κομμάτι της Counterintelligence αφορά τις συγκεκριμενισμένες επιχειρήσεις (covert actions). Σύμφωνα με τους Abram N. Shulsky & Gary J. Schmitt σχετικά με τις μυστικές επιχειρήσεις, αναφέρουν στο έργο τους πως πρόκειται για την διεξαγωγή δραστηριοτήτων με μυστικό τρόπο κατά την οποία η κυβέρνηση έχει πλήρη επίγνωση για αυτήν και στοχεύει στην προσπάθεια επηρεασμού μιας ξένης κυβέρνησης ή επηρεασμού πολιτικών, στρατιωτικών, οικονομικών ή και κοινωνικών γεγονότων και περιστάσεων σε μια ξένη χώρα ή σε ένα τμήμα μια χώρας. Ο επηρεασμός μιας πολιτικής συμπεριφοράς, μιας περίπτωσης ή ενός γεγονότος σε μια ξένη χώρα είναι η ουσία της εξωτερικής πολιτικής και η διπλωματία κατευθύνεται προς αυτήν την κατεύθυνση σαν στόχος των μυστικών επιχειρήσεων. Για παράδειγμα, στρατιωτικές δυνάμεις δύναται να αναπτυχθούν εν καιρώ ειρήνης σε μια χώρα, προκειμένου όπως προείπαμε να επηρεαστεί η κοινή γνώμη, πράγμα το οποίο μπορεί να γίνει επίσης και κατά την διάρκεια πολέμου. Σε κάποιες περιπτώσεις η ανάγκη για απόλυτη εχεμύθεια και μυστικότητα είναι επιτακτική, έτσι ώστε η προσπάθεια αυτή για να δράσουν και για να έχει επιτυχία η αποστολή πρέπει να παραμείνει άγνωστη στους περισσότερους. Εξ ορισμού οι μυστικές επιχειρήσεις διακρίνονται από την συλλογή και την παραγωγή πληροφοριών, από αυτά δηλαδή που στις Η.Π.Α. θεωρούνται ως η καρδιά της λειτουργίας των υπηρεσιών πληροφοριών. Κατηγοριοποιώντας τις επιχειρήσεις αυτές που σαν στόχο έχουν την αρωγή βοήθειας με τα φιλικά κράτη βρίσκουμε τις εξής δυο τύπους: Την Nonintelligence Assistance, κατά την οποία παρέχεται βοήθεια σε κάποια φιλικά προσκείμενη κυβέρνηση με σκοπό να παραμείνει στην εξουσία, και να συνεχίσει να ασκεί επιρροή στην χώρα ενώ η αρωγή προς την χώρα παραμένει απόρρητη για την δράση στο κοινό ελαχιστοποιώντας τον κίνδυνο για μια τυχόν διαρροή πληροφοριών. Οι δραστηριότητες αυτές είναι μικρής κλίμακας και αμφιλεγόμενες διότι είναι σχεδόν απίθανο να αναφερθούν στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Αυτή η μορφή δεν συνάδει τόσο με τον όρο μυστική επιχείρηση, αλλά λαμβάνει την μορφή μιας μυστικής διπλωματίας καθόσον δεν έχει διενεργηθεί εκ μέρους των μυστικών υπηρεσιών. Η επόμενη μορφή επιχειρήσεων είναι η Intelligence Support, όπου η υποστήριξη προς μια φιλική ή ξένη χώρα έχει την μορφή παροχής ή ανταλλαγής μυστικών πληροφοριών. Η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των δυο κυβερνήσεων μπορεί να

μην φαντάζει ως μια διεξαγωγή μυστικής επιχείρησης όσο μια δραστηριότητα συλλογής πληροφοριών.

1.4.1.3 Δικαιολογημένη Άρνησης (Plausible Deniability) ποια η χρήση του

Το κύριο χαρακτηριστικό που διέπει τις μυστικές επιχειρήσεις ώστε να λειτουργήσουν όλα στην εντέλεια, είναι το λεγόμενο Δικαιολογημένη Άρνησης “Plausible Deniability”⁹. Ο όρος αυτός χρησιμοποιείται όταν η επιχείρηση που διεξάγεται από τις μυστικές υπηρεσίες, είτε για κάποιο λόγο αποκαλύπτεται είτε δεν πηγαίνει βάση του σχεδίου που είχε εκπονηθεί, τότε και για την προστασία του αρχηγού του κράτους όσο και για την συμμετοχή του κράτους στην επιχείρηση αποποιείται των ευθυνών του. Τα τελευταία χρόνια έχουν υπάρξει πολλές αντιπαραθέσεις για το συγκεκριμένο τρόπο που διενεργεί η κυβέρνηση, με τους υποστηρικτές να τονίζουν την επιτυχημένη έκβαση των επιχειρήσεων διαμέσου του “Plausible Deniability”, χωρίς όμως αυτό να αντανακλάται στο προσκήνιο και μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας, αλλά και εκείνων που εναντιώνονται στο δόγμα αυτό κάνοντας λόγο για τις ανεπιθύμητες και τις αρνητικές επιπτώσεις που θα επιφέρει μια πιθανή ανακάλυψη της επιχείρησης. Το κεντρικό στοιχείο της αμερικανικής αντίληψης περί συγκεκαλυμμένης δράσης όσον αφορά το “Plausible Denial”, είναι εν ολίγοις ότι οι Η.Π.Α. αρνούνται να διαδραματίσουν κάποιον ρόλο στα γεγονότα που προκύπτουν από αυτές τις μυστικές επιχειρήσεις παρότι οι ενέργειες αυτές παρουσιάζονται ευλογοφανείς. Η ανάγκη να αποκρύπτεται η συμμετοχή της πηγάζει άμεσα από την γενική ιδέα που περιβάλλει αυτές τις δράσεις, ότι δηλαδή οφείλουν να είναι μυστικές, καθώς εάν βγουν στο προσκήνιο οι επιχειρήσεις αυτές τότε εγείρονται σοβαρά ερωτήματα και ανησυχίες σχετικά με την λογοδοσία. Ανακύπτουν επίσης και άλλα προβλήματα που σχετίζονται με το εάν θα έπρεπε να υπάρχει διαχωρισμός μεταξύ της κοινότητας των πληροφοριών και της πολιτικής, εφόσον ο ρόλος των υπηρεσιών δεν έγκειται μόνο στην παροχή πληροφοριών και στην βοήθεια λήψης αποφάσεων αλλά συμβάλουν και αυτές διαμέσου των μυστικών επιχειρήσεων

⁹ Lathrop Charles E. (2004). The Literary Spy the Ultimate Source for Quotations on Espionage & Intelligence.

στην εκτέλεση πολιτικής. Οι μυστικές επιχειρήσεις δεν είναι απλώς ένα εναλλακτικό μέσο επίτευξης πολιτικής, είναι και ένας τρόπος για την εν συνόλω κοινότητα των μυστικών υπηρεσιών να κάνουν μια επίδειξη των ικανοτήτων τους και τις αξίας που δύνανται να διαδραματίσουν. Δημιουργείται ένας πιο στενός δεσμός ανάμεσα στην πολιτική και τις υπηρεσίες πληροφοριών μέσω της διεξαγωγής των μυστικών επιχειρήσεων, εξαλείφοντας τις όποιες διαφορές ή διαφωνίες υπήρχαν στο παρελθόν.

Κατά την ανάλυση του βιβλίου *Strategic Intelligence*, οι μυστικές επιχειρήσεις που διεξάγονται εκ μέρους των υπηρεσιών πληροφοριών αποκαλούνται συχνά και ως “σιωπηλές επιλογές”, καθώς βασίζονται στην ιδέα ότι είναι καλύτερα αυτού του είδους οι επιχειρήσεις, παρά να χρησιμοποιηθεί ο στρατός, κάτι το οποίο και θα προξενήσει μεγαλύτερο θόρυβο, και θα “τραβήξει” τα φώτα της δημοσιότητας πάνω της. Μια τρίτη επιλογή τέλος, μεταξύ της διπλωματίας και των εχθροπραξιών, είναι να αποσταλούν οι επαγγελματίες του είδους των επιχειρήσεων αυτών, εκείνοι που διαθέτουν την απαραίτητη πείρα. Μέσα στην κοινότητα των υπηρεσιών είναι έκδηλη ορισμένες φορές η απορία για το πότε η πληροφορία είναι αρκετή. Εάν οι υπάρχουσες πληροφορίες είναι αρκούντως ικανοποιητικές. Είναι σπάνιο, αν όχι δύσκολο, να απαντηθεί η ερώτηση αυτή και χωρίς ωστόσο να υπάρχουν περιθώρια λάθους. Οι αναλυτές των πληροφοριών πρέπει να βρίσκονται σε αγαστή συνεργασία με τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και να βρίσκονται σε διαρκή επικοινωνία ,έτσι ώστε να μπορούν να είναι απολύτως σίγουροι και οι δυο πλευρές για τις κρίσεις τους , οι οποίες βασίζονται στις πληροφορίες που τους παρέχουν για να μπορέσουν να δράσουν αναλόγως.

1.4.2 Human Intelligence – Ανάκτηση Πληροφοριών από Ανθρώπινη πηγή

Η Human Intelligence¹⁰, πρόκειται για μια εκ των πρώτων μορφών συλλογής πληροφοριών και με παροχή σημαντικής βοήθειας στους συλλέκτες πληροφοριών. Το είδος πληροφοριών αυτό καλύπτει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, και

¹⁰ Goldman Jan (2006). *Words Of Intelligence A Dictionary* The Scarecrow Press, Inc.

περιλαμβάνει περιπολίες, αναφορές από αέρος, απολογισμό προσφύγων καθώς και ανακρίσεις από αιχμαλώτους πολέμου. Μια καλή ανθρώπινη πηγή μπορεί όχι μόνο να περιγράψει επ' ακριβώς και παραστατικά τα τεκταινόμενα που λαμβάνουν χώρα σε ένα σημείο ενδιαφέροντος των υπηρεσιών, αλλά μπορεί και να δώσει πληροφορίες σχετικά με την προσωπικότητα και τις προθέσεις του αντιπάλου. Επιπροσθέτως μπορεί να έχει λάβει συγκεκριμένα καθήκοντα προκειμένου να διευθύνει τις δραστηριότητες μιας ολιγομελούς ομάδας. Με αυτόν τον τρόπο, η ανθρώπινη πηγή στην κατασκοπεία¹¹ διαδραματίζει ένα πιο σημαντικό ρόλο. Μια ουσιώδης διαφορά στην συγκεκριμένη μορφή έγκειται στο γεγονός της ανθρώπινης επαφής. Εκείνοι που εργάζονται ως πράκτορες συναντούν κατά πρόσωπο εκείνους που φέρονται διατεθειμένοι να παρέχουν πληροφορίες για κάποιους "στόχους". Επίσης, από τις υπηρεσίες πληροφοριών συμμαχικών κρατών μπορούν να δοθούν χρήσιμες πληροφορίες για στόχους που έχουν συγκεντρώσει το ενδιαφέρον τους. Αυτό συμβαίνει συνήθως όταν η πηγή δεν είναι σε θέση να παρέχει πληροφορίες στην συγκεκριμένη υπηρεσία, αλλά έχει την ευχέρεια να παράσχει βοήθεια σε κάποια άλλη υπηρεσία πληροφοριών. Για παράδειγμα το FBI παραδίδει τις πηγές της στην CIA όταν πρόκειται για περιπτώσεις που θα μεταφερθούν έξω από τις ΗΠΑ. Με αυτόν τον τρόπο, η παρουσία ανθρώπινων πηγών παίζει πολύ σημαντικό ρόλο σε πολλές περιπτώσεις. Χρειάζεται πολύ χρόνος αλλά επίσης και πολύ επιδεξιότητα από τους υπεύθυνους συλλογής πληροφοριών για να αναπτυχθεί στο έπακρον η HUMINT. Οι πράκτορες και οι αξιωματικοί οφείλουν να είναι εξωστρεφείς και ικανοί να συναναστρέφονται με τους ανθρώπους. Πρέπει να διαθέτουν πειθώ, καθόσον δεν είναι εύκολο να πείσουν κάποιον να κατασκοπεύει κατά της χώρας του ή να στραφεί εναντίον κάποιων ατόμων εμπιστοσύνης του. Είναι άτομα που στρατολογούνται με διάφορους τρόπους από τους αξιωματικούς των υπηρεσιών πληροφοριών για να ενεργήσουν προς όφελος του κράτους για το οποίο εργάζεται. Υπάρχουν διάφοροι λόγοι που εξωθούνται κάποιοι να κατασκοπεύσουν εναντίον της χώρας του, για οικονομικούς λόγους, αντεκδίκησης, ή για ιδεολογικούς λόγους σε μικρότερη

¹¹ Jensen Carl J. III, David H. McElreath, Melissa Graves (2013). Introduction to Intelligence Studies.

κλίμακα. Μεγίστης σημασίας για εκείνους που συλλέγουν τις πληροφορίες είναι να ανιχνεύσουν τους λόγους που θα το κάνουν αυτό. Να βρουν ποιο είναι το κίνητρο. Εντούτοις η HUMINT ενέχει πολλά μειονεκτήματα καθώς είναι δυνητικά η πιο ριψοκίνδυνη μορφή συλλογής. Εκείνοι που συλληφθεί με την κατηγορία της προδοσίας είναι αναγκασμένοι να υποστούν τις συνέπειες αυτής της πράξης που καταλήγει μέχρι και την εσχάτη των ποινών, τον θάνατό τους. Ένας επιπλέον λόγος είναι ότι οι επιχειρήσεις που διεξάγονται σε εχθρικό έδαφος τις καθιστούν ακόμα πιο επικίνδυνες, όπως έγινε και με τις βομβιστικές επιθέσεις εναντίον της CIA όπου 7 πράκτορες έπεσαν νεκροί στο Αφγανιστάν το 2000 όταν προσπάθησαν να συγκεντρώσουν πληροφορίες. Τέλος, ένα μειονέκτημα που έχει να αντιμετωπίσει η HUMINT και οι υπηρεσίες πληροφοριών, έχει να κάνει με την έλλειψη ξενόγλωσσων ομιλητών για γλώσσες όπως Κινεζικά, Ουρντού, ή Αραβικών καθώς αυτή η έλλειψη περιορίζει τις ικανότητες των ατόμων να αλληλεπιδρούν και να αναπτύξουν σχέσεις. Ωστόσο όμως, γνωρίζοντας μια ξένη γλώσσα και έχοντας την ικανότητα να την χρησιμοποιεί με ευχέρεια και σε άριστο βαθμό, αυτομάτως το άτομο αυτό θα βρεθεί στο υψηλότερο κλιμάκιο της υπηρεσίας πληροφοριών κατά τα επόμενα χρόνια.

1.4.3 Ανάκτηση Πληροφοριών μέσω Εικόνων Imagery Intelligence

Η Imagery Intelligence¹² (IMINT), πρόκειται για μια ανάλυση πληροφοριών που γίνεται μέσω ηλεκτρονικών ή οπτικών συσκευών, από εικόνες, ηλεκτρονικές συσκευές ή από άλλα μέσα. Συνήθως προέρχονται από φωτογραφίες, ραντάρ, και υπέρυθρους αισθητήρες. Οι υπηρεσίες πληροφοριών προβαίνουν σε αναλύσεις μέσω της IMINT μετά από την συλλογή και την επεξεργασία των πληροφοριών που καταφθάνουν. Σημείο των καιρών είναι η εμφάνιση των DRONE, που συλλέγουν φωτογραφίες από στόχους που έχουν επικεντρώσει το ενδιαφέρον των υπηρεσιών πληροφοριών. Η χρήση των DRONES από τον στρατό έχει την δυνατότητα τόσο για λήψη φωτογραφιών από μεγάλη απόσταση όσο και για παρακολούθηση στόχων. Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνει η CIA στο βιβλίο Encyclopedia of Central

¹² Goldman Jan (2016). Words of Intelligence A Dictionary

Intelligence Agency¹³ η IMINT είναι γνωστή πλέον και ως PHOTINT (Photographic Intelligence).

1.4.4 Ανάκτηση πληροφοριών από μετρήσεις (Measurement Intelligence)

Η επόμενη μορφή συλλογής πληροφοριών είναι εκείνη της Measurement and Signature Intelligence¹⁴(MASINT) ή αλλιώς τα Υδρόφωνα και αναφέρονται στις δυνατότητες των όπλων αλλά και τις βιομηχανικές δραστηριότητες. Εδώ η πληροφορία προέρχεται από βάσεις δεδομένων με εικόνες και σήματα που εντοπίζουν, προσδιορίζουν και περιγράφουν τα διακριτικά χαρακτηριστικά των στόχων που είναι υπό παρακολούθηση. Οι πληροφορίες συλλέγονται εν ολίγοις από τις ηλεκτρομαγνητικές εκπομπές όπως για παράδειγμα από τα σήματα των ραντάρ, από ακουστικές ή άλλες ηχητικές εκπομπές, από δοκιμαστικές πυροδοτήσεις πυρηνικών πυραύλων και λέιζερ. Η MASINT διαθέτει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων που καλύπτει τις ανάγκες των υπηρεσιών. Περιλαμβάνει τον έλεγχο όπλων, περιβαλλοντικά προβλήματα, ανάπτυξη όπλων, διαστημικές δραστηριότητες και μπορεί να βοηθήσει στην αναγνώριση του τύπου των αερίων ή των αποβλήτων των εργοστασίων, όπως επίσης μέσω των αναλύσεων της να βοηθήσει στην αναγνώριση της σύνθεσης των Χημικών Όπλων. Η ανάλυση των πληροφοριών δίνονται από σειсмоγράφους και αισθητήρες για την ανίχνευση των πυρηνικών δοκιμών που έλαβαν χώρα στο συγκεκριμένο σημείο. Η σημασία της μορφής αυτής συλλογής αποκτά ιδιαίτερη σημασία λόγω της αυξανόμενης διάδοσης των Όπλων Μαζικής Καταστροφής.

1.4.5 Συλλογή Πληροφοριών Μέσω Ανοικτών Πηγών (Open Source Intelligence)

Η Open Source Intelligence¹⁵, η απόκτηση δηλαδή πληροφοριών απο ανοικτές πηγές. Πρόκειται για μια μορφή συλλογής πληροφοριών όπου η απόκτηση τους γίνεται από πηγές ανοιχτές και προσβάσιμες στο ευρύ κοινό, όπως για παράδειγμα από τα Μέσα

¹³ Smith Jr W. Thomas (2003). Encyclopedia of the Central Intelligence Agency Facts on File.

¹⁴ Goldman Jan (2016). Words of Intelligence A Dictionary

¹⁵ Smith Jr W. Thomas (2003). Encyclopedia of the Central Intelligence Agency Facts on File.

Μαζικής Επικοινωνίας, δηλαδή τις εφημερίδες, την τηλεόραση, το ραδιόφωνο, το ίντερνετ, επίσης από τα δημόσιες βάσεις δεδομένων όπως κυβερνητικές εκθέσεις και αναφορές, από press conference, από ομιλίες και τέλος από επαγγελματικές και ακαδημαϊκές ομιλίες και συμπόσια, πανεπιστημιακά άρθρα, από ενώσεις και τέλος από εκθέσεις εμπειρογνομόνων. Αναφέροντας ένα παράδειγμα για το πώς μπορεί να βοηθήσει η ανοιχτή πηγή πληροφοριών βρίσκουμε στο εξής παράδειγμα. Όταν ανατεθεί στον Στρατό μια επιχειρησιακή αποστολή εκείνος θα χρησιμοποιήσει τις πληροφορίες που βρίσκονται σε ένα ευρύ φάσμα των ανοιχτών πληροφοριών όπως η μελέτη της γεωγραφίας της χώρας που τον αφορά, τα δίκτυα επικοινωνίας, και άλλες σημαντικές εγκαταστάσεις του αντιπάλου Στρατού, δίνοντας με αυτόν τον τρόπο στους υπεύθυνους χάραξης της πολιτικής μια πληθώρα επιλογών για το πώς θα στηθεί η επιχείρηση, πως θα επιτεθούν και σε ποια σημεία ακριβώς. Ομοίως μια ογκώδης πηγή στατιστικών δεδομένων που αφορούν τα οικονομικά στοιχεία είτε μεμονωμένων ανθρώπων ή εταιρειών ή ακόμα και των κρατών υπάρχει δημοσιευμένη και αναρτημένη στο διαδίκτυο δημιουργώντας έτσι την οικονομική κατασκοπεία εκ μέρους ομάδων ανθρώπων.

1.4.6 Ανάλυση πληροφοριών μέσω Σημάτων (Signals Intelligence)

Επόμενη μορφή συλλογής είναι εκείνη της Signals Intelligence¹⁶ (SIGINT). Η συγκεκριμένη είναι μια σχετικά νεοσύστατη μορφή καθώς αναπτύχθηκε τον τελευταίο αιώνα και σχετίζεται με την συγκέντρωση πληροφοριών από τους ηλεκτρονικές συσκευές-στόχους και περιλαμβάνει τηλέφωνα, ραντάρ, κομπιούτερ, e-mails αλλά και άλλου είδους ηλεκτρονικές συσκευές. Επίσης, μέσω αυτής, είναι σε θέση να συλλέξουν πληροφορίες που αφορούν την ύπαρξη όπλων νέας τεχνολογίας όπως επίσης να παραβιάζουν σε παρακολουθήσεις που αφορούν τους αντιπάλους Στρατούς όσο και πολίτες. Η ικανότητα για υποκλοπή των επικοινωνιών είναι ιδιαίτερως σημαντική καθώς οι μυστικές υπηρεσίες δύνανται να γνωρίζουν και τι έχει ειπωθεί μεταξύ των στόχων αλλά και να είναι σε θέση να είναι ενήμεροι με τα σχέδια τους. Στις μέρες που διανύουμε με τον πόλεμο ενάντια στην τρομοκρατία να

¹⁶ Goldman Jan (2016). Words of Intelligence A Dictionary

βρίσκεται στην κορυφή του ενδιαφέροντος, η SIGINT παρόλο που μπορεί να παρακολουθεί τα κινητά τηλέφωνα των τρομοκρατών, εκείνοι έχουν βρει τον τρόπο να παρακάμπτουν την διαδικασία παρακολούθησης βγάζοντας τους σένσορες από τα κινητά τους. Ένα τελευταίο πρόβλημα που έχουν να αντιμετωπίσουν με την SIGINT οι Αμερικανικές υπηρεσίες είναι και το γεγονός πως οι εν δυνάμει τρομοκράτες είναι ενήμεροι σχετικά με αυτήν την μορφή παρακολούθησης, αποφεύγοντας πλέον να συνομιλούν διαμέσου τηλεφωνικών συνδιαλέξεων για τις επικείμενες κινήσεις τους. Επόμενος τύπος συλλογής πληροφοριών είναι η Technical Intelligence¹⁷ (TECHINT). Εδώ οι πληροφορίες που έχουν συλλεχθεί έγιναν μέσω της υπάρχουσας τεχνολογίας, το αντίθετο δηλαδή από την HUMINT, όπου οι πληροφορίες συλλέχθηκαν από τους αξιωματικούς ή τους πράκτορες. Τα συστήματα TECHINT θεωρούνται ως τα καλύτερα για παρακολουθήσεις σημαντικών βιομηχανικών διαδικασιών, μεγάλων στρατιωτικών μονάδες καθώς και στις βιομηχανίες όπλων. Εξατομικευμένα άτομα ή μικρές μονάδες μπορούν να αναμειχθούν στο υπόβαθρο των καθημερινών δραστηριοτήτων από τους στόχους που τους ενδιαφέρουν αλλά και πάλι αυτό καθίσταται δύσκολο να εντοπίσουν ή να παρακολουθήσουν τους στόχους αυτούς σε τόσο καλή κλίμακα όσο θα γινόταν μέσω της TECHINT. Ορισμένοι από τους αντιπάλους της Αμερικής είναι απολύτως ενημερωμένοι για τις δυνατότητες παρακολούθησης της, και μπορούν να λάβουν μέτρα για να υποβαθμίσουν σε σημαντικό βαθμό την ικανότητα αυτή των Αμερικανικών συστημάτων που παρακολουθούν τις δραστηριότητες τους. Σύμφωνα με την ανάλυση του βιβλίου *Silent Warfare Understanding the World of Intelligence*¹⁸, οι υποκλοπές μέσω της TECHINT δύνανται να υποδιαιρεθούν ανάλογα με τον τύπο του ηλεκτρομαγνητικών κυμάτων.

1.4.7 Ανάκτηση μέσω γεώ-διαστημικών πληροφοριών (Geospatial Intelligence)

Στην επόμενη μορφή συλλογής πληροφοριών βρίσκουμε την Geospatial Intelligence¹⁹. Οι πληροφορίες που συλλέγονται και αναλύονται, έχουν ληφθεί μέσω

¹⁷Johnson Lock K. (2010). *The Oxford Handbook of National Security Intelligence*.

¹⁸ Shulsky Abram N. & Schmitt Gary J. (2002). *Silent Warfare Understanding the World of Intelligence*.

¹⁹ Goldman Jan (2016). *Words of Intelligence A Dictionary*

γεω-διαστημικών εικόνων που αξιοποιούνται από τα οπτικά και τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά πάνω στον πλανήτη. Το συγκεκριμένο είδος συλλογής συνδέεται με την λήψη φωτογραφιών από δορυφόρους ακόμα και για περιοχές που δεν είναι χαρτογραφημένες. Αν και ο όρος “εικόνες” είναι κάπως παραπλανητικός, διότι αφήνει να εννοηθεί πως πρόκειται για μια εικόνα η οποία παράγεται από ένα οπτικό σύστημα παρόμοιο με εκείνο της κάμερας, στην συγκεκριμένο τύπο οι εικόνες παράγονται από οπτικά συστήματα τα οποία αναφέρονται ως ηλεκτρο-οπτικά συστήματα. Στις μέρες μας οι εικόνες μεταδίδονται από τους σύγχρονους δορυφόρους ως σήματα ή ως ψηφιακά δεδομένα ,τα οποία αφού ληφθούν αναπαρίστανται ως εικόνες. Επιπλέον, και μέσω ραντάρ στέλνονται εικόνες αλλά η αρχική τους μορφή πριν αναλυθούν είναι με παλμούς ραδιοκυμάτων οι οποίοι αντανακλούν στους αισθητήρες τους βαθμούς φωτεινότητας η οποία σχετίζεται με την ποσότητα της ενέργειας που αντανακλάται. Ένα πολύ σημαντικό στοιχείο έχει να κάνει με το επίπεδο της λεπτομέρειας που παρέχεται στις εικόνες είναι εκείνο της ανάλυσης, και σχετίζεται με το μικρότερο αντικείμενο που μπορεί να διαφάνεται σε μια εικόνα και εκφράζεται σε μέγεθος. Ο βαθμός της ανάλυσης τέλος, εξαρτάται από την φύση του στόχου και του τύπου της πληροφορίας που αναζητείται. Η Imagery Intelligence προσφέρει πολλά πλεονεκτήματα σε σχέση με τις άλλες μορφές συλλογής πληροφοριών καθώς δύναται λόγω της τεχνολογικής κατασκευής να προσφέρει εικόνες με απόλυτη παραστατικότητα και πειστικότητα και δίνοντας στους υπεύθυνους χάραξης της πολιτικής μια ολοκληρωμένη εικόνα του χώρου που έχει κεντρίσει το ενδιαφέρον τους. Επιπλέον, η μορφή αυτή συλλογής μπορεί να βρει σύμμαχο τις δραστηριότητες που διεξάγονται από τον Στρατό καθώς οι εικόνες που στέλνονται από τους δορυφόρους και τα ραντάρ, μπορούν να δείξουν σημεία πρόσβασης τα οποία μπορεί να μην είναι εμφανή από τους απλούς χάρτες. Η χρησιμότητα του συγκεκριμένου τύπου της IMINT, τα τελευταία χρόνια και εντεύθεν, λόγω του πολέμου κατά της τρομοκρατίας, οδηγώντας με αυτόν τον τρόπο την χρήση του σε κυρίαρχη μορφή. Συγκεκριμένα, η ανάγκη για εξάλειψη των τρομοκρατικών οργανώσεων στο Αφγανιστάν, ώθησε την δημιουργία ενός δορυφόρου με την ονομασία “IKONOS“, το οποίο είχε την δυνατότητα μέσω της ισχυρής ανάλυσης του να στέλνει εικόνες αλλά και να απεικονίζει με μεγάλη ακρίβεια περιοχές οι οποίες βρίσκονταν στο επίκεντρο των μυστικών υπηρεσιών. Η χρήση του GEOINT είναι

ιδιαίτερα διευρυμένη καθώς στις μέρες μας η υπηρεσία του Google Maps, του Street View Google Earth από την ίδια υπηρεσία της Google μας παρέχει την δυνατότητα για συλλογή για GEOINT.

1.4.8 Συλλογή Πληροφοριών Μέσω Ηλεκτρο-Μαγνητικών Σημάτων (Acoustical Intelligence)

Συνεχίζοντας την ανάλυση με τους δευτερεύοντες τύπους συλλογής πληροφοριών συναντάμε την Acoustical Intelligence²⁰ (ACINT), όπου οι πληροφορίες συλλέγονται και επεξεργάζονται μετά από την συλλογή ακουστικών φαινομένων δηλαδή από τις πηγές που παράγουν ηλεκτρικά και μαγνητικά κύματα. Στις Communication Intelligence²¹ (COMINT), οι πληροφορίες που παράγονται είναι αποτέλεσμα συλλογής και επεξεργασίας των ξένων επικοινωνιών από ηλεκτρομαγνητικά μέσα και επίσης από την ανάλυση των ξένων κωδικοποιημένων επικοινωνιών. Η συλλογή αυτή περιλαμβάνει αναζητήσεις, και παρακολουθήσεις. Η επεξεργασία από την άλλη περιλαμβάνει εκτιμήσεις εύρους του κινδύνου, ανάλυση του πομπού και του δέκτη, ανάλυση κινήσεων, κρυπτανάλυση, αποκρυπτογράφηση, συγχώνευση όλων αυτών των διαδικασιών και τέλος αναφορά των αποτελεσμάτων. Οι υπηρεσίες τέλος συγκεντρώνουν τις πληροφορίες είτε μέσω υποκλοπών των ξένων επικοινωνιών, είτε μέσω “σπασίματος” των κωδικών. Παραθέτοντας μια περεταίρω εισαγωγή του όρου της κρυπτανάλυσης, στο βιβλίο *Silent Warfare Understanding the World of Intelligence*, οι συγγραφείς προβαίνουν σε μια ανάλυση των όρων της κρυπτανάλυσης και της τηλεμετρίας. Η κρυπτανάλυση αναφέρεται στην επίλυση εκ μέρους των αναλυτών ή αλλιώς στην γλώσσα της πληροφορικής στο “σπάσιμο” των κωδικών και των κωδικοποιημένων μηνυμάτων που προέρχονται από τις αντίπαλες εχθρικές δυνάμεις ενός κράτους. Οι όροι κωδικοί και κρυπτογραφήματα αναφέρονται σε διαφορετικές μεθόδους της κρυπτανάλυσης. Στην περίπτωση των κωδικών, κάποια λέξη ή κάποια πρόταση αντικαθίσταται από ένα συγκεκριμένο γκρουπ λέξεων ή ψηφίων τα οποία βρίσκονται σε ένα εγχειρίδιο κωδικών. Οι Abram Shulsky και Gary Schmitt δίνουν το εξής παράδειγμα χρήσης της κρυπτογράφησης. Σε ένα μήνυμα που το περιεχόμενο του αναφέρει το “Attack on Saturday” η φράση

²⁰ Goldman Jan (2016). *Words of Intelligence A Dictionary*

²¹ Smith Jr W. Thomas (2003). *Encyclopedia of the Central Intelligence Agency Facts on File*

“Attack“ θα κωδικοποιούνταν ως “FGHJ“, ενώ η λέξη “Saturday” θα κωδικοποιούνταν ως “ADFK”. Εάν κάποιο γράμμα δεν βρισκόταν μέσα στο εγχειρίδιο των κωδικών, ο αποστολέας θα μπορούσε είτε να αναδιατυπώσει το μήνυμα με γράμματα ή φράσεις όπου θα βρισκόνταν μέσα σε αυτό το εγχειρίδιο, είτε να συλλαβίσει την λέξη που λείπει χρησιμοποιώντας ειδικές ομάδες κωδικών. Ένα από τα πιο περίπλοκα κρυπτογραφήματα είναι εκείνα που αποτελούνται από αλγόριθμους. Σε αυτήν την περίπτωση το πρώτο γράμμα του μηνύματος αντικαθίσταται με το επόμενο γράμμα στην αλφάβητο, το δεύτερο γράμμα με την σειρά του αντικαθίσταται και αυτό με το επόμενο της σειράς του γράμμα της αλφαβήτου και ούτω καθεξής. Δίνοντας ένα παράδειγμα πως λειτουργεί, σχεδιάζεται ένας κύκλος για τους σκοπούς του κρυπτογράφου αυτού, όπου το γράμμα Α ακολουθείται από το Ζ. Έτσι, το εικοστό έκτο γράμμα του μηνύματος θα ήταν αμετάβλητο, ενώ το εικοστό έβδομο, όπως και το πρώτο, που θα είχε αντικατασταθεί από το αμέσως επόμενο του. Χρησιμοποιώντας πάλι το παράδειγμα του βιβλίου, ένα μήνυμα που θα είχε σαν περιεχόμενο το “Attack on Saturday” με την χρήση του αλγόριθμου θα διαβάζοντας το μήνυμα ως “BVWEHQ VV BKEGEPRO”.

1.4.9 Συλλογή Πληροφοριών Μέσω Ηλεκτρο-Μαγνητικών Εκπομπών (Electronic Intelligence, Nuclear Intelligence και Telemetry Intelligence)

Συνεχίζοντας με τις μορφές συλλογής των πληροφοριών βρίσκουμε την Electronic Intelligence²² (ELINT), όπου οι αναλύσεις περιλαμβάνουν παρακολουθήσεις και αναλύσεις ηλεκτρομαγνητικών εκπομπών στα μηχανήματα του αντιπάλου Στρατού. Μέσω της συλλογής αυτής των πληροφοριών δίνεται η δυνατότητα σε μία χώρα να παρακολουθεί τα βασικά στοιχεία των ενόπλων δυνάμεων μιας αντιπάλου χώρας, να γνωρίζει την ακριβή θέση των αντιαεροπορικών ραντάρ, ή και να γνωρίζει σε άμεσο χρόνο τις εντολές που δίνονται στην ηγεσία του Στρατού. Η ELINT δίνει την δυνατότητα και υποκλοπής των σημάτων των ραντάρ. Επόμενη μορφή είναι η Nuclear Intelligence²³ (NUCINT), και οι πληροφορίες που συγκεντρώνονται αφορούν

²² Lathrop Charles E. (2004). The Literary Spy the Ultimate Source for Quotations on Espionage & Intelligence.

²³ Smith Jr W. Thomas (2003). Encyclopedia of the Central Intelligence Agency Facts on File.

την συλλογή και την ανάλυση της ακτινοβολίας και των συνεπειών των ραδιενεργών πηγών. Για παράδειγμα πόση ακτινοβολία θα εξέπεμπε στο περιβάλλον μια δοκιμή πυρηνικών όπλων, αυτό θα μπορούσε να μετρηθεί και να αναλυθεί από τους εμπειρογνώμονες των υπηρεσιών πληροφοριών της Αμερικής. Επόμενη μορφή συλλογής εν συνεχεία είναι η Telemetry Intelligence²⁴ (TELINT), όπου προσφέρει χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τις ικανότητες όπλων ή άλλων τέτοιων μορφών της πολεμικής βιομηχανίας, η οποία έχει ίδια χαρακτηριστικά με την COMINT, αλλά εδώ λόγω της πολυπλοκότητας και της επικινδυνότητας της κατάστασης θα ήταν αδύνατο να αποκτηθούν πληροφορίες μέσω ανθρώπινων πηγών. Σε αυτήν την μορφή συλλογής πληροφοριών γίνονται ακουστικές υποκλοπές μεταξύ ενός οχήματος που παραδείγματος χάριν μεταφέρει πυραύλους και από τον σταθμό που παίρνει εντολές προς την κατεύθυνση που θα οδηγηθεί. Δεν πρόκειται για λέξεις ή για ομιλίες που θα υποκλαπούν αλλά θα γίνει συλλογή για τους αισθητήρες και τον λοιπό εξοπλισμό είτε του πυραύλου είτε του οχήματος που τον μεταφέρει. Αυτές οι επικοινωνίες είναι γνωστές στην κοινότητα των υπηρεσιών ως “Τηλεμετρικές” δηλαδή εξ αποστάσεως. Η αξία αυτών των μεταβλητών όπως δηλαδή της επιτάχυνσης του οχήματος, η θερμοκρασία σε κάποια σημεία του, οι ρυθμοί ροής των καυσίμων, δίνουν στους μηχανικούς των υπηρεσιών μια πιο σαφή εικόνα για το τι συμβαίνει εντός του οχήματος. Η ανάλυση των δεδομένων της τηλεμετρίας είναι ένα ιδιαίτερο δύσκολο έργο ανάλογο με εκείνο της κρυπτανάλυσης. Από το βιβλίο *The Literary Spy The Ultimate Source for Quotations on Espionage & Intelligence* διαβάζουμε για άλλη μια πηγή πληροφοριών την Trash Intelligence²⁵ (TRASHINT), που σύμφωνα με τον συγγραφέα δυνητικές πληροφορίες μπορούν να βρεθούν ακόμα και στον κάδο των σκουπιδιών μας.

1.5 Κύκλος Πληροφοριών (Intelligence Cycle)

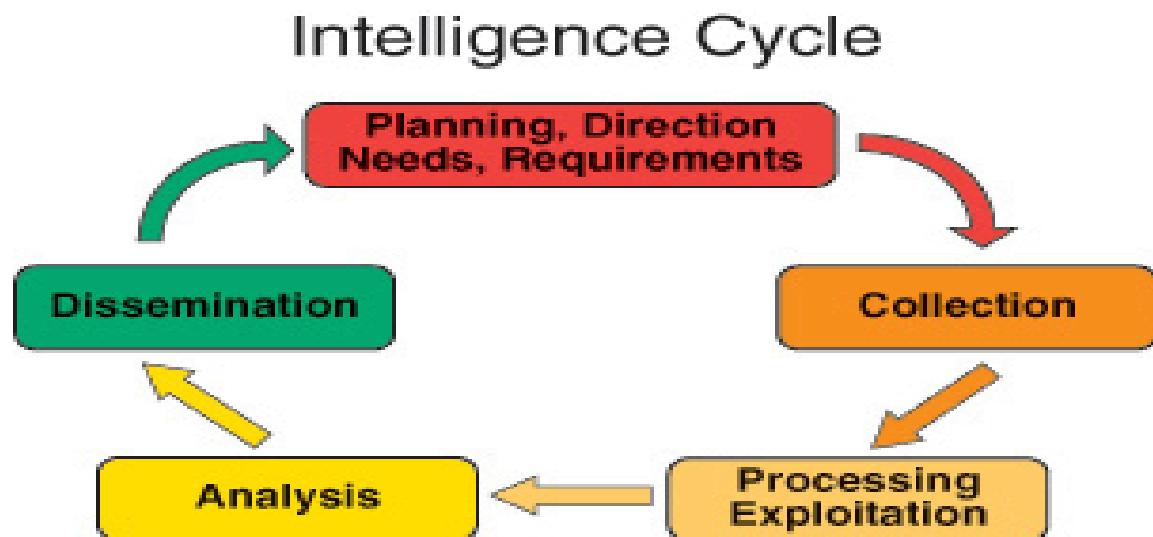
Προχωρώντας στην ανάλυση των πληροφοριών εκ μέρους των υπηρεσιών που είναι υπεύθυνες για αυτές, ο Mark Lowenthal²⁶ αναλύει τα στάδια διαδικασιών και

²⁴ Shulsky Abram N. & Schmitt Gary J. (2002). *Silent Warfare Understanding the World of Intelligence*.

²⁵ Lathrop Charles E. (2004). *The Literary Spy the Ultimate Source for Quotations on Espionage & Intelligence*.

²⁶ Lowenthal Mark M. (2009). *Intelligence from Secret to Policy*.

ανάλυσης των πληροφοριών, τα οποία οι είναι τα εξής. Η αναγνώριση, η συλλογή των πληροφοριών, η επεξεργασία και η αξιοποίησή τους, η ανάλυση, η διασπορά, και τέλος η ανατροφοδότηση των πληροφοριών αυτών. Αυτή η σειρά βημάτων είναι γνωστή και ως ο κύκλος των πληροφοριών (Intelligence Cycle), στοχεύουν στην μετατροπή των πληροφοριών σε μια τελειοποιημένη μορφή πληροφοριών που τίθενται στην διάθεση των υπευθύνων χάραξης πολιτικής, στην στρατιωτική ηγεσία και στους υπεύθυνους των υπηρεσιών πληροφοριών για την λήψη αποφάσεων. Ο κύκλος αυτός καθορίζει τις καθημερινές δραστηριότητες της κοινότητας των υπηρεσιών πληροφοριών.

Εικόνα 1: *Intelligence Cycle*. Οι κοινότητες πληροφοριών είναι υπεύθυνες για την παροχή χρήσιμων και ακριβών πληροφοριών προς τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και εκείνους που λαμβάνουν κρίσιμες αποφάσεις που αφορούν την εθνική ασφάλεια. Ως *intelligence cycle* ορίζεται η διαδικασία κατά την οποία η πληροφορία αφού αποκτηθεί μετατρέπεται σε πληροφορία (*intelligence*) και διατίθεντο στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής (*policy makers*).

1.5.1 Τα στάδια ανάλυσης πληροφοριών

Ξεκινώντας από την ανάλυση του πρώτου σταδίου εκείνου της αναγνώρισης των απαιτήσεων, ο Lowenthal εννοεί την ανάγκη προσδιορισμού του πεδίου ή της πολιτικής που η ανάλυση των πληροφοριών αναμένεται να βοηθήσει με την ερμηνεία τους. Ωστόσο λόγω της πολυπλοκότητας των καταστάσεων και της συνεχής εισροής πληροφοριών οφείλουν οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής να δώσουν

προτεραιότητες στα φλέγοντα ζητήματα καθόσον καινούριοι κίνδυνοι αναδύονται. Μόλις καθοριστούν οι απαιτήσεις και οι προτεραιότητες τότε οι απαραίτητες πληροφορίες για τα ζητήματα που άπτονται της εθνικής ασφαλείας θα πρέπει να συλλεχθούν. Το βήμα αυτό του καθορισμού του πλάνου περιλαμβάνει εκτός από τον καθορισμό των απαιτήσεων μια προετοιμασία, ένα σχέδιο για την επικείμενη συλλογή. Στις Η.Π.Α. υπάρχει μια συνεχής ένταση όσον αφορά την κατανομή των πηγών για την συλλογή, την επεξεργασία και την αξιοποίηση των πληροφοριών, και τελικά με την συλλογή των πληροφοριών να βγαίνει νικήτρια σε αυτήν την άτυπη κούρσα καθώς το αποτέλεσμα τους δικαιώνει, όσο περισσότερες πληροφορίες συγκεντρώνονται τόσο καλύτερα δύναται να επεξεργαστούν και να αξιοποιηθούν. Η συλλογή πληροφοριών παράγει πληροφορίες και αυτές οι πληροφορίες υποβάλλονται σε επεξεργασία και αξιοποίηση τους. Η συλλογή των πληροφοριών απορρέει άμεσα από τις απαιτήσεις και αυτές οι απαιτήσεις εξαρτώνται από την φύση των ζητημάτων και από τους τύπους της συλλογής των πληροφοριών που είναι διαθέσιμοι. Για παράδειγμα σε μια πιθανή επίθεση ηλεκτρονικής κατασκοπείας, οι πληροφορίες που θα ληφθούν από την IMINT και από τις φωτογραφίες, δεν θα είναι ικανές για να αντιμετωπίσουν τον κίνδυνο. Για καλύτερη πρόληψη της επίθεσης θα ήταν καλύτερη η χρησιμοποίηση της SIGNIT. Η διαδικασία της συλλογής είναι η πιο σημαντική μορφή για τις υπηρεσίες πληροφοριών και βρίσκεται στην καρδιά της διαδικασίας για απόκτηση σημαντικών πληροφοριών. Επίσης, οι αναλυτές των υπηρεσιών αυτών συλλέγουν πληροφορίες από τις ανοιχτές πηγές. Μια ανοιχτή πηγή πληροφοριών θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και το Ίντερνετ, το οποίο διοχετεύει τεράστια ποσά δεδομένων που μας περιβάλλουν και η ταχύτητα μεταφοράς δεδομένων αυξάνεται όλο και περισσότερο σε αδιανόητους αριθμούς κάτι το οποίο αποτελεί ευχή και κατάρα για τις υπηρεσίες πληροφοριών, καθώς καθίσταται ιδιαίτερη εύκολη η διαδικασία να ανακαλύψουν πληροφορίες για στόχους που τους ενδιαφέρουν. Στην Αμερική, σε ορισμένες υπηρεσίες πληροφοριών όπως της CIA, οι αξιωματικοί της ξοδεύουν το μεγαλύτερο μέρος της σταδιοδρομίας τους αποκλειστικά και μόνο στην συλλογή πληροφοριών, η οποία συνήθως γίνεται από τις ανθρώπινες πηγές.

1.5.2 Η τεχνολογική καινοτομία

Προχωρώντας στο τρίτο στάδιο, εκείνο της επεξεργασίας και της αξιοποίησης των πληροφοριών βλέπουμε πως οι αναλύσεις γίνονται μέσα από την συλλογή τους από τα τεχνητά μέσα. Η διαδικασία αυτή της επεξεργασίας γίνεται από πολύπλοκα ψηφιακά συστήματα και περιλαμβάνει παρακολουθήσεις, υποκλοπή ηχητικών σημάτων, εικόνες, και αφού αποκωδικοποιηθούν όλη αυτή η διαδικασία εν τέλει μετατρέπεται σε ανάλυση που αξιοποιείται καταλλήλως. Η επεξεργασία και η αξιοποίηση των πληροφοριών είναι σημαντικοί παράγοντες καθόσον μετατρέπουν την τεχνική μορφή των μυστικών πληροφοριών σε διαθέσιμη και ευανάγνωστη πληροφορία κατάλληλη για να δράσουν. Οι υποστηρικτές του έργου της συλλογής υιοθετούν την άποψη πως το συγκεκριμένο στάδιο αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του έργου των μυστικών υπηρεσιών, και πως στο σύνολο της η επιχείρηση δεν θα είχε κανένα νόημα ωστόσο είναι αναγκαία συνέχεια για το τρίτο στάδιο της επεξεργασίας όπου η τεχνολογία παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην ανάγνωση της συλλογής. Όσον αφορά τις μυστικές υπηρεσίες πληροφοριών των Η.Π.Α. διακρίνουν μια προβληματική σχέση ανάμεσα σε αυτά τα δυο στάδια της συλλογής και της επεξεργασίας καθώς εγείρεται ένα ζήτημα με τους διαθέσιμους πόρους αλλά και τις απαιτήσεις εκ μέρους των υπεύθυνων για την χάραξη της πολιτικής καθώς οι τελευταίοι ζητάνε να δοθούν περισσότερα χρήματα για την επεξεργασία των πληροφοριών κυρίως λόγω της ιδιαίτερης φύσης όπου η εξάρτηση από την τεχνολογία είναι πιο μεγάλη. Σύμφωνα με την ανάλυση του Glenn Hastedt²⁷ στο σημείο αυτό της επεξεργασίας κάνει την εμφάνιση της η counterintelligence.

Στο επόμενο κομμάτι των υπηρεσιών ασφαλείας βρίσκουμε εκείνο της ανάλυσης και της παραγωγής πληροφοριών όπου σύμφωνα με την ανάλυση του Lowenthal υφίστανται 2 κατηγορίες, εκείνη της τρέχουσας πληροφορίας και εκείνη της μακροπρόθεσμης, όπου η μεν τρέχουσα επικεντρώνεται σε ζητήματα που άπτονται της ατζέντας των υπευθύνων χάραξης πολιτικής, και εκείνης που ασχολείται με ζητήματα που μπορεί να μην λαμβάνουν την προσοχή που τους αρμόζει, αλλά εξακολουθούν να είναι ιδιαίτερης φύσης. Οι ειδικότητες που απαιτούνται για την προετοιμασία της ανάλυσης των δυο αυτών τύπων των πληροφοριών μπορεί να μην

²⁷ Hastedt Glenn (2003). Espionage A Reference Handbook.

είναι ιδανικές αλλά εντούτοις υπάρχει μια διακριτική σχέση ανάμεσα σε αυτές τις δυο μορφές όπως υπάρχει σχέση στην παραπάνω ανάλυση μας ανάμεσα στην συλλογή πληροφοριών και την επεξεργασία. Οι αναλυτές των πληροφοριών οφείλουν να έχουν έναν σημαντικό ρόλο και να καθορίζουν τις προτεραιότητες της συλλογής. Στις Αμερικανικές υπηρεσίες πληροφοριών έχουν καθιερωθεί σειρές αρμοδιοτήτων και προγραμμάτων για να βελτιωθεί η σχέση ανάμεσα στην συλλογή και την ανάλυση όπου ενώ είναι ανεξάρτητες η μια από την άλλη, εντούτοις ποτέ δεν υπήρξε ισχυρός ο δεσμός τους ή αμφίδρομη συνεργασία. Ένα άλλο σημαντικό κομμάτι όσον αφορά τους αναλυτές, είναι ότι πρέπει να έχουν μια πολύ καλή εκπαίδευση πάνω στο κομμάτι των καθηκόντων τους, καθόσον πολλές φορές η φύση της δουλειάς τους απαιτεί ιδιαίτερα προσόντα και γνώσεις. Δεν διαθέτουν κάποιο φυσικό χάρισμα ούτε είναι γνώστες των κωδικοποιημένων μηνυμάτων αλλά δεδομένης της φιλοδοξίας που τους διακρίνει και της υψηλής εκπαίδευσης που έχουν λάβει δύνανται να προχωρήσουν στην ολοκλήρωση του έργου τους. Σαν επακόλουθο των κριτικών που ασκούνται για την ερμηνεία των πληροφοριών όσον αφορά τις τρομοκρατικές επιθέσεις στις 9 Σεπτεμβρίου αλλά και για την κατοχή εκ μέρους του Ιράκ Όπλων Μαζικής Καταστροφής (WMD), η κοινότητα των πληροφοριών ξεκίνησε να δίνει μεγαλύτερη έμφαση στην συνεργασία των πηγών πληροφοριών και της ανάλυσης τους.

1.5.3 Το τελευταίο στάδιο του Κύκλου Πληροφοριών (Intelligence Cycle) και η κρισιμότητα της αποκωδικοποίησης του

Συνεχίζοντας την ανάλυση, το τελευταίο στάδιο του κύκλου των πληροφοριών (Intelligence Cycle)²⁸, βρίσκουμε εκείνο της διάδοσης ή αλλιώς της μεταφοράς των πληροφοριών στους υψηλά ιστάμενους. Μετά την ανάλυση της και την επεξεργασία της, το προϊόν αυτό είναι έτοιμο να παραδοθεί και να αναγνωστεί. Είναι ιδιαίτερως σημαντικό η ανάλυση να είναι απολύτως ξεκάθαρη ως προς το τι αποδεικνύουν τα στοιχεία, τι έδειξε η ανάλυση, ποία είναι η στάση των αναλυτών. Πρώτη στάση της διάδοσης των πληροφοριών είναι στην καθημερινή ενημέρωση του Προέδρου ή των

²⁸ Gill Peter, Marrin Stephen, Phythian Marc (2009). Intelligence Theory, Key questions and debates.

Πρωθυπουργών των κρατών. Στην περίπτωση της Αμερικής παραδίδεται κάθε πρωί είτε απευθείας στον Πρόεδρο είτε στους συμβούλους τους. Ανάμεσα στην πολιτική ηγεσία και στην κοινότητα των υπηρεσιών ασφαλείας υπάρχει μια ελαττωματική επικοινωνία το οποίο γίνεται εμφανές μετά την μεταφορά των πληροφοριών, καθώς το πρόβλημα είναι να δίνονται συνεχώς ανατροφοδοτήσεις από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής σε αυτούς που έχουν στις αρμοδιότητες τους την επεξεργασία των πληροφοριών ενημερώνοντας τους σχετικά με αυτές τις αναγνώσεις που έλαβαν εάν ήταν χρήσιμες ή όχι, ή σε ποια σημεία συγκεκριμένα πρέπει να εστιάσουν και άλλα ζητήματα τέτοιας φύσεως. Εν αντιθέσει με αυτήν την κατάσταση η οποία θα ήταν η ιδανική να συμβαίνει, οι υπηρεσίες πληροφοριών λαμβάνουν πολύ λιγότερη ανατροφοδότηση από την πολιτική ηγεσία δυσχεραίνοντας κατά πολύ το έργο τους. Η διαδικασία συλλογής όπως είδαμε παραπάνω, έχει πολλούς τρόπους ανάκτησης πληροφοριών, ενώ πρώτα από όλα μεγίστης σημασίας παράγοντας είναι να υπάρχει εξ' αρχής ένα πλάνο το οποίο στην κοινότητα πληροφοριών αναφέρεται ως "collection plan" και εν συνεχεία οι αφού καθοριστεί το πλάνο αυτό, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής οφείλουν να θέσουν τις προτεραιότητες. Η τεχνολογική έκρηξη που έχει συντελεστεί τα τελευταία είκοσι χρόνια, έδωσε βήμα σε νέου είδους πηγές κατασκόπευσης όπως μέσω δορυφόρων, μέσω των ηλεκτρονικών υπολογιστών αλλά και μέσω των κινητών τηλεφώνων όπου παράγονται και διαμοιράζονται τα δεδομένα τους. Τεράστιος αριθμός δεδομένων τα οποία υπολογίζονται πλέον σε terabytes, έχουν υπό τον έλεγχο τους να διαχειριστούν και να επεξεργαστούν. Ωστόσο το πρόβλημα που έχουν να αντιμετωπίσουν οι υπηρεσίες, δεν έγκειται στην έλλειψη πληροφοριών, αλλά στην στον διαχωρισμό της "άχρηστης" τρόπον τινά πληροφορίας, με εκείνης που τους ενδιαφέρει ανάμεσα στα terabytes των πληροφοριών προκειμένου να συνδέσουν τα στοιχεία των στόχων που τους ενδιαφέρουν. Αυτή είναι η διαδικασία της συλλογής. Η σύνδεση των πληροφοριών, η ερμηνεία τους και τέλος η τοποθέτηση τους σε ένα πλαίσιο για την σωστή ερμηνεία τους. Όπως παραδόξως πολλοί ειδικοί κατηγορήσαν τις υπηρεσίες πληροφοριών για σφάλματα στα οποία υπέπεσαν κατά τις τρομοκρατικές επιθέσεις που έλαβαν χώρα στην Αμερική, στο Παγκόσμιο Κέντρο Εμπορίου, το Πεντάγωνο και την Πενσυλβάνια αλλά και το εσφαλμένο συμπέρασμα τους σχετικά με την κατοχή όπλων μαζικής καταστροφής από τον Σαντάμ Χουσεΐν κάνοντας λόγο όχι για τον ελλιπή τρόπο

συλλογής δεδομένων αλλά για λαθεμένη ανάλυση των πληροφοριών που εξέτασαν. Η φράση “συνενώνοντας τις κουκίδες” προκειμένου να οδηγηθούμε στην άκρη του νήματος, εν προκειμένω στην αποτροπή της τρομοκρατικής ενέργειας, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως η επιτομή του απλοϊκού συμπεράσματος, εάν οι αναλυτές είχαν ρίξει στην προσοχή τους στην καλύτερη ερμηνεία των πληροφοριών που είχαν συγκεντρώσει. Ωστόσο, δεν πρέπει να παραληφθεί το γεγονός πως αν μη τι άλλο, η συγκέντρωση των πληροφοριών σε πολλές περιπτώσεις είναι συγκεχυμένη και η αξιοπιστία της πολλές φορές είναι υπό αμφισβήτηση, και αυτό γιατί λόγω του όγκου τους τις καθιστά ιδιαίτερος δύσκολο για να θέσεις σε προτεραιότητα εκείνες που είναι πιο σημαντικές.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα επιτυχημένης χρησιμοποίησης όλων των πηγών πληροφοριών μπορεί να θεωρηθεί εκείνο του εντοπισμού του ιθύνοντα νου των τρομοκρατικών επιθέσεων στην Αμερική, του Osama Bin Laden και η δολοφονία του σε σπηλιά στο Πακιστάν. Στην συγκεκριμένη υπόθεση χρησιμοποιήθηκαν πολλές και διαφορετικές τεχνικές προκειμένου να ανακαλυφθεί η επί σειρά ετών κρυψώνα του. Μετά τις πολύνεκρες επιθέσεις και ενώ τα ίχνη του είχαν χαθεί, το 2007 μέσω της HUMINT κατάφερε να βρει πληροφορίες στις φυλακές του Γκουαντάναμο για την πιθανή του θέση, όταν ένας κρατούμενος έδωσε το όνομα του courier του Bin Laden. Τότε οι υπηρεσίες πληροφοριών ξεκίνησαν έναν αγώνα προκειμένου να εντοπίσουν τα ίχνη και τις κινήσεις αυτού του courier χρησιμοποιώντας τα μέσα παρακολούθησης και των τηλεφωνικών υποκλοπών που διαθέτουν, την SIGNIT. Όταν ο συγκεκριμένος κούριερ, τον οποίον παρακολουθούσαν οι υπηρεσίες πληροφοριών, έφτασε στην περιοχή που χρησιμοποιούσε ως κρησφύγετο ο Bin Laden οι δορυφόροι έδωσαν το ακριβές στίγμα αλλά και εικόνα δια μέσου της GEOINT.

1.6 Κατηγοριοποίηση των πληροφοριών από τους Carl J. Jensen, David H. McElreath και Melissa Graves

Οι Carl J. Jensen, David H. McElreath και η Melissa Graves²⁹, προχώρησαν στην κατηγοριοποίηση της εμπιστευτικότητας των πληροφοριών σε 3 στάδια τα οποία

²⁹ Jensen Carl J. III, David H. McElreath, Melissa Graves (2013). Introduction to Intelligence Studies.

χρησιμοποιούνται και από τις υπηρεσίες εθνικής ασφάλειας των Η.Π.Α. Το πρώτο είναι εκείνο της High confidence, κατά το οποίο οι κρίσεις που λαμβάνονται υπόψη, βασίζονται σε υψηλής ποιότητας εμπιστευτικότητα ή αλλιώς η φύση του ζητήματος και η πηγή καθιστά αξιόπιστη και σε γερές βάσεις την πληροφορία. Ωστόσο όμως, όσο υψηλής εμπιστευτικότητας και αν είναι οι πληροφορίες, οι αποφάσεις που θα ληφθούν ενέχουν κίνδυνο ρίσκου, καθόσον μπορεί να αποδειχθούν λαθεμένες. Η δεύτερη κατηγορία είναι εκείνη της Moderate Confidence, όπου η πληροφορία και η πηγή της θεωρείται αξιόπιστη, έχοντας ένα υπόβαθρο πειστικότητας και αληθοφάνειας, αλλά στερείται ποιότητας ή επιβεβαίωσης, προκειμένου να εγγραφεί το υψηλότερο επίπεδο δηλαδή εκείνο της απόλυτης εμπιστοσύνης. Τέλος, είναι το Low Confidence. Εδώ σύμφωνα με την κρίση των υπηρεσιών ασφαλείας, η αξιοπιστία και η αληθοφάνεια της πληροφορίας εγείρει ερωτήματα τόσο για αν η πηγή της πληροφορίας έχει στέρεες βάσεις, όσο επίσης και για το αν μπορεί να θεωρηθεί αρκούντως ικανοποιητική η πληροφορία προκειμένου να προχωρήσουν σε αναλύσεις. Οι παραπάνω τρεις όροι είναι εκείνοι που έχουν υιοθετηθεί από τον αρχηγό της Εθνικής Ασφάλειας των Η.Π.Α. (DNI) και θεωρούνται ως «πρότυπα» για να θεωρηθεί μια πληροφορία ως ακριβής ή ως μη ακριβής.

Τέλος, οφείλουμε να αναφερθούμε στην σπουδαιότητα της πληροφορίας να παραμείνει απόρρητη. Εάν κάτι έπρεπε να γίνει ευρέως γνωστό, τότε τα κράτη δεν θα είχαν την ανάγκη να δημιουργήσουν και να αναβαθμίζουν τις υπηρεσίες πληροφοριών για να συλλέξουν και αναλύσουν τις πληροφορίες. Η πληροφορία (intelligence) δεν έχει να κάνει με την αλήθεια, καθώς ο όρος αλήθεια θέτει κάποια στάνταρς τα οποία πολύ σπάνια και πολύ δύσκολα θα τα ικανοποιήσει η πληροφορία. Οπότε θα μπορούσαμε να σκεφτούμε πως η πληροφορία κατά προσέγγιση, ερμηνεύεται καλύτερα ως μια πραγματικότητα, και η ανάλυση της οποίας δημιουργεί αξιόπιστα και πραγματικά προϊόντα τα οποία όλως περιέργως μπορούν να διαφέρουν από τον όρο «αληθινά» προϊόντα ανάλυσης. Η intelligence αναγνωρίζεται πλέον ως η κρυφή διάσταση της διεθνούς διπλωματίας και της εθνικής ασφάλειας. Είναι ένα κομμάτι ενός παζλ των διεθνών σχέσεων η οποία ενισχύει τις σχέσεις κρατών, υπονομεύει τις συμμαχίες και τέλος μετά από πολλές δεκαετίες ύπαρξης, σκοπίμως παραβλέπεται ή αποφεύγεται.

Ανακεφαλαιώνοντας την ανάγνωση του πρώτου κεφαλαίου διαπιστώσαμε την έκταση καθώς και την σημασία που έχει δοθεί σε παγκόσμιο επίπεδο όσον αφορά την προσπάθεια κατανόησης της πληροφορίας (intelligence). Πολλοί ακαδημαϊκοί αλλά και πρώην εργαζόμενοι στις υπηρεσίες πληροφοριών με θητεία ετών σε αυτές, προσπαθούν να δώσουν έναν όσο το δυνατόν καλύτερο ορισμό της λέξης αυτής καθώς η αναγκαιότητα της εποχής που διανύουμε επιτάσσει και την καλύτερη κατανόηση των μέσων επίτευξης για πρόληψη των κινδύνων. Αναλύσαμε τα μέσα από τα οποία οι υπηρεσίες αφενός λαμβάνουν τις πληροφορίες και αφετέρου προχωρούν στην ανάλυση των δεδομένων, ενώ εν συνεχεία η ανάλυση μας, μας έδειξε την συστηματοποιημένη μορφή που λαμβάνει η πληροφορία (intelligence) προκειμένου να οδηγηθεί στα ανώτερα κλιμάκια που είναι επιφορτισμένα με την χάραξη της πολιτικής που θα ακολουθηθεί.

Κεφάλαιο 2: Αμερικανικές Υπηρεσίες Πληροφοριών: Central Intelligence Agency (CIA) – Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών

Εικόνα 2: Το σήμα της εμβληματικής υπηρεσίας πληροφοριών της Αμερικής, της CIA. The work of a Nation. The Center of Intelligence. Η δουλειά του Έθνους. Το κέντρο της πληροφορίας. Το ρητό που αντιπροσωπεύει την CIA.

Η ανάλυση του δευτέρου κεφαλαίου της παρούσας διπλωματικής θα εστιάσει στις δυο σημαντικότερες υπηρεσίες πληροφοριών των Η.Π.Α. Της CIA, και του FBI. Θα

προσπαθήσουμε να εστιάσουμε στην δομή τους, το έργο που επιτελούν, και τέλος στις επιδιώξεις τους. Φυσικά δεν είναι μόνο αυτές υπηρεσίες που έχουν στα στόχο την ανάλυση των πληροφοριών και την πρόληψη των διαφόρων κινδύνων, καθώς στην κοινότητα των υπηρεσιών των πληροφοριών υπάγονται δεκαεπτά υπηρεσίες μεταξύ των οποίων εκτός των προαναφερθέντων υπηρεσιών είναι οι: Defense Intelligence Agency (DIA), Army Intelligence, Navy Intelligence, Air Force Intelligence, Marine Corps Intelligence, Coast Guard Intelligence και άλλες.

Οι λειτουργίες των υπηρεσιών πληροφοριών είναι απόλυτα ταυτισμένες με την εύρυθμη λειτουργία και διατήρηση του αισθήματος ασφαλείας που αποπνέει τόσο για το κράτος όσο και κατ'επέκταση για τους ίδιους τους πολίτες. Όπως διαβάζουμε από τον καθηγητή Ιωάννη Κωνσταντόπουλο³⁰ στο άρθρο του: «Πληροφόρηση (Intelligence) και Υψηλή Στρατηγική: Η περίπτωση της Ελλάδας», υπάρχει μια σχέση ανάμεσα στις υπηρεσίες πληροφοριών και στην πολιτική ηγεσία των κρατών, καθόσον της ανάλυσης των πληροφοριών που λαμβάνουν οι υπηρεσίες και διαμέσου της χρήσης του κύκλου των πληροφοριών (intelligence cycle), έχουν την δυνατότητα να τις αξιολογήσουν ανάλογα με τον βαθμό επικινδυνότητας και η τελική απόφαση για τα μέτρα που θα αποφασιστούν βαραίνει αποκλειστικά τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής (policy makers). Σύμφωνα με την ίδια την ανάλυση, και όπως θα διαπιστώσουμε στην συνέχεια παρακάτω, οι ηγεσίες των κρατών έχουν απόλυτα ανάγκη τις υπηρεσίες αυτές, καθώς μέσω της αποκωδικοποίησης των κινήσεων των αντιπάλων παικτών και μέσω των τεχνικών αναλύσεών τους, έχουν την δυνατότητα να προσδώσουν στο κράτος μια επιπλέον ζώνη άμυνας και προειδοποίησης.

2.1 Δημιουργία της CIA

Η Αμερική μέχρι τον δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο δεν διέθετε κάποια υπηρεσία πληροφοριών έτσι ώστε να είναι σε θέση να προστατεύει τους πολίτες της γι αυτό, τον ρόλο αυτόν της προστασίας είχαν οι στρατιωτικές υπηρεσίες κάτι που ξεκίνησε το 1882 με την δημιουργία του Office Of Naval Intelligence, ενώ η πρώτη υπηρεσία που ασχολήθηκε την ασφάλεια των πολιτών των Η.Π.Α. ήταν το Office of Strategic

³⁰ Κωνσταντόπουλος Ιωάννης (2016) : «Πληροφορική (Intelligence) και Υψηλή Στρατηγική

Services (OSS) το οποίο ιδρύθηκε υπό τον Franklin Roosevelt τον Ιούνιο του 1942. Το Office of Strategic Services (OSS) μεταμορφώθηκε σε σύντομο χρονικό διάστημα ως ένα από τα διασημότερα κέντρα πληροφοριών και αντικατασκοπείας, το οποίο είναι ο προκάτοχος της σημερινής πλέον Κεντρικής Υπηρεσίας Ασφαλείας (CIA), ενώ οι δυο αυτές προσωρινές υπηρεσίες πληροφοριών είχαν στις αρμοδιότητες τους την ανάλυση στοιχείων και την διεξαγωγή επιχειρήσεων. Όταν το 1945 τερματίστηκαν οι δραστηριότητες του Office of Strategic Services οι αρμοδιότητες του μεταφέρθηκαν σε έτερους κυβερνητικούς οργανισμούς, και συγκεκριμένα στην Central Intelligence Group (CIG) που αποτέλεσε την “γέφυρα” ανάμεσα στο Office of Strategic Services (OSS) και στην νεοιδρύθησα τότε Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών το 1947 (CIA)³¹. Σήμερα η υπηρεσία αυτή αποτελεί μια τεράστια γραφειοκρατική ομοσπονδία, η οποία έχει στις τάξεις της περί τα 12.000 με 14.000 υπαλλήλους που πρόκειται για αξιωματικούς, αναλυτές, επιστήμονες και τεχνικούς. Θεωρείτε ως μια από τις καλύτερες και πιο άρτιες υπηρεσίες ασφαλείας η οποία έχει στις αρμοδιότητες της οργάνωση και την ανάπτυξη της διεθνούς intelligence και της counterintelligence, όπως επίσης στις αρμοδιότητες της υπάγονται και οι διεξαγωγές μυστικών επιχειρήσεων όπως και διπλωματικής φύσεως αποστολές εκτός συνόρων των Η.Π.Α.

2.1.1 Η CIA μετατρέπεται στην κυρίαρχη υπηρεσία πληροφοριών

Το Κογκρέσο³² για να αντιμετωπίσει την Σοβιετική απειλή προέβη σε πολυάριθμες νομοθετικές πράξεις μια εκ των οποίων ήταν και εκείνη που αφορούσε την δημιουργία της CIA. Ο νόμος του 1947³³ για την Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών ήταν ένα σημαντικό βήμα για την εδραίωση της, δίνοντας της αρμοδιότητες και την καταστύσε υπεύθυνη για την κατασκοπεία και την αντικατασκοπεία και την καταστύσε ένα ανεξάρτητο εκτελεστικό όργανο. Ο ίδιος νόμος έδωσε στην υπηρεσία αυτή την θεσμική εξουσία να εκτελεί διοικητικά καθήκοντα, και της έδινε το δικαίωμα να δαπανήσει τα χρήματα που της χορηγούνταν όπου εκείνη θεωρούσε

³¹ Smith Jr W. Thomas (2003). Encyclopedia of the Central Intelligence Agency Facts on File.

³² Undermining Counterintelligence Capability (2002). Wannall Raymond W.

³³ Goldman Jan (2006). The Central Intelligence Agency (Volume 2) An Encyclopedia of Covert Ops, Intelligence Gathering and Spies.

ότι έπρεπε να δοθούν και χωρίς να εμπίπτει αυτό στην υποχρέωση που διέπουν οι νόμοι των Η.Π.Α. Επίσης, η υπηρεσία απαλλασσόταν από τους ομοσπονδιακούς νόμους που ίσχυαν και απαιτούσαν κυβερνητικοί φορείς να εγγραφούν στο μητρώο των Η.Π.Α. όλα τα πρόσωπα που κατείχαν διοικητική εξουσία και εποπτικές θέσεις. Σε πολλές περιπτώσεις τα μέλη της υπηρεσίας πληροφοριών αλλά και των μυστικών επιχειρήσεων προκρίνουν τον σχηματισμό συγκεκριμένων πολιτικών για ζητήματα εξωτερικής φύσεως με βάση τα δικά τους συμφέροντα.

2.1.2 Ποια είναι η λειτουργία της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών;

Η CIA είναι ένας από τους κύριους οργανισμούς συλλογής πληροφοριών της Αμερικανικής κυβέρνησης και υπεύθυνη για την συλλογή που σχετίζονται με ξένες κυβερνήσεις, εταιρίες αλλά και μεμονωμένα άτομα. Οι αναλυτές των πληροφοριών επικεντρώνονται περισσότερο στο πως συλλέγονται οι πληροφορίες παρά στην φύση αυτών των πληροφοριών, αξιολογώντας τα συστήματα που παράγουν αυτές τις πληροφορίες. Όπως αναλύσαμε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, για την συγκέντρωση των πληροφοριών, η Αμερική το επιτυγχάνει μέσω διαφόρων πηγών δηλαδή μέσω της HUMINT, της SIGINT, της IMINT, της OSINT, της GEOINT, και της MASINT. Καθ' όλη την διάρκεια της ιστορίας της, η CIA έχει εμπλακεί με κάθε στοιχείο της συλλογής πληροφοριών προκειμένου να αποκτήσει πολύτιμες πληροφορίες για τους στόχους της. Αποτελεί έναν ευρύ κόμβο δικτύων που περιλαμβάνει στις τάξεις της διάφορους οργανισμούς που σχετίζονται με υπηρεσίες πληροφοριών όπως επί παραδείγματι την ίδια την Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών, το Ομοσπονδιακό Γραφείο Ερευνών (FBI), την Εθνική Υπηρεσία Ασφαλείας (NSA), τον Army Intelligence, το Naval Intelligence, την Marine Corps Intelligence κ.α. Τα τελευταία χρόνια και λόγω των ευμετάβλητων συνθηκών που επικρατούν στο διεθνές στερέωμα και με την αύξηση των απειλών και των ασύμμετρων κινδύνων, η Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών έχει προσαρμοστεί στην νέα αυτή κατάσταση, έχοντας δημιουργήσει διεπιστημονικά κέντρα που περιλαμβάνει ειδικά επιτελεία μέσα στην ίδια την υπηρεσία προς άμεση αντιμετώπιση των ζητημάτων που άπτονται της εθνικής ασφάλειας και είναι ιδιαιτέρως υψηλής προτεραιότητας. Στο επίκεντρο της προσοχής λοιπόν των επιτελείων αυτών είναι η counterterrorism, counterintelligence, το

διεθνές οργανωμένο έγκλημα, η μεταφορά ναρκωτικών σε παγκόσμια κλίμακα και οι περιβαλλοντικές απειλές που συντελούνται.

Η CIA δεν συμμετέχει στην διαδικασία λήψης αποφάσεων ούτε ασκεί πολιτική, είναι μια ανεξάρτητη πηγή όπου στις αρμοδιότητες της είναι να μεταφέρει τις πληροφορίες στους άμεσα ενδιαφερόμενους. Η υποστήριξη της υπηρεσίας αυτής προς τον Πρόεδρο των Η.Π.Α. και εν γένει στο έθνος είναι καθολική στην προσπάθεια για την καταπολέμηση της διεθνούς τρομοκρατίας αλλά και στην αποτροπή ενός νέου κινδύνου που ακούει στο όνομα Όπλων Μαζικής Καταστροφής (WMD). Η σύνθεση της Κεντρικής αυτής υπηρεσίας απαρτίζεται από Εθνικό Συμβούλιο Πληροφοριών Εξωτερικού (National Foreign Intelligence Abroad), και από το Εθνικό Συμβούλιο Πληροφόρησης (National Intelligence Council), τα οποία διευθύνονται και τα δυο από τον διευθυντή της CIA. Στις αρμοδιότητες του διευθυντή της υπάγονται επίσης και ο συντονισμός των κοινοτήτων των πληροφοριών της Αμερικής όπως επίσης και ο ρόλος της άμεσης αναφοράς απευθείας στον Πρόεδρο των Η.Π.Α. και στο Εθνικό Συμβούλιο Ασφαλείας που συμμετέχει. Η δομή³⁴ της υπηρεσίας απαρτίζεται από τέσσερα διαφορετικά τμήματα τα οποία είναι: 1) Η Διεύθυνση Πληροφοριών, που έχει σαν στόχο την ανάλυση των δυνατοτήτων των τρίτων χωρών όπως επίσης και την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης στον διεθνή χώρο, 2) την Διεύθυνση Επιχειρήσεων, όπου στις αρμοδιότητες της υπάγονται τόσο η δράση της αντικατασκοπείας όσο και η δράση των συγκαλυμμένων επιχειρήσεων. 3) Η Διεύθυνση Επιστήμης και Τεχνολογίας, που συντονίζει την έρευνα για τα τεχνολογικά μέσα, και τέλος 4) την Διεύθυνση Υποστήριξης, που σαν στόχο έχει την εμπύχωση του υλικού της οργάνωσης, παρέχει διευκολύνσεις και επιλύει υπηρεσιακά ζητήματα. Οι τέσσερις αυτές Διευθύνσεις διοικούνται από έναν αναπληρωτή διοικητή, δίνοντας τις εκθέσεις που αναλύουν στον Διευθυντή της Εθνικής Πληροφόρησης (DNI) και στον Διευθυντή DCI.

³⁴ Αρβανιτόπουλος Κωνσταντίνος (2009). Το Θεσμικό Πλαίσιο Διαμόρφωσης της Εξωτερικής Πολιτικής των Η.Π.Α.

2.2 Κύριες Δραστηριότητες της CIA

Στις αρμοδιότητες της υπηρεσίας εμπύπτουν πέντε τομείς, εκείνος της συλλογής, της ανάλυσης, της αντικατασκοπείας, των μυστικών επιχειρήσεων και του management. Η CIA παράγει πληροφορίες (intelligence) οι οποίες σχετίζονται με εξωτερικής φύσεως κινδύνους, και έχει τρεις αποστολές. Πρώτον την συλλογή πληροφοριών στοχεύοντας στην αποκάλυψη των σχεδίων και των προθέσεων των αντιπάλων, παρέχοντας μια βάση για τις αποφάσεις που θα παρθούν, δεύτερον έγκαιρη παραγωγή αναλύσεων, οι οποίες θα παράσχουν γνώσεις και προειδοποιήσεις τόσο προς τον Πρόεδρο των Η.Π.Α. όσο επίσης και στους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων, όπου είναι επιφορτισμένοι με την προστασία της Αμερικής αλλά και με την προώθηση των συμφερόντων της χώρας, τρίτον με την διεξαγωγή συγκεκαλυμμένων επιχειρήσεων υπό την καθοδήγηση του Προέδρου της Αμερικής για να προληφθεί μία εν δυνάμει απειλή.

2.2.1 Συγκεκαλυμμένες Επιχειρήσεις (Covert action) και CIA. Οι μυστικές αποστολές. Τυγχάνουν πάντα την εμπιστοσύνη της Προεδρικής ηγεσίας;

Η συγκεκαλυμμένη επιχείρηση (covert action) είναι μια επιχείρηση η οποία έχει προγραμματιστεί και θα υλοποιηθεί με απόλυτη μυστικότητα χωρίς την άδεια υποστηρικτών (sponsors). Η διεξαγωγή αυτή τείνουν να γίνονται σε καταστάσεις όπου θα ήταν ιδιαιτέρως επιζήμια εάν κάποιος γνώριζε ότι η κυβέρνηση των Η.Π.Α. ασκούσε μια τέτοια επιχείρηση εναντίον κάποιου στόχου. Αυτές οι ενέργειες πολλές φορές γίνονται παράνομα χωρίς να διαθέτουν νόμιμα ερείσματα προσκρούοντας σε νόμους είτε του Κογκρέσου είτε στους νόμους που υπάρχουν σε άλλες χώρες. Μερικές μορφές που λαμβάνουν οι επιχειρήσεις είναι δολοφονίες, σαμποτάζ, υποστήριξης για λόγους ύπαρξης ή τέλος για περιπτώσεις ανατροπής. Οι συγκεκαλυμμένες επιχειρήσεις αποτελούν μεγίστης σημασίας για την Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών καθώς θεωρούν ότι μέσω αυτών υπηρετούν πολιτικές που ενισχύουν τον ρόλο των Η.Π.Α. τόσο στο διεθνές στερέωμα όσο και στο εσωτερικό της χώρας. Αυτό το επιβάλλουν άλλωστε και οι γεωστρατηγικές συγκυρίες και με την κατεύθυνση με την οποία μετατοπίζεται το ενδιαφέρον της Αμερικής ή με το που οφείλει να επέμβει. Πολλοί άλλωστε οι οποίοι υποστηρίζουν εντός των τειχών τις

ενέργειες αυτές, υποστηρίζουν πως οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις αντανακλούν τις απαιτήσεις της Αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής, δίνοντας την δέουσα προτεραιότητα στις δραστηριότητες αυτές και ανάγοντάς τες ως κυρίαρχες μορφές δράσεις της υπηρεσίας.

Σύμφωνα με τον Νόμο του 1947, και όσον αφορά την διεξαγωγή των επιχειρήσεων, οι διοικητές της CIA αλλά και του μηχανισμού πληροφοριών, είναι υπόλογοι στον Πρόεδρο των Η.Π.Α. αλλά και στο Εθνικό Συμβούλιο Ασφαλείας. Σε αυτό το Συμβούλιο Ασφαλείας δίνεται πλήρης αναφορά σχετικά με τις μυστικές επιχειρήσεις σε δυο επιτροπές, στην «Επιτροπή 208» αλλά και στην «Επιτροπή Ειδικού Συντονισμού Βασικών Θεμάτων», όπου για να προχωρήσουν αυτές οι επιχειρήσεις απαιτείται η έγκρισή τους. Το Κογκρέσο ήδη από το 1970 είχε ζητήσει να ασκούνται έλεγχοι και προέβλεπε θεσμικά την δεσμευτική απαίτηση απέναντι στην προεδρία προκειμένου να ενημερώνει τις σχετικές επιτροπές για τις επιχειρήσεις που αναμένονται να εκτελεστούν. Μια από τις πιο σημαντικές διατάξεις του Νόμου, ήταν αυτή της εθιμικής αρχής της «έλλογης άρνησης», (του Plausible Denial), η οποία αφορούσε την δυνατότητα των υπηρεσιών πληροφοριών και ούσες σε μυστικές επιχειρήσεις, να κρατούν απόρρητα τα διαδικαστικά στάδια και τις λεπτομέρειες των επιχειρήσεων όπως επίσης να αποκρύπτουν την ίδια την επιχείρηση από τους προϊσταμένους τους στον προεδρικό μηχανισμό, προκειμένου να διαφυλάξουν τον Πρόεδρο των Η.Π.Α. από την δημόσια λογοδοσία σε περίπτωση που η επιχείρηση δεν έχει τα αποτελέσματα που επεδίωκαν. Υπολογίζοντας μια ρεαλιστική ισορροπία επιτυχιών και αποτυχιών σε αυτές τις επιχειρήσεις είναι δύσκολο να γίνει, δεδομένου ότι το πέπλο της μυστικοπάθειας των επιχειρήσεων αποκρύπτεται. Είναι σύνηθες για τους υπαλλήλους της υπηρεσίας να ισχυρίζονται ότι όλοι γνωρίζουν τις αποτυχίες, αλλά κανένας δεν γνωρίζει για τις επιτυχίες τους καθόσον αυτές παραμένουν μυστικές.

2.2.2 Ορισμός της Covert Action από το Historical Dictionary of United States Intelligence

Σύμφωνα με τον ακριβή ορισμό της συγκαλυμμένης δράσης όπως δίνεται από το Historical Dictionary of United States Intelligence³⁵, πρόκειται για ένα μυστικό πρόγραμμα της κυβέρνησης, που σαν στόχο έχει τον επηρεασμό στόχων εξωτερικής πολιτικής με τρόπους όπου δεν μπορούν να αποδοθούν στην κυβέρνηση των Η.Π.Α. Είναι μία δράση που αποτελεί εργαλείο εξωτερικής πολιτικής από όλους τους προέδρους των Η.Π.Α. ακόμα και πριν από τον Νόμο του 1947 που σχεδίασε το περίγραμμα των σημερινών υπηρεσιών πληροφοριών της Αμερικής. Συγκεκριμένα, οι συγκαλυμμένες επιχειρήσεις από την διαμόρφωση της Δημοκρατίας (Republic) διαδραμάτισαν έναν πολύ σημαντικό ρόλο στην εδαφική επέκταση της χώρας στην Βόρεια Αμερική καθώς και στην υπερνίκηση των αντιπάλων στους πολέμους κατά τον 19^ο αιώνα. Επιπλέον, με τον Νόμο του 1947 οι συγκαλυμμένες επιχειρήσεις αποτέλεσαν ζωτικής σημασίας για τις Αμερικανικές Υπηρεσίες Πληροφοριών, μια σημαντική εργαλειοθήκη, καθώς παραχωρήθηκε από το Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας (National Security Council) η εξουσία άμεσης ειδικής επιχείρησης όποτε κρίνεται αναγκαία.

Η πολιτική ηγεσία των Η.Π.Α. έχοντας επίγνωση των απρόβλεπτων καταστάσεων που μπορούν να δημιουργήσουν οι μυστικές επιχειρήσεις από τις υπηρεσίες πληροφοριών προσανατολίστηκε προς μια κατεύθυνση θεσμοθέτησης ενός συστήματος ελέγχου αυτών λόγω της έλλειψης εμπιστοσύνης προς τις κοινότητες πληροφοριών. Γι αυτό ο Λευκός Οίκος χρησιμοποιεί τον μηχανισμό πληροφοριών που έχει υπό την εποπτεία του, την λεγόμενη Υπηρεσία Επικοινωνίας του Λευκού Οίκου (White House Communications Agency), για να μπορεί να παρακολουθεί τις γραφειοκρατικές υπηρεσίες και τις υπηρεσίες πληροφοριών. Τα κύρια όργανα του Νομοθετικού σώματος στα οποία εμπίπτει η επίβλεψη των ενεργειών των υπηρεσιών ασφαλείας είναι οι ειδικές επιτροπές της Γερουσίας αλλά και της Βουλής των Αντιπροσώπων, επιτροπές που συστάθηκαν την δεκαετία του 1970, και είναι αρμόδιες για την έγκριση κονδυλίων, για την πλήρη ενημέρωσή τους όσον αφορά

³⁵ Turner Michael A. (2005). Historical Dictionary of United States Intelligence.

την συλλογή πληροφοριών και τέλος για την επίβλεψη των μυστικών επιχειρήσεων που αναλαμβάνουν οι υπηρεσίες.

2.3 Δημιουργία νέου τομέα αντιτρομοκρατίας μέσα στην CIA

Το 1985 η CIA δημιούργησε έναν νέο τομέα που στόχευε στην καταπολέμηση της διεθνούς τρομοκρατίας. Η απόφαση αυτή πάρθηκε έπειτα από μερικές διαδοχικές ήττες, εκ των οποίων η μια ήταν στον Λίβανο το 1982 και οδήγησε στην δημιουργία του Counterterrorism Center. Ο νεοσύστατος αυτός τομέας θα είχε διεθνή και θα αξιοποιούσε όλες τις δυνατότητες της CIA για να αντιμετωπίσει την τρομοκρατία τόσο σε εγχώριο όσο και σε διεθνές επίπεδο. Ενώ αρχικά η δημιουργία του τομέα αυτού έκανε λόγο για επάνδρωση εκατό ατόμων, εν τέλει στελεχώθηκε με διακόσους πενήντα (250) άνδρες.

2.3.1 Πρώτη αποστολή για την νεοσυσταθείσα μονάδα

Μία από τις πρώτες αποστολές της νεοϊδρυθείσας υπηρεσίας ήταν η διεξαγωγή μυστικής επιχείρησης εναντίον της ΑΝΟ, μιας βίαιης τρομοκρατικής οργάνωσης στην Λιβύη υπό την καθοδήγηση του Abu Nidal, ο οποίος φοβούμενος για την διείσδυση πρακτόρων από ξένες χώρες, ξεκίνησε την εκτέλεση μεγάλου αριθμού από τους ακόλουθους του. Η δεύτερη αποστολή της ειδικής αυτής ομάδας της CIA, ήταν η Hezbollah που δρούσε στον Λίβανο, και είχε κατηγορηθεί από την Αμερική για συνενοχή στον βομβαρδισμό του στρατοπέδου των Ναυτικών Σωμάτων των Η.Π.Α. στην Βηρυτό. Μία άλλη ιστορία που αποκαλύφθηκε σχετικά πρόσφατα και αφορούσε τον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας ήταν εκείνη η οποία έλαβε χώρα έξι εβδομάδες μετά τα τρομοκρατικά χτυπήματα της ενδεκάτης Σεπτεμβρίου, όταν ο Πρόεδρος των Η.Π.Α. George Bush εξέδωσε την προεδρική οδηγία για την εθνική ασφάλεια (National Security Presidential Directive ή αλλιώς NSPD) η οποία είχε το όνομα "Combating Terrorism" και παρέμενε απόρρητη μέχρι πριν λίγα χρόνια ώσπου ο Γραμματέας Αμύνης Donald Rumsfeld κατέθεσε μαρτυρίες στην Επιτροπή πριν από τα γεγονότα της ενδεκάτης Σεπτεμβρίου κατά την οποία είχε υπογραμμίσει κάποια κύρια σημεία. Οι οδηγίες αυτές αφορούσαν την πλήρη καταστροφή της τρομοκρατικής οργάνωσης της Al Qaeda χρησιμοποιώντας όλα τα μέσα και όλα τα στοιχεία πολιτικής και εθνικής εξουσίας για να επιτευχθεί αυτός ο σκοπός,

χρησιμοποιώντας δηλαδή την στρατιωτική δύναμη, την διπλωματία, τις υπηρεσίες πληροφοριών, τον οικονομικό πόλεμο και τέλος την επιβολή του νόμου μέσω δικαστηρίων. Συν τοις άλλοις, ανακοινώθηκε πως οι Η.Π.Α. θα ακολουθήσουν μια πολιτική επιθετικής καταδίωξης των τρομοκρατών καθώς και αυτών που υποστηρίζουν τους τρομοκράτες με αιχμή του δόρατος τις συγκεκαλυμμένες επιχειρήσεις. Έκτοτε και μέχρι πριν λίγους μήνες όπου οι Η.Π.Α. ανακοίνωσαν την νίκη κατά της Al Qaeda, εκατοντάδες επιχειρήσεις έγιναν, εκ των οποίων πολλές διενεργήθηκαν από τον Στρατό της Αμερικής ενώ άλλες από την κοινότητα των υπηρεσιών πληροφοριών.

2.3.2 Η απόλυτη επιτυχία της CIA στην Επιχείρηση “Geronimo” . Ο πόλεμος ενάντια στην τρομοκρατία

Μία πρόσφατη συγκεκαλυμμένη επιχείρηση (covert action) ήταν αυτή με την οποία η CIA κατάφερε να εντοπίσει και να εξουδετερώσει τον αρχηγό της Al Qaeda και υπεύθυνο για τα τρομοκρατικά χτυπήματα στην Αμερική το 2001, τον Osama Bin Laden (όπου για την συγκεκριμένη αποστολή του είχε αποδοθεί το κωδικό όνομα Geronimo), ούσα από τις πιο σημαντικές συγκαλυμμένες δραστηριότητες καθώς συν τοις άλλοις συνεργάστηκαν τόσο η CIA όσο και ο Στρατός των Η.Π.Α. σε ένα εχθρικό έδαφος φίλα προσκείμενο σε τρομοκρατική οργανώσεις. Ο Επικεφαλής της CIA εκείνη την περίοδο Leon Panetta, που διεύθυνε την επιχείρηση στο Πακιστάν, χρησιμοποιώντας την τεχνογνωσία και την τεχνολογία κατάφεραν να τον εντοπίσουν μέσω των μη επανδρωμένων αεροσκαφών τα λεγόμενα DRONES (τα οποία θα αναλυθούν περαιτέρω) είχε δηλώσει πως η πόλη στην οποία βρισκόταν ο Bin Laden παρακολουθούνταν επί 8 μήνες. Η CIA συγκέντρωσε πληροφορίες αρχικά μέσω πληροφοριοδοτών τόσο για την επιβεβαίωση της ταυτότητας του στόχου όσο και για τις κινήσεις των κατοίκων της πόλης που διέμενε ο Bin Laden στην Abbottabad³⁶ στα σύνορα Αφγανιστάν-Πακιστάν. Εν συνεχεία χρησιμοποιώντας την εξελιγμένη τεχνολογία των μη επανδρωμένων αεροσκαφών, ανέλυσε τα δεδομένα τα οποία στάλθηκαν από το DRONE και προχώρησε σε τρισδιάστατη απεικόνιση του υπογείου

³⁶ Jensen Carl J. III, David H. McElreath, Melissa Graves (2013). Introduction to Intelligence Studies

συγκροτήματος που χρησιμοποιούσε ο συγκεκριμένος τρομοκράτης και εν τέλει στον σχεδιασμό της επιχείρησης. Ο διοικητής της CIA Leon Panetta είχε καταλήξει στο συμπέρασμα πως τα στοιχεία ήταν ακράδαντα ώστε να δοθεί το πράσινο φως και να διατάξει την επίθεση ο Πρόεδρος των Η.Π.Α. Barack Obama. Όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό η μυστική επιχείρηση αυτή, διενεργήθηκε από την CIA κάτω από άκρα μυστικότητα καθώς οι Η.Π.Α. δεν βρίσκονταν σε πόλεμο με το Πακιστάν και η επιχείρηση εάν δεν διεξάγονταν με αυτόν τον τρόπο θα είχε σαν αποτέλεσμα την κήρυξη ενός casus belli από το την μεριά του Πακιστάν.

Εικόνα 3: Κατά την διάρκεια της συγκεκαλυμμένης επιχείρησης στο Πακιστάν, και συγκεκριμένα όταν τα μέλη των ειδικών δυνάμεων των Η.Π.Α. Navy Seals εισέρχονται στο κρησφύγετο του Osama Bin Laden στο Πακιστάν και ακούγεται το EKIA (Enemy Killed In Action). Στην φωτογραφία απεικονίζεται ο Πρόεδρος των Η.Π.Α. Barack Obama, ο Αντιπρόεδρος Joe Biden, η Υπουργός Εξωτερικών των Η.Π.Α. Hillary Clinton, ο Υπουργός Αμύνης των Η.Π.Α. Robert Gates, ο Σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας Dennis McDonough, ο Διευθυντής των υπηρεσιών πληροφοριών και της NSA James Clapper και άλλα μέλη να παρακολουθούν την εξέλιξη της επιχείρησης.

Εκτός από την Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών, το Πεντάγωνο έχει στην διάθεση του και άλλες υπηρεσίες από τις οποίες έχουν στις αρμοδιότητες τους την καθημερινή ενημέρωση για κινδύνους που αποτελούν πρόβλημα για την εθνική ασφάλεια των Η.Π.Α. Πρόκειται για την Εθνική Αναγνωριστική Υπηρεσία (National Reconnaissance Office³⁷ ή NRO), την Εθνική Υπηρεσία Ασφαλείας (National Security Agency ή NSA), το Γραφείο Κεντρικής Απεικόνισης (Central Imagery Office ή CIO), την Υπηρεσία Πληροφοριών Αμύνης (Defense Intelligence Office ή DIA). Η πιο πολυδάπανη από όλες τις προαναφερθείσες είναι εκείνη της Εθνικής Αναγνωριστικής Υπηρεσίας, καθόσον πρόκειται για ένα απόρρητο σύστημα δορυφορικής παρακολούθησης και η αξία του φτάνει να στοιχίζει περί τα επτά (7) δισεκατομμύρια ετησίως. Άλλωστε οι Η.Π.Α. από την εποχή του Ψυχρού Πολέμου κινούνταν σε αυτήν την κατεύθυνση δηλαδή να ξοδεύουν πακτωλό χρημάτων για προγράμματα. Στο βιβλίο National Security Intelligence ο Lockson αναφέρει πως ο Πρόεδρος Dwight Eisenhower εξόπλιζε ήδη από το 1956 με κάμερες υψηλής τεχνολογίας για παρακολούθηση από αέρος. Με τον ίδιο ζήλο, και στο πέρασμα των ετών οι Η.Π.Α. συνεχίζουν να χρηματοδοτούν με πολλά εκατομμύρια τις υπηρεσίες πληροφοριών, προκειμένου να αποκτήσουν συστήματα παρακολούθησης αποτελούμενα με την τελευταία λέξη της τεχνολογίας. Ως εκ τούτου δεν προκαλεί εντύπωση το γεγονός πως τα αποτελέσματα είναι εντυπωσιακά, καθώς το πρόγραμμα NRO είναι σε θέση να ανιχνεύει τα οπλικά συστήματα τόσο τα πυρηνικά όσο και τα συμβατικά των αντιπάλων δυνάμεων.

2.4 DRONES. Η τεχνολογία της CIA

Η κριτική που δέχεται η Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών για τα ποσά που δαπανούνται έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια και αυτή η κριτική εστιάστηκε στην ικανότητα τόσο της ίδιας όσο και των υπολοίπων υπηρεσιών πληροφοριών να εντοπίζουν και να απεικονίζουν επιτυχώς τις προκλήσεις ασφαλείας σε ένα νέο και κυρίως πιο σύνθετο διεθνές σκηνικό. Τα τελευταία χρόνια η τεχνολογία έχει

³⁷ Αρβανιτόπουλος Κωνσταντίνος (2009). Το Θεσμικό Πλαίσιο Διαμόρφωσης της Εξωτερικής Πολιτικής των Η.Π.Α.

βοηθήσει στην δημιουργία συστημάτων που επιτρέπουν τόσο στην παρακολούθηση όσο και στην διεξαγωγή επιχειρήσεων από μακρινή απόσταση μέσω της εμφάνιση των DRONES³⁸, των τηλεκατευθυνόμενων μη επανδρωμένων αεροσκαφών, όπου υποβοήθησε τις υπηρεσίες σε σημαντικότερο βαθμό. Αυτά τα αεροσκάφη διαθέτουν πυραύλους αέρος-εδάφους, έχουν την δυνατότητα να πετάνε σε χαμηλή ταχύτητα καθιστώντας τα δύσκολα να ακουστούν ή να ανιχνευθούν, ενώ χρήση τους έγινε ευρέως γνωστή στο Αφγανιστάν, στο Πακιστάν, στην Υεμένη και σε άλλες χώρες.

2.4.1 Τα DRONES γίνονται τα μάτια και τα αυτιά των Η.Π.Α. στον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας

Η πρώτη πτήση των μη επανδρωμένων αεροσκαφών τύπου Predator (όπως ονομάστηκαν τα αεροσκάφη της CIA), έγινε το 2000 πάνω από το Αφγανιστάν, την περίοδο που αναζητούσαν τον ιθύνον νου των τρομοκρατικών χτυπημάτων των Η.Π.Α. τον Osama Bin Laden και η πτήση ξεκίνησε από μια μυστική βάση στο Ουζμπεκιστάν. Η πτήση αυτή είχε διάρκεια εξήντα ημερών και είχε τεράστια συνεισφορά καθώς κατάφερε να δώσει εικόνες υψηλής ανάλυσης σε αληθινό χρόνο, κερδίζοντας τις εντυπώσεις με την επιχείρηση αυτή, και ωθώντας τόσο τον Charlie Allen διευθυντή της συλλογής επιχειρήσεων όσο και τον Cofer Black διευθυντή του Αντιτρομοκρατικού Κέντρο να υποστηρίξουν το πρόγραμμα αυτό των DRONES ενώ λίγο αργότερα η CIA πρόσθεσε πυραύλους στην αναπτυσσόμενη αυτή πολεμική εργαλειοθήκη της.

Η πρώτη επιτυχημένη χρησιμοποίηση της τεχνολογίας αυτής των DRONES έλαβε χώρα στην Υεμένη τον Νοέμβριο του 2002, όταν η CIA σχεδίαζε την δολοφονία ενός υψηλόβαθμου στελέχους και εκ των αρχηγών της τρομοκρατικής οργάνωσης της Al Qaeda του Salim Sinam Al Harethi, καθώς η επιχείρηση αυτή ήταν στην βάση κατά της Παγκόσμιας Τρομοκρατίας. Το μη επανδρωμένο όχημα εκτόξευσε πύραυλο αέρος-εδάφους χτυπώντας το αυτοκίνητο στο οποίο επιβιβαζόταν ο Harethi μαζί με άλλους 5 συνεπιβάτες του. Το χτύπημα αυτό ήταν αξιοσημείωτο για πολλούς λόγους: Ήταν η πρώτη φορά χρήσης αυτής της τεχνολογίας των DRONES, δεύτερον ήταν ένα

³⁸ Jensen Carl J. III, David H. McElreath, Melissa Graves (2013). Introduction to Intelligence Studies

από τα πρώτα χτυπήματα της συγκεκριμένης τεχνολογίας που γινόταν στην Υεμένη και τρίτον ήταν το πρώτο ατυχές περιστατικό για τις Η.Π.Α. καθώς στην επιχείρηση κατά της Παγκόσμιας Τρομοκρατίας σημειώθηκε και ο πρώτος θάνατος Αμερικανού πολίτη.

Εικόνα 4: DRONE τύπου Predator. Ένα από τα μη επανδρωμένα αεροσκάφη τα οποία χρησιμοποιεί η CIA για τις εκτός των συνόρων αποστολές της.

Η CIA εργαζόταν από κοινού με τον πρέσβη των Η.Π.Α. στην Υεμένη τον Edmund Hull, σχεδιάζοντας την επικείμενη επίθεση με DRONE, όντας εκείνος ο οποίος βοήθησε την CIA συγκεντρώνοντας τις απαραίτητες πληροφορίες που απαιτούνταν για να υλοποιηθεί η συγκεκριμένη επιχείρηση. Η κυβέρνηση της Υεμένης δεν ήταν ιδιαίτερα ευχαριστημένη με την συγκεκριμένη επίθεση που επέλεξε η Ουάσινγκτον (μέσω των μη επανδρωμένων αεροσκαφών) όπως επίσης και με το γεγονός ότι η κυβέρνηση του George Bush έπληξε στόχο σε δημόσια θέα. Η επίθεση αυτή ξεσήκωσε σάλο στην κοινή γνώμη της Αμερικής σχετικά με την νομιμότητα των επιθέσεων αυτών, ωστόσο ο Λευκός Οίκος ισχυρίστηκε ότι ο Πρόεδρος έχει ένα περιθώριο ελευθερίας για να διεξάγει επιχειρήσεις στον πόλεμο κατά της Τρομοκρατίας, το οποίο του δόθηκε από το Αμερικανικό Κογκρέσο μετά τα τρομοκρατικά χτυπήματα της ενδεκάτης Σεπτεμβρίου, όπως επίσης δόθηκε και η εξουσία στον εκάστοτε Πρόεδρο να διεξάγει

επιχειρήσεις κατά της Al Queda και κάθε άλλης τρομοκρατικής οργάνωσης οπουδήποτε στον κόσμο και χρησιμοποιώντας παράλληλα οποιαδήποτε μορφή τεχνολογίας διαθέτει ο Στρατός των Η.Π.Α. συμπεριλαμβανομένης και εκείνης των DRONES.

2.5 Αντιμετώπιση Σύγχρονων Κινδύνων και Όπλα Μαζικής Καταστροφής

Τα τελευταία χρόνια λόγω της αυξανόμενης χρήσης της τεχνολογίας και της μεγιστοποίησης των κινδύνων η Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών των Η.Π.Α. έχει παράλληλα με την εθνική ασφάλεια και την αντιμετώπιση της κατασκοπείας, έχει εστιάσει την προσοχή της και στην αντιμετώπιση του κινδύνου των Όπλων Μαζικής Καταστροφής (WMD)³⁹, ενός κινδύνου που απορρέει από την μη τήρηση συμφωνιών σε διεθνές επίπεδο με χώρες οι οποίες δεν έχουν αποκηρύξει τον πόλεμο κατά της Τρομοκρατίας. Πρόκειται για όπλα τα οποία μπορούν να προκαλέσουν μαζικές απώλειες και τεράστιες καταστροφές σε τεράστια κλίμακα, εν αντιθέσει με τα συμβατικά όπλα, τα οποία διαθέτει παραδείγματος χάρος κάποιον στρατιώτης ή ένα οπλισμένο πολεμικό όχημα. Τέτοια όπλα Μαζικής Καταστροφής θεωρούνται οι ατομικές βόμβες οι οποίες μπορούν να πλήξουν μια ολόκληρη πόλη ή μια ολόκληρη χώρα. Σε αυτά τα όπλα συμπεριλαμβάνονται και τα Χημικά Όπλα, τα οποία δυνητικά μπορούν να εξαφανίσουν έναν μεγάλο αν όχι το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού μιας χώρας. Δεδομένης της καταστροφής που μπορούν να επιφέρουν στον παγκόσμιο πληθυσμό τα όπλα αυτά καταλαβαίνουμε την διάσταση που έχει δοθεί από τις υπηρεσίες ασφαλείας τόσο των Η.Π.Α. όσο και των υπολοίπων δημοκρατικών χωρών.

Η αποστολή της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών όσον αφορά τα Όπλα Μαζικής Καταστροφής διατυπώνεται ξεκάθαρα και από επίσημο site της υπηρεσίας που δηλώνει *“Είμαστε στην πρώτη γραμμή άμυνας. Θα κατορθώσουμε ότι οι άλλοι δεν μπορούν να κατορθώσουν και θα πάμε εκεί που οι υπόλοιποι δεν μπορούν να πάνε. Η αποστολή μας είναι η εξής: Να συλλέξουμε πληροφορίες οι οποίες θα μας βοηθήσουν να αποκαλυφθούν τα σχέδια, οι προθέσεις και οι ικανότητες των*

³⁹ CIA official site www.cia.gov

αντιπάλων και να παράσχουμε μια βάση αποφάσεων και δράσεων. Παραγωγή έγκαιρης ανάλυσης που θα παρέχει γνώση, προειδοποίηση και ευκαιρία στον Πρόεδρο και στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής προκειμένου να διαφυλάξουν και να προστατέψουν τα Αμερικανικά συμφέροντα. Θα διεξάγονται μυστικών επιχειρήσεις κατά την κρίση του Προέδρου των Η.Π.Α. για την πρόληψη των απειλών και την επίτευξη των πολιτικών στόχων των Η.Π.Α. ". Υπεύθυνος τομείς για τα Όπλα Μαζικής Καταστροφής είναι η Διεύθυνση Επιχειρήσεων (Clandestine Service) όπου είναι επιφορτισμένη με την συγκέντρωση πληροφοριών, η Διεύθυνση Πληροφοριών (Directorate of Intelligence) με αποστολή να αξιολογεί τις πληροφορίες που έχουν συγκεντρωθεί και τέλος η Διεύθυνση Επιστήμης και Τεχνολογίας (Directorate of Science and Technology) όπου έχει σαν αποστολή την εκτίμηση των τεχνικών ικανοτήτων από τις πληροφορίες που έχουν συγκεντρωθεί.

Στο εσωτερικό της CIA υπάρχει μια επίσημη δομή υπηρεσίας ακριβώς για την αντιμετώπιση του ζητήματος των Όπλων Μαζικής Καταστροφής, η CIA Weapons, Intelligence, Nonproliferation and Arms Control (WINPAC) με σκοπό την αντιμετώπιση όχι μόνο των Όπλων αυτών αλλά και άλλων ειδών όπλων όπως παραδείγματος χάριν πυραύλους εδάφους-αέρος, βαλλιστικούς πυραύλους. Όσον αφορά τον συγκεκριμένο τομέα, στις αρμοδιότητες της CIA είναι η διεξαγωγή επιχειρήσεων στις υπεράκτιες χώρες, -όπως αναλύσαμε παραπάνω, στην παρούσα διπλωματική, η υπηρεσία αυτή είναι υπεύθυνη για τις εκτός των συνόρων των Η.Π.Α. δραστηριότητες- περιλαμβάνοντας τον προσδιορισμό των προθέσεων, την ανάπτυξη που έχει επιτευχθεί, τις ικανότητες και τις δυνατότητες των όπλων αυτών. Το βάρος δόθηκε ιδιαίτερω στην ανάπτυξη των Όπλων στις χώρες όπου οι τρομοκρατικές ομάδες δεν έχουν ηττηθεί ακόμα δηλαδή στο Πακιστάν, μια ισλαμική χώρα και πυρηνική δύναμη στην περιοχή της Μέσης Ανατολής, στο Ιράκ, και όπου σύμφωνα με τις υπηρεσίες πληροφοριών δόθηκε στην κυβέρνηση Μπους πόρισμα με το οποίο το Ιράκ έχει στην διάθεση του τέτοια όπλα και ενδεχομένως να τα χρησιμοποιήσει εναντίων της Αμερικής. Εν τέλει όμως, όπως αποδείχθηκε το Ιράκ δεν διέθετε στην κατοχή του αυτά τα όπλα, εγείροντας σοβαρά ερωτήματα και οδηγώντας σε κριτική από μερίδα Αμερικανών αξιωματούχων, σχετικά με την ικανότητα της CIA να παράξει ακριβείς πληροφορίες όσον αφορά τα Όπλα Μαζικής Καταστροφής και με το εάν υπήρξαν πολιτικές πιέσεις από την κυβέρνηση. Τέλος, να συμπληρώσουμε πως το

ενδιαφέρον ή μάλλον οι προβληματισμοί της CIA αναφορικά με κατοχή τέτοιων όπλων έχει προξενήσει τα τελευταία χρόνια και η Βόρειος Κορέα καθώς οι δοκιμές βαλλιστικών και εδάφους-αέρος πυραύλων έχουν κλιμακωθεί σε επικίνδυνα επίπεδα.

2.6 Μια σύνοψη της CIA

Το 2015 η Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών προχώρησε στην δημιουργία ενός στρατηγικού σχεδίου, μιας επένδυσης με το κωδικό όνομα CIA 2015⁴⁰ με στόχο την αποτροπή και την καταπολέμηση των απειλών στον κυβερνοχώρο. Η κίνηση αυτή ευθυγραμμίζεται με την κυβέρνηση των Η.Π.Α. για ασφάλεια στον χώρο του διαδικτύου, προσπαθώντας να συνενώσει όλες τις υπηρεσίες προς την γραμμή αυτή, συμπεριλαμβάνοντας την CIA, το Department of Homeland Security και την National Security Agency. Ο στόχος του εγχειρήματος αυτού είναι να διασφαλίσει ότι ο οργανισμός αυτός θα βρίσκεται επί ποδός για να αντιμετωπίσει όλες στις εθνικές προκλήσεις που σχετίζονται με την ασφάλεια, με τις κυβερνοεπιθέσεις δηλαδή και την ανάπτυξη τεχνολογίας που έχει φτάσει σε επικίνδυνα επίπεδα. Οι ειδικοί του χώρου της τεχνολογίας άλλωστε έχουν επιστήσει την προσοχή αφού επισημαίνουν πως οι κυβερνοεπιθέσεις στις Η.Π.Α. βρίσκονται σε έξαρση τα τελευταία χρόνια και πως ελλοχεύει ο κίνδυνος μεγάλης κλίμακας επίθεσης. Η συμμετοχή της CIA στον χώρο αυτόν περιλαμβάνει την προστασία της υποδομής των πληροφοριών σε όλες τις κυβερνητικές υπηρεσίες καθώς επίσης και στον ιδιωτικό τομέα. Συγκεκριμένα, προβαίνει σε στοχευμένες ενέργειες όπως να διαμοιράζει τις αξιολογήσεις της για τις απειλές στον κυβερνοχώρο που διαπράττονται από εσωτερικές όπως επίσης (κυρίως) από εξωτερικές εχθρικές δυνάμεις.

Κεφάλαιο 3: Αμερικανικές Υπηρεσίες Πληροφοριών : Federal Bureau of Investigation (FBI), Ομοσπονδιακό Γραφείο Ερευνών

⁴⁰ Goldman Jan (2006). The Central Intelligence Agency (Volume 2) An Encyclopedia of Covert Ops, Intelligence Gathering and Spies.

Εικόνα 5: Το έμβλημα του Ομοσπονδιακού Γραφείου Ερευνών , ή όπως αλλιώς έχει γίνει ευρέως γνωστό, του FBI. Στο κέντρο του σήματος διακρίνονται τα τρία χαρακτηριστικά ρητά που αντιπροσωπεύουν την ομοσπονδιακή υπηρεσία: Πίστη. Γενναιότητα. Ακεραιότητα.

Εικόνα 6: Το σήμα των ειδικών πρακτόρων που εργάζονται στην Ομοσπονδιακό Γραφείο Ερευνών.

Συνεχίζοντας την ανάλυση των υπηρεσιών πληροφοριών που υπάγονται στην κοινότητα των Η.Π.Α. η επόμενη υπηρεσία είναι το Ομοσπονδιακό Γραφείο Ερευνών ή αλλιώς το FBI, η σημαντικότερη και κορυφαία ομοσπονδιακή υπηρεσία επιβολής του νόμου στις Η.Π.Α. και παρότι από τον νόμο έχει μηδενική ενασχόληση με την αντικατασκοπεία, εντούτοις είναι μέλος της κοινότητας πληροφοριών. Οι αρμοδιότητες του είναι κυρίως η αντικατασκοπεία και η αντιτρομοκρατία, η πρόληψη κινδύνων εντός του έθνους. Κατά την εκτέλεση αυτών των καθηκόντων, το FBI θα πραγματοποιήσει έρευνες για την συλλογή πληροφοριών, οι οποίες θα φανούν χρήσιμες στην ανάλυση και στην επεξεργασία της κοινότητας των μυστικών υπηρεσιών.

3.1 Ιστορική Αναδρομή

Σύμφωνα με τον ορισμό που μας δίνει το Encyclopedia Of The CIA, με όρους αντικατασκοπικών δραστηριοτήτων, το Ομοσπονδιακό Γραφείο Ερευνών⁴¹ είναι η αστυνομική δύναμη των Η.Π.Α. και υπηρεσία υπεύθυνη για την εσωτερική αντικατασκοπεΐα. Πρόκειται για την μεγαλύτερη εγχώρια υπηρεσία ερευνών, με αρμοδιότητες για την διεξαγωγή ερευνών σε όλη την Αμερικανική επικράτεια καθώς και για οπουδήποτε υπάρχει εθνικό ενδιαφέρον. Η υπηρεσία αυτή είναι τμήμα του Υπουργείου Δικαιοσύνης για αυτό και οι υποθέσεις της, όπως και οι αναφορές της, δίνονται απευθείας στον Γενικό Εισαγγελέα των Η.Π.Α. Όπως προαναφέραμε, η Ομοσπονδιακή αυτή υπηρεσία είναι η αστυνομική δύναμη της Αμερικής, για αυτό και είναι άμεσα υπεύθυνη για την σύλληψη πιθανών στόχων που δρουν ως κατάσκοποι. Οι υπηρεσίες πληροφοριών εστιάζουν περισσότερο σε άλλα μέτρα όπως εκείνα της παρακολούθησης των στόχων, ελπίζοντας πως μέσω αυτών των μέτρων θα καταφέρουν να αποκτήσουν πληροφορίες για τους κατασκόπους ή για το μέγεθος διείσδυσης τους μέσα στις υπηρεσίες. Οπότε η καταγραφή της επιτυχίας ή της αποτυχίας γίνεται με βάση τον αριθμό κατασκόπων που αλιεύονται και διώκονται από το FBI. Σύμφωνα με έναν άλλον ορισμό, όπως εκείνος διατυπώνεται από τον Lock K. Johnson⁴², counterintelligence είναι η δραστηριότητα κατά την οποία διεξάγονται έρευνες για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση των ξένων υπηρεσιών πληροφοριών καθώς και τον non-state actors που απειλούν τις Η.Π.Α. και υπεύθυνη για την counterintelligence είναι το Ομοσπονδιακό Γραφείο Ερευνών.

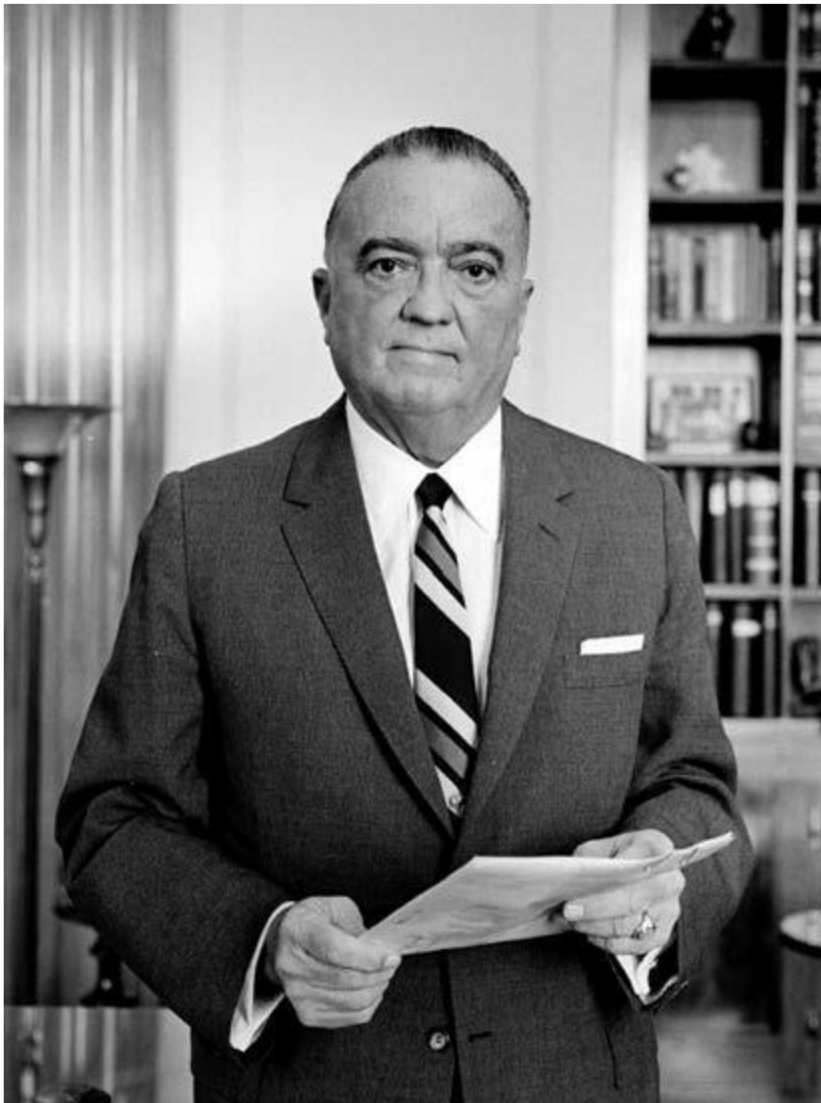
3.2 Δημιουργία του FBI

Κατά τα πρώτα χρόνια της υπηρεσίας, η οποία ιδρύθηκε με εξουσιοδότηση του Κογκρέσου το 1908, όταν ο Γενικός Εισαγγελέας Charles J. Bonaparte, προέβη στην δημιουργία του Γραφείου Ερευνών (BI), ως σώμα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, το οποίο όπως τότε έτσι και στις μέρες είχε επιφορτιστεί με τις έρευνες που σχετιζόμενες με εγκληματικές υποθέσεις. Η πλήρης μεταμόρφωση της, συντελέστηκε το 1924 πάλι με την υπόδειξη ενός εισαγγελέα του Harlan Fiske, ο οποίος υπέδειξε

⁴¹ Smith Jr W. Thomas (2003). Encyclopedia of the Central Intelligence Agency Facts on File.

⁴² Johnson Lock K. (2010). The Oxford Handbook of National Security Intelligence.

ως πρώτο διευθυντή της τον John Edgar Hoover. Ο Διευθυντής της νέας υπηρεσίας δημιούργησε μια κεντρική βάση δεδομένων δακτυλικών αποτυπωμάτων, εργαστήρια ερευνών καθώς και μια ομοσπονδιακή αστυνομική ακαδημία. Μετά από εντολή του Κογκρέσου το 1934 το Γραφείο Ερευνών μετονομάστηκε σε Ομοσπονδιακό Γραφείο Ερευνών, δίνοντας του ένα στάτους ανεξάρτητης υπηρεσίας, η οποία όμως θα είναι κομμάτι του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Με Προεδρικό διάταγμα το 1939 του Roosevelt, δόθηκαν διευρυμένες και εκτεταμένες δυνάμεις στο FBI, εξουσιοδοτώντας το να διερευνά υποθέσεις κατασκοπείας, αντικατασκοπείας, περιπτώσεις σαμποτάζ, και εν τέλει ανατροπή όλων των παραπάνω. Όλες οι εγχώριες υπηρεσίες που ειδικεύονταν στην ανάκτηση πληροφοριών όπως πχ οι στρατιωτικές υπηρεσίες, περνούσαν στην δικαιοδοσία του FBI.

Εικόνα 7: John Edgar Hoover. Ο πρώτος διευθυντής του FBI. Παρέμεινε στον θώκο της υπηρεσίας για 50 χρόνια.

3.2.1 Edgar Hoover και το πρωτοποριακό πρόγραμμα COINTELPRO (Counter Intelligence Program)

Πρώτος διευθυντής του FBI και μια από της ηγετικές μορφές ήταν ο Edgar Hoover⁴³, οποίος άρχισε την σταδιοδρομία του στο Ομοσπονδιακό Γραφείο Ερευνών στην ηλικία των 29 ετών, ξεκινώντας μια εντατική προσπάθεια για να μετατρέψει το Γραφείο από μια δυσδιάκριτη και ασαφή υπηρεσία, σε μια αξιοσέβαστη, σημαντική εθνική αστυνομική δύναμη. Ήταν βασικός σύμμαχος της Επιτροπής Αμερικανικών Δραστηριοτήτων στην αναζήτηση κομμουνιστών αλλά και κατασκόπων και μπορεί να αναγνωριστεί ως ο πρώτος εμπειρογνώμονας στον εγχώριο αντί-κομμουνισμό της Αμερικής. Ανέβηκε στην ιεραρχία των υπηρεσιών πληροφοριών και συγκεκριμένα στο FBI ως Διευθυντής βάσει της δίωξης του κατά των αναρχικών, των κομμουνιστών και των ριζοσπαστικών στοιχείων γενικότερα κατά την διάρκεια αλλά και μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο. Το κλειδί για την αντικατασκοπεία του Hoover την εποχή του Ψυχρού Πολέμου ήταν το καινοτόμο πρόγραμμα COINTELPRO (Counter Intelligence Program), το οποίο αρχικώς στόχευε στο Αμερικανικό Κομμουνιστικό Κόμμα και σχεδιάστηκε να πραγματοποιεί “βρώμικα κόλπα” προκειμένου να συλλέξει όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με δραστηριότητες κατασκοπείας. Ήταν ένα πρότζεκτ το οποίο είχε χαρακτηριστεί ως παράνομο, και σαν στόχο είχε την επιτήρηση, την διείσδυση, την δυσφήμιση και την διάρρηξη των εγχώριων πολιτικών οργανώσεων και διεξαγόταν από κοινού από την κυβέρνηση των Η.Π.Α. αλλά και από τον νέο διευθυντή του FBI τον Edgar Hoover. Υπολογίζεται μάλιστα πως την περίοδο μεταξύ 1955 έως 1975 περισσότερες από 740.000 έρευνες διεξήγαγαν που αφορούσαν ανατρεπτικά στοιχεία και 190.000 έρευνες για εξτρεμιστικά στοιχεία (espionage a reference handbook) .

3.2.2 Ποία η χρήση του COINTELPRO (Counter Intelligence Program)

Το πρόγραμμα αυτό της COINTEL χρησιμοποιήθηκε από το FBI για να διεξάγει μυστικές επιχειρήσεις όπως αναφέραμε και πιο πάνω εναντίων εγχώριων πολιτικών

⁴³ Hastedt Glenn (2003). Espionage A Reference Handbook.

ομάδων την περίοδο 1956-1971 και μερικές από τις μεθόδους που χρησιμοποιούνταν τότε εξακολουθούν και χρησιμοποιούνται μέχρι τις μέρες μας συμπεριλαμβάνοντας μεθόδους όπως εκείνου ψυχολογικού πολέμου προκειμένου να αποθαρρύνουν τους στόχους που απειλούν την εθνική ασφάλεια, όπως για παράδειγμα λασπολογώντας μεμονωμένων ομάδων ή διασπείροντας ψευδείς αναφορές στα ΜΜΕ για τις ενέργειες τους ή επίσης χρησιμοποιώντας προπαγάνδα. Ο όρος ψυχολογικός πόλεμος υποδηλώνει την ενέργεια που ασκείται κυρίως με ψυχολογικές μεθόδους με σκοπό την προτροπή μιας προγραμματισμένης ψυχολογικής αντίδρασης σε άλλους ανθρώπους. Οι στόχοι αυτοί διαμορφώνονται από τους κινδύνους που ελλοχεύουν και αποσκοπούν στην διατάραξη της κοινωνικής και εθνικής κανονικότητας, μπορεί να είναι είτε ομάδες ανθρώπων είτε αντίπαλα κράτη είτε μεμονωμένα άτομα. Οι λειτουργίες του προγράμματος αυτού επεκτάθηκαν και συμπεριέλαβαν και άλλες ομάδες όπως εκείνων των Μαύρων Πανθήρων (Black Panthers) εκτός από Αμερικανικό Κομμουνιστικό Κόμμα, και στόχευε στην εξουδετέρωσή τους, μέσω δολοφονιών, φυλακίσεων ή και μέσω ψευδών κατηγοριών για εγκλήματα που ίσως να μην είχαν διαπράξει.

Ο Hoover πολέμησε σκληρά για να κερδίσει την δικαιοδοσία που του έδινε τον έλεγχο όλων των δραστηριοτήτων των Αμερικανικών υπηρεσιών πληροφοριών και επίσης την δικαιοδοσία για την κατασκοπεία στην Λατινική Αμερική. Έχασε όμως μεταπολεμικά τον έλεγχο για τις παγκόσμιες επιχειρήσεις αντικατασκοπείας, διατηρώντας τον έλεγχο μόνο στην εγχώρια Αμερικανική αντικατασκοπεία καθόσον αυτή η αρμοδιότητα μετατίθεται στην CIA. Όταν η CIA ανέλαβε αυτόν τον ρόλο, και συγκεκριμένα τον έλεγχο της κατασκοπείας στην Λατινική Αμερική, οι αξιωματικοί του FBI διατάχθηκαν να καταστρέψουν όλα τα αρχεία που αφορούσαν την κατασκοπική και την αντικατασκοπική δραστηριότητα αντί να μεταφερθούν τα αρχεία στα κεντρικά της CIA. Μέχρι και τα επόμενα χρόνια το FBI εξελίχθηκε σε μια από τις αποτελεσματικότερες υπηρεσίες πληροφοριών στις Η.Π.Α. με δράση τόσο στην εγχώρια κοινότητα όσο και στην εκτός των συνόρων χώρες (μέχρι και τον θάνατο του Hoover). Κανένας άλλος επικεφαλής υπηρεσιών πληροφοριών ή επικεφαλής επιβολής νόμο δεν είχε τέτοια επίδραση ή επιρροή σε κάποια κυβερνητική υπηρεσία σε ολόκληρη την ιστορία των Η.Π.Α. εκτός από τον John Edgar Hoover.

3.3 Διπλοί Πράκτορες στα ενδότερα του FBI

Εν συνεχεία θα αναφερθούμε σε μερικά ατυχή περιστατικά που έχει αντιμετωπίσει το Ομοσπονδιακό Γραφείο Ερευνών, καθώς έχει ιστορικό εχθρικής διείσδυσης στο εσωτερικό του. Η αλήθεια είναι πως εκείνη την περίοδο, υπήρξε ένας «κατασκοπικός» παροξυσμός, δεν είναι τυχαίο άλλωστε πως η συγκεκριμένη δεκαετία είχε ονομαστεί και ως η «χρονιά των κατασκόπων» όπως αναφέρουν και οι Stan A. Taylor και Daniel Snow⁴⁴ στο άρθρο τους Cold War Spies. Ξεκινώντας από το πρώτο περιστατικό, συνέβη το 1968 όταν ένας στρατολογημένος από την Ρωσικές υπηρεσίες πληροφοριών ονόματι Oleg Kalugin⁴⁵ εντοπίστηκε στην πόλη της Νέας Υόρκης αφού όμως είχε συνταξιοδοτηθεί, το δεύτερο περιστατικό αντικατασκοπείας μέσα στην χώρα των Η.Π.Α. σημειώθηκε το 1984, όταν ο πεπειραμένος ειδικός πράκτορας του FBI με εικοσαετή θητεία στην ελίτ του χώρου της αντικατασκοπείας συνελήφθη καθώς πιάστηκε να πουλάει άκρως απόρρητες πληροφορίες στην KGB (τις Ρωσικές υπηρεσίες πληροφοριών). Η προσπάθεια διείσδυσης της Ρωσίας στα ενδότερα του Ομοσπονδιακού Γραφείου Ερευνών συνεχίστηκαν ξανά, όταν έναν χρόνο αργότερα εντοπίστηκε ο Randy Miller ο οποίος εργαζόταν για το FBI, να εισέρχεται στο Σοβιετικό Στρατιωτικό Γραφείο (Soviet Military Office) στην Ουάσινγκτον ενώ όπως αποδείχτηκε μετά από έρευνες είχε πουλήσει στους Ρώσους απόρρητες τοποθεσίες με στρατιωτικά πυρηνικά συστήματα. Το 1991 ακόμη ένας πρώην εργαζόμενος του FBI οδηγήθηκε σε δίκη, ο Douglas Tsou, ο οποίος είχε επαφές με την Κίνα και προμηθεύοντάς τους με πληροφορίες σχετικά με τον εκπρόσωπο της Ταιβάν που βρισκόταν στο Χιούστον των Η.Π.Α. Μερικά χρόνια αργότερα, τον Δεκέμβριο του 1996 ο 43χρονος ειδικός πράκτορας Edwin Earl Pitts που εργαζόταν επί 13 έτη στο FBI, συνελήφθη και καταδικάστηκε σε 27 χρόνια φυλακής ωστόσο απέφυγε την εσχάτη των ποινών καθώς στην δίκη αποδείχθηκε πως τα υλικά που είχε εκθέσει σε κίνδυνο δεν ήταν στο επίπεδο του άκρους απορρήτων. Όμως οι τρεις αυτές περιπτώσεις δεν μπορούν να συγκριθούν με την ιδιαίτερη περίπτωση του Robert Hanssen⁴⁶, και την ζημιά που προξένησε στο FBI ο οποίος με 27 έτη εμπειρίας

⁴⁴ Taylor Stan A. & Daniel Snow (1997). Cold War Spies Why They Spied and How They Got Caught.

⁴⁵ West Nigel (2015). Historical Dictionary of International Intelligence.

⁴⁶ Turner Michael A. (2005). Historical Dictionary of United States Intelligence.

στην υπηρεσία, συνελήφθη το 2001 με την κατηγορία της κατασκοπείας υπέρ της Σοβιετικής Ένωσης.

3.3.1 Η περιβόητη περίπτωση του Robert Hanssen

Όπως διαβάζουμε από το βιβλίο *Espionage A Reference Handbook*, ο Hanssen ειδικευόταν στον τομέα της αντικατασκοπείας, πεπειραμένος πράκτορας, ενώ σύμφωνα με τον Glenn Hastedt και τα στοιχεία που παραθέτει, το 1981 έδωσε στοιχεία στους Σοβιετικούς σχετικά με κάποιους δορυφόρους τους οι οποίοι είχαν κάποιες επιπλοκές με αποτέλεσμα οι Η.Π.Α. να εκμεταλλεύονται αυτήν την τεχνική δυσκολία και υπέκλεπταν τις δορυφορικές μεταδόσεις τους. Σε συνέχεια της αντιεπαγγελματικής του καριέρας, το 1988 έδωσε πάλι στοιχεία στην Σοβιετική Ένωση σχετικά με περιορισμούς στην τεχνολογία παρακολούθησης από τον Οργανισμό Εθνική Ασφαλείας (National Security Agency), παρέχοντας με αυτές τις πληροφορίες σημαντική βοήθεια στους Σοβιετικούς, ενώ το 1989 προχώρησε σε μια σημαντική τη τάξει πληροφορία παροχή πληροφορίας, δίνοντας στους Ρώσους στοιχεία με τα οποία οι Αμερικανοί είχαν σχεδιάσει ήδη την διασφάλιση της κυβερνητικής συνέχειας σε περίπτωση όπου ο Σοβιετικός Στρατός επιτίθεντο. Επιπλέον, τους ενημέρωσε σχετικά με την ύπαρξη μιας μυστικής σήραγγας η οποία βρισκόταν στο υπέδαφος της πρεσβείας της Σοβιετικής Ένωσης στην πρωτεύουσα της Αμερικής, και η οποία χρησιμοποιείται για ηλεκτρονική κατασκοπεία. Ένα από τα κύρια ερωτήματα που κυριαρχούσαν στον στενό πυρήνα του FBI ήταν ο λόγος που καθυστέρησε τόσο πολύ να ανακαλύψει η υπηρεσία ότι ο Hanssen δρούσε ως κατάσκοπος της Ρωσίας, οδηγώντας την στην εσφαλμένη εκτίμηση πως ο πραγματικός κατάσκοπος μέσω του οποίου γινόταν η διαρροή των πληροφοριών ήταν Brian Kelly που εργαζόταν στην CIA. Απόρροια της λαθεμένης αυτής εκτίμησης συνίσταται στο γεγονός πως εκείνη την περίοδο η συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών πληροφοριών ήταν προβληματική, όπως επίσης και στο γεγονός ότι μεταξύ των μελών της κοινότητας των πληροφοριών της Αμερικής υπήρχε ένα χαμηλό επίπεδο εμπιστοσύνης. Αδυνατώντας εν τέλει να βρει πειστήρια και να αποδείξει πως ο Hanssen οδηγήθηκε στην πράξη της κατασκοπείας, το FBI κατέφυγε σε βοήθεια στην ίδια την Ρωσία. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις ο Hanssen παρέδωσε στους Ρώσους περισσότερες από 6.000 σελίδες με απόρρητες πληροφορίες θέτοντας σε κίνδυνο

χιλιάδες ανθρώπινες πηγές, όπως επίσης και εκθέτοντας τις τεχνικές επιχειρήσεις. Η προδοσία αυτή επέφερε στον προσωπικό λογαριασμό του Hanssen περισσότερα από 600.000 δολάρια όπως επίσης τον έθεσε αντιμέτωπο με την ποινή των ισοβίων.

3.4 Δημιουργία τομέων Αντιτρομοκρατίας, Αντικατασκοπείας και αντιμετώπισης Όπλων Μαζικής Καταστροφής

Εν συνεχεία η ανάλυση μας θα εστιάσει σε τρεις σημαντικούς τομείς (μεταξύ των πολλών που ειδικεύεται) όπου το Ομοσπονδιακό Γραφείο Ερευνών έχει δώσει βαρύτητα κυρίως λόγω των απειλών που σχετίζονται με την σημερινή εποχή.

3.4.1 Τομέας Αντικατασκοπείας

Σήμερα με την έξαρση της τρομοκρατίας και με τους πολλαπλούς κινδύνους να κάνουν την εμφάνιση τους, το FBI έχει δημιουργήσει την διεύθυνση Αντικατασκοπείας (Counterintelligence) που στοχεύει στην εξουδετέρωση των απειλών που αφορούν την εθνική ασφάλεια των Η.Π.Α. από τις ξένες υπηρεσίες πληροφοριών –ήδη άλλωστε σε αυτό συνεισφέρει από το 1917- και η συμβολή της είναι ευρύτερη. Είναι ο κύριος οργανισμός, η κύρια υπηρεσία, που στοχεύει στην έκθεση, στην πρόληψη και στην διερεύνηση των δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρα στο έδαφος των Η.Π.Α. από άλλες χώρες, χρησιμοποιώντας όλα τα μέσα και τις δυνατότητες που διαθέτει για την καταπολέμηση των απειλών και των ασύμμετρων απειλών. Παραθέτοντας κάποιους από τους κύριους στόχους⁴⁷ της υπηρεσίας αυτής είναι οι εξής. Πρώτον, η προστασία των μυστικών της Αμερικανικής κοινότητας πληροφοριών, χρησιμοποιώντας τις πληροφορίες (intelligence) που διαθέτουν για να εστιάσουν σε ερευνητικές διαδικασίες, συνεργαζόμενοι με άλλους κυβερνητικούς εταίρους, στοχεύοντας σε μείωση του κινδύνου της κατασκοπείας αλλά και των εσωτερικών απειλών. Δεύτερον, η προστασία των κρίσιμων για το έθνος περιουσιακά στοιχεία, όπως είναι φερ' ειπείν η προηγμένη τεχνολογία που διαθέτουν αλλά επίσης και οι ευαίσθητες πληροφορίες για την Άμυνα της χώρας, για τις υπηρεσίες πληροφοριών, και οι προστασία πληροφοριών για τους τομείς της δημόσιας υγείας, της επιστήμης και τέλος της τεχνολογίας. Τρίτον, η αντιμετώπιση των ξένων

⁴⁷ FBI official site www.fbi.gov

κατασκόπων και η αντικατασκοπεΐα, όπου μέσω προληπτικών και δυναμικών ερευνών, η υπηρεσία διερευνά την ταυτότητα αυτών και αποτρέποντας τους. Τέταρτον, στοχεύει στην απομάκρυνση των Όπλων Μαζικής Καταστροφής (WMD) από εκείνους που θα τα χρησιμοποιήσουν με λαθεμένο τρόπο, και χρησιμοποιώντας τις πληροφορίες (intelligence) που έχουν συλλεχθεί, διεξάγουν έρευνες για να μειωθεί ο κίνδυνος απόκτησης αυτών των όπλων από τα επικίνδυνα χέρια. Ένας άλλος τομέας που ασχολείται είναι εκείνος της οικονομικής κατασκοπεΐας (economic espionage), ενός προβλήματος που απομυζά πακτωλό χρημάτων ετησίως από τους Αμερικανούς πολίτες από εξωγενείς παράγοντες κυρίως ανταγωνιστές και συγχρόνως να αποτελεί ένα ζήτημα εθνικής ασφαλείας. Ο κίνδυνος της οικονομικής κατασκοπεΐας είναι ένας αναπτυσσόμενος ασύμμετρος κίνδυνος και το FBI εκτιμά πως εκατομμύρια δολαρίων χάνονται.

3.4.2 Τομέας για Όπλα Μαζικής Καταστροφής

Το 2006 ιδρύθηκε ο τομέας για την αντιμετώπιση και την καταπολέμηση των Όπλων Μαζικής Καταστροφής (WMS) όντας ο επικεφαλής ομοσπονδιακός οργανισμός που ειδικεύεται στην αντιμετώπιση αυτού του είδους ασύμμετρων απειλών. Έχει σαν στόχο την διερεύνηση και την συλλογή πληροφοριών που σχετίζονται με αυτόν τον κίνδυνο και αφετέρου την πρόληψη ή την έγκαιρη ανταπόκριση των επιθέσεων. Αρχικά θα πρέπει να ορίσουμε τον όρο «Όπλα Μαζικής Καταστροφής» όπως αυτός διατυπώνεται από την Αμερικανική Νομοθεσία και σύμφωνα με την οποία πρόκειται για: Πρώτον, καταστροφικές συσκευές όπως επί παραδείγματι μια εκρηκτική ή εμπρηστική βόμβα, ένας πύραυλος, ή χειροβομβίδες, δεύτερον ένα όπλο το οποίο έχει σχεδιαστεί για να προκαλέσει θάνατο ή σοβαρό τραυματισμό μέσω τοξικών ή δηλητηριωδών χημικών ουσιών, τρίτον, όπλο που περιέχει έναν βιολογικό παράγοντα ή τοξίνη και τέταρτον, όπλο που έχει σχεδιαστεί για να απελευθερώσει επικίνδυνα επίπεδα ακτινοβολίας ή ραδιενέργειας. Το FBI παρέχει συντονισμό και τεχνογνωσία σε ακαδημαϊκούς και βιομηχανικούς εταίρους, τόσο σε εγχώριο επίπεδο όσο και σε διεθνές για τις αρχές επιβολής του νόμου σε θέματα που σχετίζονται με τα Όπλα Μαζικής Καταστροφής. Το FBI προσεγγίζει το θέμα του κινδύνου αυτού μέσω τεσσάρων σημαντικών τμημάτων: Της ετοιμότητας, μέσω της οποίας το FBI προετοιμάζει την Αμερικανική κοινωνία και την κυβέρνηση για ένα

πιθανό χτύπημα, αναπτύσσοντας ολοκληρωμένα στρατηγικά και επιχειρησιακά σχέδια. Των αντίμετρων, ενός κρίσιμου μέρους του έργου του FBI που έχει να κάνει με την πρόληψη και την αντιμετώπιση των επιθέσεων με Όπλα Μαζικής Καταστροφής, όπου ειδικοί πράκτορες δρουν ως συντονιστές τόσο στο εσωτερικό των Η.Π.Α. όσο και στα γραφεία του FBI στο εξωτερικό. Ο στόχος των σχέσεων αυτών αλλά και του συντονισμού είναι να προωθηθούν οι ανταλλαγές πληροφοριών και να διασφαλιστεί ότι το FBI έχει προβεί σε έγκαιρη προειδοποίηση για τις αναδυόμενες απειλές. Στο τρίτο τμήμα εκείνου των ερευνών και των επιχειρήσεων, ο διευθυντής του τμήματος των Όπλων Μαζικής Καταστροφής διαχειρίζεται τις έρευνες που σχετίζονται με αυτά τα όπλα και οδηγεί σε συντονισμό των επιχειρήσεων που αφορούν τους κινδύνους των όπλων αυτών. Το τελευταίο τμήμα είναι εκείνο των πληροφοριών (intelligence). Εδώ οι έρευνες μετά από τις πληροφορίες (intelligence) που έχουν συλλεχθεί έχουν σαν στόχο να βοηθήσουν το FBI αλλά και τους εταίρους των Η.Π.Α. στην αποτροπή τρομοκρατικών επιθέσεων που σχετίζονται με τα Όπλα Μαζικής Καταστροφής.

3.4.3 Τομέας Αντιτρομοκρατίας

Ο επόμενος τομέας συνεισφοράς του Ομοσπονδιακού Γραφείου Ερευνών έγκειται στο κομμάτι της τρομοκρατίας (terrorism)⁴⁸, έχοντας δημιουργήσει ανάλογη δύναμη κρούσης το Joint Terrorism Task Forces (JTTFs). Προτεραιότητα της υπηρεσίας είναι η πρόληψη και η προστασία των Η.Π.Α. από πιθανές τρομοκρατικές επιθέσεις, και διαθέτει στην δικαιοδοσία της μια πληθώρα επιστημόνων καθώς και διαφόρων κλάδων, συνεργαζόμενοι αμφότεροι με σκοπό την εξουδετέρωση τρομοκρατικών ενεργειών τόσο στον χώρο της Αμερικής, όσο και την εξάλειψη των εξτρεμιστικών δικτύων παγκοσμίως. Η JTTF's συγχωνεύουν τις ομοσπονδιακές, τις κρατικές και τις τοπικές υπηρεσίες σε μια ομάδα, επιτρέποντας στα μέλη των ομάδων αυτών να αξιοποιούν τις δεξιότητες τους, έχοντας σαν στόχο όπως αναφέραμε την πρόληψη και την εξουδετέρωση των τρομοκρατικών επιθέσεων. Σύμφωνα με το FBI ορίζει την Διεθνή Τρομοκρατία ως διάπραξη ενεργειών από άτομα ή ομάδες που σχετίζονται με καθορισμένες ξένες τρομοκρατικές οργανώσεις ή έθνη, ενώ ως εγχώρια τρομοκρατία

⁴⁸ FBI official site www.fbi.gov

ορίζει την διάπραξη ενεργειών από άτομα ή ομάδες ατόμων που συνδέονται κυρίως με κινήματα εντός των Η.Π.Α. και βασίζονται σε εξτρεμιστικές ιδεολογίες πολιτικού, θρησκευτικού, κοινωνικού φυλετικού χαρακτήρα. Ειδικότερα δε μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της ενδεκάτης Σεπτεμβρίου 2001, το FBI έχει δεσμευτεί να παραμείνει προσηλωμένο στην προσέγγιση του για αποτροπή τέτοιων τρομοκρατικών ενεργειών και εξακολουθεί να εξελίσσεται παρόλο που ο μεγαλύτερος εχθρός της χώρας η Al Qaeda παραμένει ενεργός.

Η υψηλός στόχος του Ομοσπονδιακού Γραφείου Ερευνών αλλά και προτεραιότητα του είναι η πρόληψη της τρομοκρατίας και το πράττει με διάφορους τρόπους για να συμπεριλάβει τις υποθέσεις ως διώξεις στα δικαστήρια, όχι μόνο βεβαίως υποθέσεις που σχετίζονται με την τρομοκρατία, καθώς έχει στην δικαιοδοσία του και άλλες υποθέσεις, όπως απαγωγές, ληστείες τραπεζών και άλλες. Όσον αφορά τις πηγές⁴⁹ από τις οποίες λαμβάνουν τις πληροφορίες, για να επιτύχουν τους στόχους του ως προς την αποφυγή τρομοκρατικών επιθέσεων και γενικότερα την διασφάλιση της τάξης, το FBI έχει κατηγοριοποιήσει τις ανθρώπινες πηγές σε τρεις κατηγορίες οι οποίες είναι οι εξής: Confidential Informant όπου εδώ, έμπιστες πηγές παρέχουν πληροφορίες κατά του εγκληματικού κυρίως χώρου. Η ταυτότητα των πληροφοριοδοτών παραμένει κρυφή για ευνόητους λόγους. Οι πληροφοριοδότες αυτοί μπορούν να καταθέσουν στα δικαστήρια ωστόσο αυτό δεν είναι αναγκαίο. Τέλος, η βοήθεια που παρέχουν στην υπηρεσία του FBI μπορεί να είναι βραχύβια αλλά και επίσης και για μακροχρόνια. Asset: Κατά το FBI, asset θεωρείται η πηγή η οποία παρέχει πληροφορίες που σχετίζονται κυρίως με την εθνικής ασφάλεια και έχει να κάνει κυρίως με την τρομοκρατία και την αντικατασκοπεία. Και εδώ το FBI διατηρεί την ανωνυμία της πηγής αυτής. Η τελευταία κατηγορία που έχει καθιερώσει το FBI για τις πηγές που λαμβάνει πληροφορίες είναι οι Cooperating Witness. Εδώ η υπηρεσία έχει προχωρήσει στην πρόσληψη ατόμων που διαθέτουν πληροφορίες προκειμένου να τις χρησιμοποιήσουν σαν μαρτυρία, σε υποθέσεις όπου οι πληροφορίες αυτές θεωρούνται ζωτικής σημασίας. Και εδώ η ταυτότητα των ανθρώπων αυτών παραμένει μυστική. Οι συνεργαζόμενοι μάρτυρες δύνανται

⁴⁹ Jensen Carl J. III, David H. McElreath, Melissa Graves (2013). Introduction to Intelligence Studies

εφόσον λάβουν την απαραίτητη εξουσιοδότηση, να λάβουν μέρος σε υποθέσεις, όπως επί παραδείγματι σε επιχειρήσεις που σχετίζονται με διακίνηση ναρκωτικών, προκειμένου να βοηθήσουν τις αρχές με την υπόθεση.

Συνοψίζοντας την ανάλυση του δευτέρου κεφαλαίου, προχωρήσαμε σε μια καταγραφή της ιστορικής διαδρομής των υπηρεσιών, της δομής τους, αλλά και των βασικών λειτουργιών των δυο υπηρεσιών των Η.Π.Α. οι οποίες είναι επιφορτισμένες τόσο με προστασία του έθνους, όσο και με την προστασία του καθολικού πληθυσμού της Αμερικής. Οι ασύμμετροι κίνδυνοι αποτελούν τον πιο σημαντικό παράγοντα που απειλούν να πλήξουν όχι μόνο τις Η.Π.Α. αλλά και ολόκληρο τον κόσμο, ωθώντας τις υπηρεσίες αυτές τόσο σε καλύτευση της εύρυθμης λειτουργίας τους όσο και σε τελειοποίηση της τεχνολογίας που χρησιμοποιούν για να βρίσκονται ένα βήμα πιο μπροστά σε μια ενδεχόμενη πρόκληση. Όπως διαπιστώσαμε οι κίνδυνοι αυτοί παίρνουν διάφορες μορφές, από μια επίθεση Όπλων Μαζικής Καταστροφής έως μια εγχώρια κατασκοπεία, κίνδυνοι οι οποίοι θέτουν εν αμφιβόλω την εθνική ισορροπία και την εθνική ασφάλεια η οποία αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο δημιουργίας των ιδίων των υπηρεσιών των Η.Π.Α.

Κεφάλαιο 4: Εθνική Ασφάλεια και αποτυχίες των Υπηρεσιών Πληροφοριών. Λάθη και παραλείψεις

Από την δεκαετία του 1990 και έπειτα, μετά την πτώση του Σοβιετικού καθεστώτος ειδικότερα, οι ισορροπίες στο διεθνές στερέωμα μετατοπίστηκαν, οι υπηρεσίες πληροφοριών των Ηνωμένων Πολιτειών κέντραραν περισσότερο σε άλλα προβλήματα όπως για παράδειγμα την απειλή της Δύσης εκ μέρους τρομοκρατών, την κατασκοπεία, τα ανθρώπινα δικαιώματα, την πιθανή εκδήλωση ενός Χημικού Πολέμου, την οικονομική κατασκοπεία και άλλους ασύμμετρους κινδύνους, ζητήματα τα οποία θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν και ως πιθανά προβλήματα που έχουν σαν στόχο να βλάψουν την εθνική ασφάλεια μια χώρας. Ακαδημαϊκοί και μέλη της κοινότητας των πληροφοριών των Η.Π.Α. προσέθεσαν στην ατζέντα τους τον τομέα αυτόν της εθνικής ασφάλειας ως προτεραιότητα, γνωρίζοντας εκ των

προτέρων πως πρόκειται για μια περίπλοκη υπόθεση και ένα περιβάλλον γεμάτο από αυτό που ονομάζεται ασύμμετρες απειλές. Μια άλλη σημαντική παράμετρος που οφείλουμε να παραθέσουμε, είναι το ζήτημα των non state factors, ζήτημα το οποίο κερδίζει όλο και περισσότερο έδαφος στην συνείδηση των υπευθύνων των πληροφοριών λόγω της πολυπλοκότητας της φύσης του και κυρίως λόγω των ζημιών που μια πιθανή παράλειψη του να προκαλέσει προβλήματα στην ασφάλεια του ζωτικού χώρου των Η.Π.Α.

Ήδη από την δεκαετία του 1990 άρχιζαν να κάνουν την εμφάνισή τους οι πρώτοι οιωνοί, πως κάτι έχει ξεφύγει της προσοχής της Αμερικανικής ηγεσίας, καθιστώντας κάτι παραπάνω εμφανή την παντελή έλλειψη πρωτοβουλιών για ανάληψη πρωτοβουλιών και ανάγνωσης των κινδύνων που έχουν ανακύψει. Όπως διαβάζουμε και από την ανάλυση του Warner⁵⁰ ένα πέπλο τρομοκρατίας είχε τυλίξει την επικράτεια των Η.Π.Α. εκείνο της αναδυόμενης νέας τρομοκρατίας. Η νέα αυτή μορφή τρομοκρατίας ήταν ένα είδος συνέχειας, ξεκινώντας από το 1970 και έφτανε μέχρι την πτώση της Ε.Σ.Σ.Δ. και την διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου. Είχε μετεξελιχθεί όμως σε έναν νέο κίνδυνο που είχε “ κληροδοτηθεί” στην αναδυόμενη απειλή των Ισλαμικών μονάδων.

4.1 Πως συνδέεται η διατήρηση της εθνικής ασφάλειας με τις υπηρεσίες πληροφοριών;

Η καθυστέρηση της τοποθέτησης του ζητήματος της εθνικής ασφάλειας σε περίοπτη θέση εκ μέρους των υπηρεσιών πληροφοριών της Αμερικής, οφείλεται κατά κύριο λόγο στο γεγονός ότι οι κυβερνήσεις των Η.Π.Α. δεν ήταν σαφείς, δεν είχαν θέσει τις κατευθυντήριες γραμμές στις υπηρεσίες αυτές ώστε να στοχεύουν στους κινδύνους που απειλούν την έννομη τάξη και την εθνική ασφάλεια της χώρας. Αντιθέτως, είχαν επικεντρώσει την προσοχή τους σε πολλά και διαφορετικά θέματα, με αποτέλεσμα η συλλογή των πληροφοριών να αφορά απειλές μικρότερης κλίμακας κινδύνων και όχι σε ζητήματα υψηλού κινδύνου όπως είναι η τρομοκρατία. Ο Dick Cheney ο οποίος είχε διατελέσει Υπουργός Εξωτερικών των Η.Π.Α. είπε εύστοχα: *“ Ο εξασθενημένος ανταγωνισμός μεταξύ δύο υπερδυνάμεων φαίνεται να έχει απελευθερώσει*

⁵⁰ Warner Michael (2014). The Rise and Fall of Intelligence. An International Security History.

διαφόρων ειδών ομάδων, εθνικές, θρησκευτικές, εθνικιστικές δυνάμεις. Αυτές οι δυνάμεις όσο μικρότερης δυναμικής και αν είναι, επιδιώκουν να αμφισβητήσουν τις Η.Π.Α. τείνουν να είναι καλά χρηματοδοτούμενες, ενώ έχουν πολλά όπλα συμπεριλαμβανομένης της τρομοκρατίας, με τα οποία μπορούν να πλήξουν την ασφάλεια των Η.Π.Α. “.

Το αρχείο αναλύσεων εκ μέρους των υπηρεσιών πληροφοριών των Η.Π.Α. σύμφωνα με την Christina Shelton ⁵¹πάσχει από ελλείψεις καθώς τα τελευταία 50 χρόνια βρίθει κακών επιλογών και λαθών τόσο στο πολιτική όσο και στο στρατιωτική ηγεσία του τμήματος διαχείρισης των πληροφοριών. Οι αποτυχίες που συντελέστηκαν αυτά τα χρόνια έχουν τους ρίζες τους στις λαθεμένες κρίσεις και τις ανακριβείς εκτιμήσεις των υπευθύνων που είχε σαν αποτέλεσμα την αναποτελεσματική αποτροπή των τρομοκρατικών επιθέσεων. Όπως αναλύσαμε στα προηγούμενα κεφάλαια, διαπιστώσαμε τον τρόπο λειτουργίας των υπηρεσιών πληροφοριών των Η.Π.Α. και πως χρησιμοποιούν τις πληροφορίες που λαμβάνουν για την πρόληψη κινδύνων που αφορούν την εθνική ασφάλεια του έθνους. Αυτή ακριβώς η λειτουργία των υπηρεσιών μέσω της συλλογής, της ανάλυσης και της διάδοσης των σχετικών πληροφοριών είναι αναπόσπαστο κομμάτι και στοιχείο της εθνικής ασφάλειας. Εντούτοις όμως, η κοινότητα των πληροφοριών των Η.Π.Α. χρησιμοποιεί με λαθεμένο τρόπο την ενδεδειγμένη αυτή λειτουργία που αποσκοπεί στην πρόληψη των κινδύνων. Δεν εστιάζουν στις πηγές των σφαλμάτων και πως αυτές μπορούν να διορθωθούν. Η αποστολή του καθορισμού του συστήματος των πληροφοριών, απέκτησε μεγαλύτερη αξία κατά των αιώνων που διανύουμε και αυτό γιατί λόγω της έξαρσης της τρομοκρατίας, οι ασύμμετρες απειλές αυξήθηκαν και κλιμακώθηκαν, με αποτέλεσμα να βάλλεται η εθνική ασφάλεια των Η.Π.Α.

Η εύρυθμη λειτουργία των υπηρεσιών πληροφοριών είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την εθνική ασφάλεια ενός κράτους. Η συλλογή, η επεξεργασία και η διάδοση των πληροφοριών αυτό που όπως αναλύθηκε ως intelligence cycle έχει την δυνατότητα να συνεισφέρει τα μέγιστα στην αποτροπή των κινδύνων που ελλοχεύουν από τους διεθνείς απειλές παρέχοντας με αυτόν τον τρόπο αυτό που ονομάζεται εθνική ασφάλεια. Σύμφωνα με τον Richard Betts⁵² είναι κάτι παραπάνω από σαφές ότι το

⁵¹ Shelton Christina (2011). The Roots of Analytic Failures in the U.S. Intelligence Community.

⁵² Betts Richards K. (2007). Enemies of Intelligence

κράτος οφείλει να έχει ένα συμπαγές και ένα άκρως λειτουργικό σύστημα πληροφοριών καθώς η κατανόηση και η αποκωδικοποίηση των πληροφοριών που λαμβάνουν δίνουν την δυνατότητα να προετοιμαστεί καλύτερα η ηγεσία σε προκλήσεις που ενδέχεται να μετατραπούν σε τρομοκρατικά χτυπήματα. Οι βέλτιστες αποφάσεις στην πολιτική που αφορούν την άμυνα του κράτους και την εθνική της ασφάλεια εξαρτώνται πλήρως από την σωστή στρατηγική και χρήση των πληροφοριών δηλαδή της ανάλυσης και της εκτίμησης τους. Ο Barry Buzan⁵³ στο έργο του πιστεύει πως η χάραξη της πολιτικής για την εθνική ασφάλεια ενός κράτους απαιτεί δυο αντικείμενα , δηλαδή την σωστή πολιτική και δεύτερον τους τεχνικές, τους πόρους, τα μέσα δηλαδή και τις ενέργειες που θα χρησιμοποιηθούν για μια σωστή εφαρμογή που αποσκοπά στην εθνική ασφάλεια. Η έννοια της εθνικής ασφάλειας σύμφωνα με την τοποθέτηση του Charles Schultze δεν προσφέρεται για μια ακριβή και καθαρή διατύπωση, καθώς ο όρος αυτός «Εθνική Ασφάλεια» εμπεριέχει μια μεγάλη ποικιλία κινδύνων και πολύ λίγες πιθανότητες για να αναγνώσουμε αυτούς ενώ το μόνο που μπορούμε να ερμηνεύσουμε είναι την απρόβλεπτη φύση αυτών των κινδύνων. Ένας από του πιο σημαντικούς λόγους όπου είναι αδύνατος ο ορισμός αυτός είναι επειδή σχετίζεται με όρους μεγάλων δυνάμεων, με την μέγιστη ισχύ που μπορεί να έχει ένα κράτος, παρά με ένα κράτος το οποίο έχει μικρότερη ισχύ. Αυτή η άποψη αντηχεί πλήρως για τις Η.Π.Α. καθώς κανένα άλλο κράτος δεν έχει προσεγγίσει το επίπεδο της σχετικής κυριαρχίας όσο αυτό το έθνος. Εκ των πραγμάτων ορισμοί σαν του Schultze τείνουν να έχουν μια εικόνα ορισμού περί εθνικής ασφάλειας, ένας προσανατολισμός ισχύος και μια αντίληψη όλων αυτών δείχνουν ότι η εθνική ασφάλεια έχει μια σταθερή και αναγνωρίσιμη έννοια. Σε περιπτώσεις όπου η εθνική ασφάλεια ενός κράτους αντιμετωπίσει απειλή, πρέπει εκ των προτέρων να έχει εκπονηθεί ένα σχέδιο και μια στρατηγική εθνικής ασφάλειας προκειμένου τρομοκρατικά χτυπήματα να αντιμετωπιστούν και η πολιτική για την ασφάλεια να επικεντρωθεί στο κράτος.

⁵³ Buzan Barry (1983). People, States and Fear: The national security problem in international relations.

4.2 Οι ασύμμετρες απειλές κίνδυνος για την εθνική ασφάλεια

Ένας από τους κύριους λόγους είναι και η φύση των τρομοκρατικών επιθέσεων, ένας κίνδυνος ασύμμετρος, καθώς ο λόγος που δίνεται η διάσταση αυτή ως ασύμμετρος είναι το γεγονός ότι οι πόροι που απαιτούνται για την αντιμετώπιση τους είναι πολύ μεγαλύτεροι από αυτούς που χρησιμοποιούν οι τρομοκράτες για να εκμεταλλευτούν τις αδυναμίες του κράτους εν γένει.

Οι Bennet, Twomey Treverton⁵⁴ όρισαν ως ασύμμετρες στρατηγικές εκείνες οι οποίες εκμεταλλεύονται αδυναμίες. Δεδομένης της ταχύτητας με την οποία η γραφειοκρατία αντιμετωπίζει τις ελλείψεις και τις αδυναμίες στην εθνική ασφάλεια, το γεγονός πως οι τρομοκράτες αναζητούν τις κύριες αδυναμίες των ισχυρών εχθρών τους δεν αποτελεί καθόλου έκπληξη. Ένας άλλος λόγος υφίσταται στην ίδια την φύση των τρομοκρατικών επιθέσεων οι οποίες δίνουν συν τοις άλλοις και ένα στρατηγικό πλεονέκτημα στους επιτιθέμενους, καθώς η προσπάθεια αυτή για αναζήτηση του λάθους ή των κενών στην ασφάλεια πιάνει προ εκπλήξεως τις υπηρεσίες ασφαλείας. Είναι αυτό για το οποίο μίλησε ο Lowenthal την έλλειψη φαντασίας. Σύμφωνα με τον Richard K. Betts, για την αντιμετώπιση των σύγχρονων κινδύνων, οι υπηρεσίες πληροφοριών των Η.Π.Α. αυξήθηκε ο προϋπολογισμός τους σε τεράστια επίπεδα, συγκεκριμένα το 2005 το κόστος ανήλθε σε 44 εκατομμύρια δολάρια. Ακόμα όμως, το επίπεδο εμπιστοσύνης του συστήματος που χρησιμοποιούν οι υπηρεσίες παρέμεινε σε χαμηλά επίπεδα, γεγονός που ίσως να οφείλεται στις νωπές μνήμες του τρομοκρατικού χτυπήματος του 2001, είχαν περάσει άλλωστε μόλις 3 χρόνια από το περιστατικό αυτό όταν εκτοξεύθηκε ο προϋπολογισμός των υπηρεσιών πληροφοριών.

Στην δημόσια συζήτηση για την μεταρρύθμιση των υπηρεσιών, οι επικριτές αυτής, επισήμαναν πως εξ αρχής υπήρχε λαθεμένη οργάνωση του συστήματος και τόνισαν πως τα τρομοκρατικά χτυπήματα του Σεπτεμβρίου του 2001 τα έφεραν στο προσκήνιο. Η άλλη μερίδα των επικριτών στάθηκε κυρίως στο γεγονός ότι παρότι γίνονταν μάρτυρες ενός νέου μεταβαλλόμενου κόσμου και τεχνολογικού, υπήρξαν παρωχημένες και ξεπερασμένες για την εποχή μέθοδοι που χρησιμοποιούνταν από

⁵⁴ Paretta Lawrence (2001). Failures in Leadership: Assessing organizational, Strategic and Tactical Intelligence Failures prior to 11 September.

τις υπηρεσίες, με αποτέλεσμα να μην μπορέσουν να είναι ένα βήμα μπροστά από τους τρομοκράτες. Πριν από την εκτόξευση αυτή των 44 δισεκατομμυρίων, η Amy B. Zegart κάνει λόγο πως ο προϋπολογισμός των υπηρεσιών πληροφοριών των Η.Π.Α. που αφορούσε την αντικατασκοπεία και την αντιτρομοκρατία, σύμφωνα με μια συντηρητική εκτίμηση κυμαινόταν περί των 1,6 δισεκατομμυρίων, ποσό ικανό για την δημιουργία και την εκτόξευση ενός δορυφόρου. Καταλαβαίνουμε οπότε την νωθρή αντιμετώπιση και την εχθρική τρόπον τινά αντιμετώπισης που έλαβε εκ μέρους της κοινής γνώμης η πρόταση για αύξηση του προϋπολογισμού.

Η εθνική ασφάλεια στον αιώνα που διανύουμε δεν είναι μια άνιση μάχη ενάντια στην φύση. Είναι ένας αγώνας ενάντια σε συνειδητές αντιστρατηγικές. Πλέον, η ασφάλεια μιας χώρας έρχεται αντιμέτωπη όχι με καταστροφές που απορρέουν από τα καιρικά φαινόμενα, αλλά με άλλων ειδών κινδύνους όπως για παράδειγμα την κατάληψη αεροπλάνων όπου πέφτουν στα χέρια αεροπειρατών ή επιστήμονες οι οποίοι εργάζονται για χώρες τους δημιουργούν Όπλα Μαζικής Καταστροφής και Βιολογικά Όπλα, ψάχνοντας συν τοις άλλοις κενά στις δικλίδες ασφαλείας ώστε να παρακάμψουν τα κενά αυτά κάτι το οποίο συνέβη τελικά το 2001, όταν Σαουδάραβες Τρομοκράτες κατάφεραν να βγάλουν στην επιφάνεια τις ελλείψεις στο γραφειοκρατικό πρόβλημα των υπηρεσιών πληροφοριών των Η.Π.Α. με τα επακόλουθα της επίθεσης να αποτελούν ακόμα και τώρα σχεδόν 20 χρόνια μετά, ένα πεδίο ερευνών πολλών ακαδημαϊκών σχετικά με τα απανωτά λάθη που οδήγησαν στην κατάρρευση τόσο της εθνικής ασφάλειας των Η.Π.Α. όσο και των αποτυχημένων πολιτικών στις υπηρεσίες πληροφοριών.

4.3 Τα τρομοκρατικά χτυπήματα αρχίζουν και κλονίζουν την Αμερική

Ήδη από το 1991 ο Διευθυντής της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (CIA) είχε ξεκινήσει να αντιλαμβάνεται τον κίνδυνο που απέρρευε από την τρομοκρατία όταν οι υπηρεσίες πληροφοριών των Η.Π.Α. κατά την συλλογή και ανάλυση είχαν ανακαλύψει πως επίκεινται τρομοκρατικές επιθέσεις. Συνεχίζοντας το πρωτόκολλο που επιβάλλει η λειτουργία του κύκλου πληροφοριών (intelligence cycle), οι αναφορές αυτές δόθηκαν τόσο στον τότε Πρόεδρο των Η.Π.Α. όσο και στον Κογκρέσο,

αναγνωρίζοντας έτσι την τρομοκρατία ως τον νούμερα ένα κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια της Αμερικής. Η CIA⁵⁵ λίγους μήνες πριν το τρομοκρατικό χτύπημα είχε προειδοποιήσει τον George Bush πως σύμφωνα με τα στοιχεία που διέθετε στην κατοχή της πως ο καταζητούμενος τρομοκράτης και εν ενεργεία αρχηγός της Al Queda σχεδιάζουν ένα χτύπημα εντός της Αμερικής και συγκεκριμένα σχεδόν έναν μήνα πριν, τον Αύγουστο του 2001

Όντως, η διαβόητη Al Queda και ο αρχηγός της τρομοκρατικής αυτής ομάδας ο Osama Bin Laden θεωρήθηκαν ως πιθανοί υπαίτιοι καθώς τα στοιχεία που είχαν οι υπηρεσίες πληροφοριών των Η.Π.Α. δεν άφηναν περιθώρια αμφισβήτησης. Στις εικόνες παρακάτω μπορούμε να διαπιστώσουμε την γνώση που είχαν οι υπηρεσίες πληροφοριών των Η.Π.Α. για τα τρομοκρατικά χτυπήματα που έλαβαν χώρα σε διάφορες πόλεις της Αμερικής και κατάφεραν μερικά εξ αυτών να τα αποτρέψουν.

⁵⁵ Warner Michael (2014). The Rise and fall of Intelligence. An International Security History.

**Islamist Terrorist Attacks and Plots against Americans
Known to U.S. Intelligence Officials before September 11, 2001¹**

<i>Date</i>	<i>Plot/Attack</i>
December 1992	Bombs explode outside two hotels in Yemen that house U.S. servicemen en route to Somalia, killing 1 Australian tourist and no Americans. In 1996, U.S. intelligence learns that the attack was carried out by a Yemeni terrorist group with ties to bin Laden.
February 1993	Ramzi Yousef, a Sunni extremist who trained in bin Laden's Afghanistan camps, masterminds truck bomb attack in World Trade Center parking garage that kills 6 and wounds 1,000. Al Qaeda's precise role remains unclear.
October 1993	Somali warlords, aided by al Qaeda, shoot down two U.S. Black Hawk helicopters, killing 18 U.S. soldiers.
June 1993	FBI thwarts New York City Landmarks plot to bomb the United Nations and the Lincoln and Holland Tunnels and other targets. Al Qaeda's role remains unclear.
January 1995	Ramzi Yousef's bomb-making lab accidentally explodes in Manila. Inside, Philippine National police uncover plot to blow up 12 U.S. aircraft in Asia, crash a jet into CIA headquarters, bomb U.S. and Israeli embassies in Manila, and assassinate the pope. Al Qaeda's precise role remains unclear.
November 1995	Car bomb explodes outside Saudi-U.S. joint facility in Riyadh, killing 5 Americans and 2 Indian officials. Al Qaeda's role remains unclear.
June 1996	A Saudi Shia Hezbollah group, with assistance from Iran and possibly al Qaeda, detonates truck bomb outside of Khobar Towers, a U.S. military residential complex in Saudi Arabia, killing 19 Americans, wounding 372 others.
August 1998	Al Qaeda terrorists detonate truck bombs simultaneously at U.S. Embassies in Nairobi, Kenya, and Dar es Salaam, Tanzania, killing 12 Americans, 212 others, and injuring more than 5,000.
December 1999	Ahmed Ressam's Millennium plot to blow up Los Angeles International Airport is disrupted by an alert U.S. Customs agent at U.S.-Canadian border. Ressam conceived and implemented the attack on his own, with training and other support from al Qaeda affiliates.

¹ Includes attacks associated with Islamist terrorist organizations, not just those known or believed to have been directed by al Qaeda.

Εικόνα 8: Οι σχεδιαζόμενες επιθέσεις εκ μέρους Ισλαμιστικών ομάδων που έλαβαν χώρα στην Αμερικανική επικράτεια

**Islamist Terrorist Attacks and Plots against Americans
Known to U.S. Intelligence Officials before September 11, 2001**

<i>Date</i>	<i>Plot/Attack</i>
December 1999	Jordanian officials disrupt Islamist plot to kill Americans by blowing up hotels and tourist sites in Amman, Jordan. The Jordanian terrorists operated independently, but received loose support from al Qaeda.
January 2000	Al Qaeda terrorists attempt to blow up a U.S. warship, USS <i>The Sullivans</i> , in Yemen by parking an explosive-laden boat beside it. The plot fails when the attack boat sinks.
October 2000	Al Qaeda's second attempt succeeds: terrorists attack USS <i>Cole</i> in Yemen, killing 17 U.S. sailors, wounding 39.

Source: 9/11 Commission Report, pp. 59-70, 174-80, 190-91; Joint Inquiry Staff Statement, October 8, 2002; 9/11 Commission, Staff Statement Number 15, "Overview of the Enemy," June 16, 2004; Joint Inquiry Report, pp. 191-98.

Εικόνα 9: Οι επιθέσεις Ισλαμικών τρομοκρατικών ομάδων όπως καταγράφηκαν στα αρχεία

Το 1998 η κυβέρνηση Clinton και αφού είχαν προηγηθεί σειρά περιστατικών τρομοκρατικών επιθέσεων όπως εκείνο στο World Trade Center το 1993 που στοίχησε την ζωή σε 6 Αμερικανούς πολίτες και τραυματίζοντας άλλους 1.000 πολίτες, ή εκείνο στην πολιτεία της Οκλαχόμα, τόσο η CIA όσο και το FBI είχαν ήδη κηρύξει την τρομοκρατία ως την προτεραιότητα των υπηρεσιών τους, γνωρίζοντας πως το έθνος των Η.Π.Α. πλέον αποτελεί στόχο τους, η εθνική ασφάλεια αποτέλεσε το σημείο αναφοράς των υπηρεσιών αυτών. Όμως η αντιμετώπιση της τρομοκρατίας ήταν ένα θέμα που δεν αποτέλεσε ζωτικής σημασίας για την πολιτική ηγεσία, καθώς πίστευαν ότι η συνεργασία με το Πακιστάν όσον αφορά την τρομοκρατική οργάνωση της Al Qaeda και τους Ταλιμπάν ήταν επικερδής και οι πληροφορίες που λάμβαναν ήταν αξιόπιστες. Κάτι το οποίο έβρισκε αντίθετο τις υπηρεσίες πληροφοριών καθώς αποκόμιζαν την εντύπωση ότι η Πακιστανική κυβέρνηση γνώριζε περισσότερο από

αυτά που έλεγαν στην Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών. Στα ενδότερα της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών είχε αναπτυχθεί μια συζήτηση η οποία αφορούσε την κατάσταση που επικρατούσε στο Πακιστάν καθώς ήταν σίγουροι οι αξιωματούχοι πως υποθάλλουν τους τρομοκράτες προσφέροντας τους ένα είδος ασυλίας. Συγκεκριμένα ο διευθυντής της Αντιτρομοκρατίας στην CIA, Cofer Black, είχε δηλώσει πως υπάρχει μόνο μια λύση, να κινηθούν άμεσα προς μια επέμβαση στο Πακιστάν με την αρωγή του NATO. Η δήλωση του διευθυντή της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (CIA) ο George Tenet αποτυπώνει πλήρως της αλλαγή δράσης των υπηρεσιών όταν απευθυνόμενος στον Πρόεδρο των Η.Π.Α. είπε χαρακτηριστικά: *“We are at war”*.⁵⁶

4.4 “We are at war”

Ένα άλλο σημάδι που επιβεβαιώνει τους φόβους του Tenet ήταν ένα πόρισμα το οποίο εξετάστηκε μετά τα τρομοκρατικά χτυπήματα, κατά το οποίο σχεδόν 500.000 σελίδες ενός εγγράφου και 300 συνεντεύξεων έφτανε στο συμπέρασμα πως ο Bin Laden και οι συμμαχικές ισλαμιστικές οργανώσεις διεθνώς, αποτελούν όντως κίνδυνο για την τέλεση ενός τρομοκρατικού χτυπήματος που θα πλήξει τις Η.Π.Α. όπως επίσης αποδείχτηκε από την ανάγνωση των εγγράφων, ότι οι υπηρεσίες πληροφοριών τις Αμερικής, είχαν γνώση για τις επικείμενες ενέργειες που θα πραγματοποιηθούν από τον αρχηγό της τρομοκρατικής οργάνωσης της Al Queda.

⁵⁶ Tenet George (2007). At the Center of the Storm. My Years at the CIA.

Εικόνα 10: Ο Πρόεδρος Bush μαζί με τον διευθυντή της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (CIA) George Tenet στο Οβάλ Γραφείο

Η κήρυξη πολέμου από τον George Tenet ήταν ισχυρή και έδειξε μια σαφή κατανόηση της ζοφερής κατάστασης που είχε δημιουργηθεί, και του πραγματικού κινδύνου που έστρεφε τα φώτα του στην Αμερική, όμως παρόλα αυτά θα μπορούσε να ειπωθεί πως η δήλωση αυτή δεν είχε κάποια επίδραση ή κάποιο αποτέλεσμα καθόσον ο Tenet δεν είχε την ευθύνη συντονισμού και συνεργασίας των υπηρεσιών και ενσωμάτωσης της στις πολιτικές καθώς τέτοιες ενέργειες γίνονται μόνο από τον εκάστοτε πρόεδρο που διατελεί και από το Εθνικό Συμβούλιο Ασφαλείας. Χρειάστηκε να περάσουν 2 κυβερνήσεις και σχεδόν 4 χρόνια για να οριστικοποιηθεί και να εκπονηθεί ένα σχέδιο που θα μπορούσε να μετριάσει την απειλή της εθνικής ασφαλείας των Η.Π.Α. και ο Πρόεδρος δεν είχε καν την ευκαιρία να δει το σχέδιο αυτό. Η πολυπλοκότητα των

διαφόρων απειλών, η μεταβαλλόμενη κατάσταση του κόσμου, ο αυξανόμενος κίνδυνος που προερχόταν από την διεθνή τρομοκρατία και τέλος η μετάβαση από την μια κυβέρνηση στην επόμενη όλα αυτά συνετέλεσαν στην αύξηση της ανθρώπινης ανάγκης για μια κατανόηση της κατάστασης και των κινδύνων που εγκυμονούν όλα αυτά τα γεγονότα. Δυστυχώς ο συνδυασμός όλων αυτών των αντικρουόμενων παραγόντων και σε συνδυασμό με την έλλειψη συνεργασίας, το τέρας της αμερικανικής γραφειοκρατίας είχαν σαν αποτέλεσμα την αναποτελεσματικότητα της κοινότητας των πληροφοριών.

4.5 Η ολοκληρωτική κατάρρευση της εθνικής ασφάλειας

Μεταξύ της κυβέρνησης Bush και Clinton δεν υπήρξε αποτελεσματική ανταπόκριση ούτε κάποια συνεργασία καθώς καμία από τις 2 κυβερνήσεις δεν μπορούσε να αποφασίσει που ακριβώς θα δοθεί προτεραιότητα, στην προσπάθεια αποπυρηνικοποίησης ορισμένων κρατών δρώντων ή στην διεθνή τρομοκρατία. Παρότι όμως από τον Δεκέμβριο του 1998 ο διευθυντής της CIA George Tenet είχε κρούσει τον κώδωνα κινδύνου σχετικά με την τρομοκρατία που απορρέει από την ανατολή, η κοινότητα των πληροφοριών είχε στην κατοχή της περιορισμένη επίγνωση της δήλωσης του Tenet, και κατά συνέπεια βρισκόντουσαν πολλά βήματα πίσω για να συντονιστούν και οργανωθούν σε μια τυχούσα τρομοκρατική επίθεση από τον Bin Laden. Η επικοινωνία και ο βαθμός της ασυνεννοησίας ήταν σε τέτοια κλίμακα όπου ο βοηθός του διευθυντή Αντιτρομοκρατίας του FBI δήλωσε στην Joint Inquiry ότι δεν γνώριζε την δήλωση πολέμου. Η απάντηση σε αυτή την έλλειψη συζητήσεων και ανταλλαγής πληροφοριών και απόψεων βρίσκει έδαφος και επεξηγεται από την πολυπλοκότητα της κατάστασης που βρισκόταν όχι μόνο οι κυβερνήσεις των Η.Π.Α. αλλά οι κανόνες που διέπουν τις υπηρεσίες, τα περίπλοκα συστήματα και η γραφειοκρατία του έθνους. Τόσο η CIA όσο και το FBI όπως επίσης και άλλες υπηρεσίες πληροφοριών στις Η.Π.Α. ξεκίνησαν μια σειρά πρωτοβουλιών προς αντιμετώπισης της τρομοκρατίας και αυτές οι πρωτοβουλίες περιελάμβαναν συγκεκριμένα την δημιουργία μιας ειδική ομάδα η οποία θα στόχευε στην παρακολούθηση των δραστηριοτήτων του Bin Laden και του δικτύου του.

Αυτή η σύγχυση που ενυπήρχε δυσκόλευε την κυβέρνηση Bush όπως επίσης και την κοινότητα των πληροφοριών να δει υπό το πρίσμα την Intelligence Requirement οι

οποίες διαμορφώνουν τους ρόλους στις υπηρεσίες πληροφοριών καθώς τέτοιες απαιτήσεις επηρεάζουν αναπόφευκτα άμεσα και έμμεσα τόσο τις πολιτικές όσο και τις κοινωνικές επιδράσεις. Επί παραδείγματι πριν την 11^η Σεπτεμβρίου η NSA είχε 1.500 επίσημα έγγραφα με σενάρια και στόχους αδυνατώντας όμως το σύστημα πληροφοριών ήταν υπερφορτωμένο και αναποτελεσματικό δίνοντας έτσι εκ του αποτελέσματος λιγότερη έμφαση στην συλλογή, την ανάλυση και την διάδοση των στοιχείων οδηγώντας έτσι κάποιους από τους αναλυτές της NSA σε ένα περιοριστικό έδαφος σχετικά με τις υποθέσεις που έπρεπε και ήθελαν να εργαστούν. Οι υπηρεσίες πληροφοριών των Η.Π.Α. έδειξαν ότι όντως το έθνος βρισκόταν υπό άμεση απειλή ενός τρομοκρατικού χτυπήματος, αλλά οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής δεν κατάφεραν να κατανοήσουν αυτόν τον κίνδυνο σύμφωνα με την Condoleezza Rice.

4.6 Αποτυχίες των Υπηρεσιών Πληροφοριών

Πριν τα τρομοκρατικά περιστατικά του 2001, οι Η.Π.Α. προσπάθησαν να επιλύσουν το πρόβλημα με την Al Qaeda ακολουθώντας την πεπατημένη, με τον ίδιο τρόπο που είχαν πράξει και στο τελευταία στάδιο του ψυχρού πολέμου αλλά σε αυτήν την φάση οι δυνατότητες η ικανότητες ήταν ανεπαρκείς, και έγιναν λίγα προκειμένου να γίνουν κάποιες μεταρρυθμίσεις. Η πιο σοβαρή αδυναμία που είχε να αντιμετωπίσει η Αμερική ήταν το γεγονός πως οι ικανότητες των εγχώριων υπηρεσιών, όπως παραδείγματος χάριν το FBI δεν είχε την ικανότητα να συνδέσει τις πληροφορίες που είχαν συλλεχθεί από τους πράκτορες με τις προτεραιότητες που αφορούσαν στην εθνική ασφάλεια ενώ οι υπόλοιπες εγχώριες υπηρεσίες πληροφοριών μετατέθηκαν στην δικαιοδοσία του FBI. Όσον αφορά τις Αμερικανικές υπηρεσίες πληροφοριών, το καθοριστικό ερώτημα που καθορίζει την αποτυχία απαιτεί την απάντηση σε 3 ερωτήματα: Πρώτον, αναγνώρισαν την βαρύτητα του κινδύνου οι υπεύθυνοι των υπηρεσιών και οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής; Δεύτερον, κατάλαβαν την σχέση ανάμεσα στους τρομοκράτες αλλά και την επιτακτική ανάγκη για οργανωτική αλλαγή; Τρίτον, σε ποιο βαθμό πέτυχαν τις οργανωτικές αλλαγές που πίστευαν ότι ήταν απαραίτητες; Ο χρόνος επίσης είναι ένα κρίσιμο στοιχείο.

4.6.1 Τι δείχνουν τα επίσημα πορίσματα;

Τα πορίσματα μετά τον χτύπημα θα τονίσουν τις οργανωτικές ελλείψεις αλλά για να καταστεί δυνατή η αποδοχή της αποτυχίας είναι απαραίτητο να τονιστεί ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι είχαν εντοπίσει οργανωτικής φύσεως προβλήματα τα οποία όμως δεν κατάφεραν να τα επιλύσουν. Τα στοιχεία καταδεικνύουν ότι οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής είχαν εντοπίσει τις ανάγκες για αλλαγή προκειμένου να καταπολεμηθεί η τρομοκρατία. Μετά την πτώση της Σοβιετικής Ένωσης 6 επιτροπές, 36 μυστικές κυβερνητικές πρωτοβουλίες και 3 ανεξάρτητα think tank, εξέτασαν την κοινότητα πληροφοριών το FBI και τις προσπάθειες του για την αντιτρομοκρατία. Επίσης, τα στοιχεία έδειξαν μια εκτεταμένη αδυναμία των υπηρεσιών πληροφοριών των Η.Π.Α. να προσαρμοστούν στην τρομοκρατική απειλή πριν από τις επιθέσεις την 11^{ης} Σεπτεμβρίου. Από τις 340 συστάσεις⁵⁷ για αλλαγές στην κοινότητα πληροφοριών μόνο οι 35 ήταν επιτυχώς εφαρμοσμένες. Μια ενδελεχής και προσεκτικότερη εξέταση των στοιχείων αποκαλύπτει μια συμφωνία για τέσσερα μεγάλα και σημαντικά προβλήματα. Πρώτον, την έλλειψη συνοχής μέσα στην κοινότητα των πληροφοριών, δεύτερον ανεπαρκής ή και ανύπαρκτη HUMINT, τρίτον λάθη στα συστήματα που δεν κατάφεραν να ευθυγραμμίσουν τις ανάγκες πληροφοριών και που σχετίζονται με τις δεξιότητες προσωπικού που δεν κατάφεραν να προβούν σε σωστή και έγκαιρη ανταλλαγή πληροφοριών ενώ τέλος υπήρξε αδυναμία στο να τεθούν οι σωστές προτεραιότητες στις ανάλυση των πληροφοριών (intelligence).

4.6.2 Λάθος υπολογισμοί εκ μέρους της Αμερικανικής ηγεσίας

Ένα από τα κύρια λάθη των υπηρεσιών⁵⁸ είναι ότι μέχρι τότε η παρακολούθηση των ξένων τρομοκρατών δεν αποτελούσε συνήθης πρακτική ή υψηλής προτεραιότητας. Λόγω της πολυπλοκότητας του Ψυχρού πολέμου και για περισσότερα από 40 χρόνια, ακολουθούσαν διαφορετικές τεχνικές με αποτέλεσμα να μην αλλάξει ο τρόπος αυτός. Δεν είχαν επίσημα προγράμματα κατάρτισης ή άλλες διαδικασίες προκειμένου να βοηθηθούν οι αξιωματούχοι στις υπηρεσίες πληροφοριών ταυτοποιώντας επικίνδυνους τρομοκράτες. Η αποτυχία των υπηρεσιών να αντιμετωπίσουν την τρομοκρατική απειλή μετά το τέλος του Ψυχρού πολέμου δεν

⁵⁷ Zegart Amy (2005). September 11 and the Adaption Failure of U.S. Intelligence Agencies.

⁵⁸ Zegart Amy (2005). September 11 and the Adaption Failure of U.S. Intelligence Agencies.

ήταν άμεσα εμφανής. Άλλες απόψεις που καταδεικνύουν ότι οι αμερικανικές Υπηρεσίες αναγνώρισαν τον κίνδυνο και την σοβαρότητα του τρομοκρατικού κινδύνου ήταν η δρομολόγηση νέων προγραμμάτων για την καταπολέμηση της πριν από το τρομοκρατικό χτύπημα. Σύμφωνα με τον πρώην διευθυντή της κοινότητας πληροφοριών Robert Gates, από την δεκαετία του 1980 οι Η.Π.Α. ξεκίνησαν να μετακινούν τις πηγές τους μετά την πτώση της Σοβιετικής Ένωσης και συγκεκριμένα 58% από τις πόρους που ήταν αφιερωμένοι και σχετίζονταν με την Σοβιετική Ένωση το 1993 έπεσα στο 13%. Τόσο η CIA και το FBI όσο και άλλες υπηρεσίες πληροφοριών των Η.Π.Α. ξεκίνησαν μια σειρά νέων μέτρων και πρωτοβουλιών για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Για παράδειγμα τον Ιανουάριο του 1996 δημιουργήθηκε μια νέα ειδική υπηρεσία πληροφοριών με σκοπό τον εντοπισμό του Bin Laden και του δικτύου του, ενώ το FBI προχώρησε σε αύξηση των γραφείων του στο εξωτερικό με έμφαση στις χώρες που καταπολεμούν την τρομοκρατία με σκοπό να τις βοηθήσει ξεκινώντας παράλληλα μια συντονισμένη προσπάθεια για να σφυρηλατήσει στενότερες σχέσεις με τις ξένες υπηρεσίες πληροφοριών καθόσον με κάποιες από αυτές τις χώρες είχαν διακόψει διπλωματικές σχέσεις λόγω της τρομοκρατίας.

Εξηγώντας τις αποτυχίες των πληροφοριών υπάρχει η τάση να δώσουμε έμφαση στους ιστορικοπολιτικούς παράγοντες⁵⁹, στις αντιλήψεις που κυριαρχούσαν, τους προσωπικούς δεσμούς, και τα συστήματα των πολιτικών ιθυνόντων. Όπως επίσης και τις γραφειοκρατική παρουσία εντός της διαδικασίας της πολιτικής. Υπάρχει εντούτοις και μια πρόσθετη διάσταση που πρέπει να προστεθεί ανάμεσα στις αποτυχίες που μέχρι τώρα ήταν παραμελημένη, πρόκειται για την ίδια την φύση των πληροφοριών και την διαδικασία της επεξεργασίας των πληροφοριών. Στην αναζήτηση επεξηγήσεων στην διεθνή πολιτική για τις αποτυχίες, η προσοχή εστιάζεται στις εγγενείς ασάφειες και τις αβεβαιότητες που εμπεριέχεται το πλαίσιο και το περιβάλλον στο οποίο περιβάλλει και αντιμετωπίζουν οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής.

⁵⁹ Hastedt Glenn (2014). Teaching About and Understanding Intelligence Failures.

4.6.3 Πως ορίζει την αποτυχία των υπηρεσιών πληροφοριών ο Stephen Marrin και ο Thomas Copeland

Σύμφωνα με τον Stephen Marrin⁶⁰ ο όρος «αποτυχία» χρησιμοποιείται συχνά εντούτοις όμως πολύ σπάνια ορίζετε, ενώ συν τοις άλλοις ο όρος αυτός «αποτυχία» των υπηρεσιών δίνει έναν τόνο αρνητικής σημασίας και έναν αρνητικό αντίκτυπο όσον αφορά την ίδια την εθνική ασφάλεια των Η.Π.Α. Στην πραγματικότητα όμως, οι αποτυχίες, ανεξαρτήτου για το αν πρόκειται για έναν ασήμαντο λόγο ή για έναν σημαίνοντα λόγο έχουν πολλές εκφάνσεις, και ένα ευρύ φάσμα λόγων συμπεριλαμβάνοντας πολλούς όπως για παράδειγμα μια αδυναμία συλλογής πληροφοριών, μια παρερμηνεία πληροφοριών, μια ενδεχομένως βιαστική ανάλυση ή μια λαθεμένη εφαρμογή των πληροφοριών με βάση της ανάλυση τους. Η απόκτηση και η συλλογή των πληροφοριών, ερμηνεία τους και έπειτα η διάδοση τους στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής είναι μια ατέρμονη διαδικασία ενώ υπάρχουν και περιπτώσεις όπου η διαδικασία αυτή αποτυγχάνει να απεικονίσει τα διεθνή γεγονότα που λαμβάνουν χώρα σε κάποιο σημείο με απόλυτη ακρίβεια, δημιουργώντας με αυτόν τον τρόπο επιπρόσθετα προβλήματα όπως το να δώσει στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής μια σαφής εικόνα ώστε να έχουν και αυτοί με την σειρά τους μια ευχέρεια για να πάρουν τις σωστές αποφάσεις. Στην πραγματικότητα συμβαίνουν κατά καιρούς πολλές αποτυχίες, αλλά πολλές από αυτές δεν οδηγούν σε άμεσο χρόνο αρνητικές επιπτώσεις για τις Η.Π.Α. Χρησιμοποιώντας τον όρο «αποτυχία» προκειμένου να περιγραφούν καταστάσεις όπου υπήρξαν αρνητικές επιπτώσεις στην εθνική ασφάλεια των Η.Π.Α. αυτές ήταν ελάχιστες, ενώ ο Marrin υπογραμμίζει την αοριστία του όρου αυτού, η οποία είναι παρούσα και στις δυο δραστηριότητες που αφορούν την Αμερική, δηλαδή αποτυχία στις υπηρεσίες πληροφοριών και αποτυχία στην εξωτερική πολιτική.

Ο Thomas Copeland⁶¹ στο έργο του Fool me twice, προσπάθησε με την σειρά του να προχωρήσει σε μια ανάλυση του όρου “intelligence failure”, ορίζοντάς την ως την αποτυχία εκ μέρους των υπευθύνων χάραξης πολιτικής και των αναλυτών που ενόσω γνώριζαν και θα έπρεπε να είχαν αποκωδικοποιήσει τις υπάρχουσες πληροφορίες

⁶⁰ Marrin Stephen (2004). Preventing Intelligence Failures by Learning from the Past.

⁶¹ Copeland Thomas (2007). Fool me Twice Intelligence Failure and Mass Casualty Terrorism.

έτσι ώστε να είναι σε θέση να εκτιμήσουν την πιθανότητα και τις συνέπειες μιας ενδεχόμενης τρομοκρατικής ενέργειας που θα πλήξει τις Η.Π.Α. υπό αυτές τις περιστάσεις και συναρτήσει αυτού του περίπλοκου περιβάλλοντος και της απειλής που αιωρούνταν πάνω από την Αμερική. Και το λάθος αυτό, της αποτυχίας να “διαβάσουν” τα τεκταινόμενα συνέβη εις διπλούν καθώς πριν από τις τρομοκρατικές επιθέσεις του 2001, τόσο η πόλη της New York το 1993 με 6 νεκρούς, όσο και η πόλη της Oklahoma μετρώντας 168 θανάτους Αμερικανών πολιτών. Για τον Copeland η κριτική που ασκήθηκε για την αδυναμία κατανόησης όλων των τρομοκρατικών χτυπημάτων έχει έναν κοινό παρανομαστή, και αυτός είναι τα οργανωτικά προβλήματα που ενυπήρχαν μέσα στους κόλπους των υπηρεσιών της CIA και του FBI. Πολλές από τις συστάσεις που βγήκαν στο φως από διάφορες επιτροπές αλλά και ειδικά τμήματα που εστίαζαν σε μεταρρυθμίσεις των υπηρεσιών πληροφοριών στον τομέα της τρομοκρατίας, είχαν επικεντρώσει την ανάλυση τους για αλλαγές και μεταρρυθμίσεις κυρίως στην οργάνωση ως κύρια αιτία των αποτυχιών που συμβαίνουν. Ήταν κάτι παραπάνω από ηλίου φαεινότερο η αδυναμία του FBI να προχωρήσει σε συνεργασία με την CIA σε επίπεδο διαμοιρασμού των πληροφοριών. Συν τοις άλλοις εντόπισε τα κενά στα οποία οι αποτυχίες βρήκαν τρόπον τινά πρόσφορο έδαφος σε όλες τις εκφάνσεις του intelligence cycle⁶², και την αποτυχία κατανόησης του επικίνδυνου περιβάλλοντος όπως αυτό είχε δημιουργηθεί στο πέρασμα των χρόνων από την αδιάλειπτη παρουσία των τρομοκρατικών κυψελών μέσα στην ίδια την Αμερική, όπως επίσης και η αδυναμία να χρηματοδοτηθούν οι υπηρεσίες λόγω της υποστελέχωσης σε διάφορους τομείς μέσα στο εσωτερικό τους. Η ευθύνη κατά τον Copeland βαραινεί όχι μόνο την πολιτική ηγεσία, αλλά και το FBI με την CIA που απέτυχαν να κατανείμουν τους πόρους τους σε στοχευμένες θέσεις οι οποίες θα εστίαζαν στην τρομοκρατία. Εν συνεχεία, κατά την ανάλυση του Copeland στο δεύτερο επίπεδο του intelligence cycle και συγκεκριμένα στην συλλογή πληροφοριών, υπήρξε σημαντικότερη αποτυχία για ανάπτυξη και χρήση της ανθρώπινης πηγής, της Human Intelligence. Το FBI διαχειρίστηκε λαθεμένα τους πληροφοριοδότες τους οι οποίοι γνώριζαν για τα τρομοκρατικά χτυπήματα στους Δίδυμους Πύργους και στην Oklahoma ενώ πλήρωσε ακριβά το γεγονός πως ενώ οι

⁶² Evans Geraint (2009). Rethinking Military Intelligence Failure – Putting the Wheels Back on the Intelligence Cycle

πληροφοριοδότες του είχαν γνώσεις για τουλάχιστον δυο από τα άτομα τα οποία ταυτοποιήθηκαν ως αεροπειρατές στην πτήση της American Airlines την 11^η Σεπτεμβρίου, εντούτοις δεν επεδίωξε να αναζητήσει από αυτούς τους πληροφοριοδότες περισσότερες πληροφορίες. Η συλλογή και η ανταλλαγή πληροφοριών παρότι θα μπορούσε να ειπωθεί πως είναι ίσως μια αυτονόητη κίνηση για τις συνεργαζόμενες υπηρεσίες πληροφοριών, αποδείχτηκε πως δεν ίσχυε για την CIA και το FBI.

Για τον Mark Herman⁶³ η πληροφόρηση (intelligence) είναι κάτι παραπάνω από ένα απλό παράγωγο της γνώσης. Γι αυτό άλλωστε και γίνονται τόσο σοβαρές προσπάθειες για να παραμείνουν κρυφές και απόρρητες όπως επίσης και γι αυτό γίνονται και πολεμικές συρράξεις για να αποκτηθούν μυστικές γνώσεις ενός κράτους. Για αυτόν η εμπειρία των αποτυχιών τείνει να επικεντρωθεί περισσότερο σε συγκεκριμένες ελλείψεις της οργάνωσης και της κατεύθυνσης που πρέπει να έχουν και ιδιαίτερα στις πολλαπλές δραστηριότητες την οργανώσεων. Τονίζει ότι αυτές οι ελλείψεις δημιουργούν τις αποτυχίες και μπορούν να μειωθούν αν δοθούν μεγαλύτερη προσοχή στα ανθρωπινά σφάλματα. Σε άλλο μήκος κύματος οι Eliot Cohen and John Gooch μίλησαν για την ακαδημαϊκή άποψη που υποστηρίζει το the no - fault of surprise, για την κατανόηση δηλαδή των συχνών αποτυχιών απαλλάσσοντας τον ανθρώπινο παράγοντα από την ευθύνη αυτής της αποτυχίας. Ο Harold Wilensky αναφέρει πως η λειτουργία των πληροφοριών παρεμποδίζεται σε μεγάλο βαθμό από την κεντρική διαχείριση, εννοώντας την συχνή άσκηση επιρροής των διαφόρων αξιωματούχων στην λήψη αποφάσεων για θέματα που άπτονται της εθνικής ασφαλείας. Η επιρροή αυτή διακατέχεται από μια λιγότερη αμερόληπτη και αντικειμενική ερμηνεία λόγω του έννομου συμφέροντος από πλευράς εμπλεκόμενων για την επιτυχία της επιχείρησης.

⁶³ Hatlebrekke Kjetil Anders & M.L.R. Smith (2010). Towards a New Theory of Intelligence Failure? The Impact of Cognitive Closure and Discourse Failure.

4.7 Στρατηγικής φύσεως αποτυχίες ή ένας συνδυασμός παραγόντων;

Αναλύοντας τους λόγους που οδήγησαν στην παταγώδη αποτυχία των υπηρεσιών κατά κύριο λόγο ήταν τρεις κατά τον Lawrence Paretta⁶⁴ εντοπίζοντάς τους στις οργανωτικές αποτυχίες στον τομέα της αντιτρομοκρατίας αλλά και στον τομέα της αντιτρομοκρατίας μέσα στις υπηρεσίες πληροφοριών, όπου και οι δυο αυτοί τομείς δεν κατάφεραν να συνενώσουν τις προσπάθειες του για ανταλλαγή πληροφοριών, ενώ επίσης συνυπεύθυνοι είναι και οι αξιωματούχοι στην πολιτική ηγεσία καθώς δεν κατάφεραν να συντονίσουν ούτε τις ανθρώπινες πηγές ούτε και τις διάφορες υπηρεσίες, δεύτερον οι στρατηγικές αποτυχίες και τέλος οι τακτικές αποτυχίες. Το γεγονός αυτό, της αποτυχίας διαμοιρασμού των πληροφοριών δεν είναι αδυναμία των πρακτόρων να τελέσουν σωστά την δουλειά τους, αλλά αδυναμία των υπηρεσιών πληροφοριών. Οι οργανωτικές αποτυχίες ήταν ολέθριες καθώς η αποτυχία να οργανωθούν οι ανθρώπινες πηγές και η τεχνολογία οδήγησε όχι μόνο στην αναποτελεσματικότητα, αλλά και στην αδυναμία επιλογής σωστών στρατηγικών που να ταιριάζουν με τις τρέχουσες εκτιμήσεις των απειλών από την κοινότητα των πληροφοριών. Η πολιτική ηγεσία των Η.Π.Α. κατηγορήθηκε για έλλειψη οργανωτικών μέτρων και πριν τα τρομοκρατικά χτυπήματα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου καθώς θεωρήθηκε υπεύθυνη και για την λαθεμένη εστίαση και την εφαρμογή αντιτρομοκρατικών στρατηγικών.

Οι Garicano και Posner υποστήριξαν την άποψη πως οι οργανωτικές αποτυχίες προϋπήρχαν των τρομοκρατικών χτυπημάτων του 2001 και πως αυτά τα προβλήματα ήταν κατά κύριο λόγο τα εξής. Η αποτυχία στην ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ του FBI και της CIA όπως επίσης και συνεργασία με την εθνική ηγεσία, η δομή της γραφειοκρατίας του FBI και τέλος η εποπτεία του FBI και της CIA γεγονός που οδήγησε σε παρεμπόδιση των έργων τους. Η αδυναμία ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ του FBI και της CIA ήταν ένα κομβικό σημείο και επέτεινε περισσότερο τα οργανωτικά προβλήματα, ενώ δημιουργήθηκαν επιπλέον ζητήματα καθώς παρεμποδίστηκε η χρήση πληροφοριών μεταξύ των αστυνομικών δυνάμεων και των

⁶⁴ Paretta Lawrence (2001). Failures in Leadership: Assessing organizational, Strategic and Tactical Intelligence Failures prior to 11 September.

υπηρεσιών πληροφοριών. Τέλος στις οργανωτικές αποτυχίες προσέθεσαν την απουσία κεντρικής συνεργασίας μεταξύ των 15 υπηρεσιών πληροφοριών οι οποίες ανήκουν στην λεγόμενη « Κοινότητα Πληροφοριών» των Η.Π.Α. , την έλλειψη κεντρικής υπηρεσίας η οποία θα είναι υπεύθυνη για την διεξαγωγή αντιτρομοκρατικών επιχειρήσεων και τέλος την έλλειψη κεντρικού ελέγχου χρηματοδότησης και εποπτείας εν συνόλω των υπηρεσιών πληροφοριών των Η.Π.Α. Οι στρατηγικές και οι πολιτικές αποτυχίες εν συνεχεία, όπου απέτυχαν να αξιολογήσουν σωστά τους κινδύνους και επιπροσθέτως απέτυχαν να κατανείμουν τις διαθέσιμες πληροφορίες και τους πόρους προς μια αποτελεσματική αποτροπή των επιθέσεων. Στο πλαίσιο της καταπολέμησης της διεθνούς τρομοκρατίας, οι στρατηγικές αποτυχίες σημειώθηκαν ως επί το πλείστον στον εκτελεστικό τομέα, την νομοθετική διαδικασία αλλά επίσης και σε μικρότερο βαθμό στην κοινότητα των πληροφοριών. Πριν από την 11^η Σεπτεμβρίου είναι γεγονός δεν είχαν δημιουργηθεί ούτε θεσμοθετηθεί εθνικές στρατηγικές για την αντιτρομοκρατία ούτε είχαν υποβληθεί εκθέσεις ή σχέδια στον Κογκρέσο προς αντιμετώπιση της, αντικατοπτρίζοντας με αυτόν τον τρόπο την λαθεμένη οργανωτική δομή και την απουσία πολιτικών για την εθνική ασφάλεια.

Συνοψίζοντας τις στρατηγικές αποτυχίες θα μπορούσαμε να προσθέσουμε επίσης την απουσία μιας ενοποιημένης και συνολικής στρατηγικής που θα ενσωματώνει και θα συντονίζει τις δραστηριότητες όλων των κυβερνητικών γραφείων τα οποία θα είναι υπεύθυνα για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Υπήρξε απουσία μιας μεγάλης κλίμακας και συγκεντρωτικής προσπάθειας κυρίως από το FBI ως ο κατεξοχήν υπεύθυνος οργανισμός για την επίβλεψη της εγχώριας αντιτρομοκρατίας. Μπορεί να φαίνεται σαν αποτυχία αυτού του οργανισμού, εντούτοις όμως δεν είναι αποτυχία αυτού καθαυτού του οργανισμού αλλά αποτυχία μιας κεντρικής και αποτελεσματικής στρατηγικής εκ μέρους της πολιτικής ηγεσίας. Τέλος, η τακτική αποτυχία, εννοώντας την αδυναμία για την σωστή εφαρμογή μεθόδων και στρατηγικών ικανές ώστε να αποτρέψουν επιθέσεις που σχετίζονται με προειδοποιητικά σημάδια ή απειλές. Κατά τον συγγραφέα υπάρχουν αρκετές αποτυχίες που σχετίζονται με την υλοποίηση τακτικών και οι οποίες είναι οι εξής. Έλλειψη προόδου όσον αφορά την εφαρμογή εξοπλισμού ασφαλείας στην αεροπορία με σκοπό την ανακάλυψη εκρηκτικών και την αποτροπή βομβιστικών

επιθέσεων. Αδυναμία ενημέρωσης των αεροπορικών εταιριών για τυχόν υπόπτους που ταξιδεύουν αεροπορικά και διασύνδεση τους με διεθνείς τρομοκρατικές οργανώσεις. Αδυναμία αποτροπής εισόδου υπόπτων στις Η.Π.Α. που σχετίζονται με τρομοκρατία, έλλειψη ενός συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών ανάμεσα στις εγχώριες και τις διεθνείς υπηρεσίες πληροφοριών και συνεργασία μεταξύ αυτών των αρχών για υπόπτους τρομοκρατικών ενεργειών. Οι τακτικές αποτυχίες είναι ένα κομμάτι ευθυνών που μπορεί να αποδοθεί λιγότερο στην πολιτική ηγεσία εντούτοις όμως είναι το αποτέλεσμα της ακατάλληλης οργάνωσης και της έλλειψης επικοινωνίας μεταξύ των υπηρεσιών πληροφοριών και των άλλων ομοσπονδιακών υπηρεσιών. Υπήρξαν σημαντικά λάθη τα οποία έγιναν από τους πράκτορες των υπηρεσιών, όπως για παράδειγμα η αποτυχία της CIA να γνωστοποιήσει τους υπόπτους για τρομοκρατία στους καταλόγους παρακολούθησης και να διαμοιράσει τις πληροφορίες αυτές με το FBI.

4.7.1 Ποια τα αίτια των αποτυχιών σύμφωνα με τον Richard K.Betts

Ο Richard K.Betts⁶⁵, προσπάθησε με την σειρά του να αναλύσει τα αίτια των αποτυχιών στις υπηρεσίες πληροφοριών, ανάγοντάς τα σε 3 κατηγορίες. Καταρχάς υπήρξαν παθολογίες στην επικοινωνία μεταξύ των αρμόδιων υπηρεσιών, μια από τις πιο συχνές πηγές καταστροφών στον τομέα των πληροφοριών και βρίσκεται στην διαδικασία της συσσώρευσης των έγκαιρων δεδομένων και εν συνεχεία στην μεταφορά των δεδομένων αυτών σε εκείνους που παίρνουν τις κρίσιμες αποφάσεις. Δεν υπήρξε σωστή ανάγνωση των προειδοποιητικών χτυπημάτων. Η έγκαιρη πρόβλεψη των άμεσων προθέσεων του αντιπάλου και η μεταφορά αυτής της πρόβλεψης στις αρχές είναι από τα κύρια προβλήματα. Εντούτοις όμως παρότι υπήρχαν στοιχεία για μια επικείμενη επίθεση και ήταν διαθέσιμα οι υπεύθυνοι δεν τα έλαβαν με αποτέλεσμα η ροή των πληροφοριών να μην ολοκληρώσει τον ενδεδειγμένο κύκλο τους. Ένα τελευταίο σημείο αποτυχίας έγκειται στην ανάλυση των πληροφοριών και την απόφαση που θα παρθεί εκ μέρους της πολιτικής ηγεσίας. Η κατανόηση των πληροφοριών, η σωστή ανάλυση τους και οι αποφάσεις που θα

⁶⁵ Betts Richard K. (2007). *Enemies of Intelligence*.

παρθούν, είναι ίσως μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που έχουν να αντιμετωπίσουν οι χώρες και χώρες όπως ειδικά οι Η.Π.Α. καθώς οι βέλτιστες αποφάσεις στην πολιτική που αφορούν την άμυνα και την εθνική ασφάλεια της χώρας εξαρτώνται πλήρως από την σωστή χρήση των στρατηγικών πληροφοριών δηλαδή μέσω της σωστής ανάλυσης και της εκτίμησης των πληροφοριών.

Αναφερθήκαμε παραπάνω στην αποτυχία ανάγνωσης των προειδοποιητικών χτυπημάτων κάτι το οποίο ο Erik J.Dahl προσπαθεί να αναλύσει στο έργο του. Πρόκειται για τρομοκρατικές ενέργειες οι οποίες σύμφωνα με μελετητές και τον ίδιο τον Dahl θα μπορούσα να χρησιμοποιηθούν ως προειδοποιητικά για το μεταγενέστερο χτύπημα του 2001. Το πρώτο από αυτά τα χτυπήματα έλαβε χώρα τον Φεβρουάριο του 1993 όταν τρομοκράτες είχαν τοποθετήσει εκρηκτικούς μηχανισμούς στο World Trade Center σκοτώνοντας 6 πολίτες και τραυματίζοντας εκατοντάδες άλλους. Ο Dale Watson προϊστάμενος του τομέα της διεθνούς τρομοκρατίας στο FBI κατέθεσε στην Επιτροπή της Γερουσίας πως όλοι (σ.σ. στον χώρο του Κογκρέσου) μετά την τρομοκρατική επίθεση του 1993 ήταν αυτολεξεί σίγουροι πως πλέον η διεθνής τρομοκρατία έχει μπει στην χώρα, ενώ αναφέρθηκε και στους λόγους όπου το τρομοκρατικό χτύπημα του 1993 δεν λειτούργησε σαν wake up call για να αποτραπεί το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου. Όπως συνήθως συμβαίνει σε περιπτώσεις που οι αρχές εστιάζουν στα γεγονότα, ο αντίκτυπος του τρομοκρατικού χτυπήματος του 1993 στο World Trade Center φαίνεται να ήταν βραχύβιος. Και αυτό διότι οι αρχές της Νέας Υόρκης μετά από έρευνες περίξ του χώρο που έλαβε χώρα η βομβιστική επίθεση, αναφέρθηκε πως σε πέντε σημαντικά αξιόθεατα στην πολιτεία υπήρξε χαλαρή αστυνόμευση με αποτέλεσμα οι τρομοκράτες να το αντιληφθούν. Δεύτερον, ο αντίκτυπος της τρομοκρατικής επίθεσης του 1993 ήταν περιορισμένη λόγω του μικρού αριθμού των νεκρών. Στην έρευνα που διεξήχθη από τον John Worrall διαπίστωσε πως η επίθεση δεν αποτυπώθηκε σε μεγάλο αριθμό στην συνείδηση των πολιτών η των νομοθετών όπως συνέβη στην βομβιστική επίθεση στην Οκλαχόμα κυρίως λόγω του μικρού αριθμού των νεκρών. Τρίτον, σύμφωνα με τον Watson, η τρομοκρατική επίθεση του 1993 δεν ενέπνευσε ανησυχία για δράση σε πανεθνικό επίπεδο καθώς είχαν την λαθεμένη εντύπωση η αρχές πως πρόκειται για αποτυχία που θεωρήθηκε επιτυχία.

4.7.2 Η ανάλυση του ο Ehud Eiran για τις αποτυχίες

Η ανάλυση μας την αποτυχία ανάλυσης των πληροφοριών και αποτροπής των τρομοκρατικών χτυπημάτων θα συνεχιστεί με την οπτική που επιχειρεί ο Ehud Eiran⁶⁶, ο οποίος μίλησε για τα γεγονότα εστίασης (focusing events) όπως και ο Erik J.Dahl. Κατά τον Eiran, οι ακαδημαϊκοί μελετητές εστίασαν λιγότερο στον τρόπο με τον οποίο οι κυβερνήσεις επιχειρήσαν να ερευνήσουν τις αποτυχίες αυτές. Συμφωνεί πλήρως με τους Farson and Rhythian οι οποίοι δήλωσαν πως οι εξεταστικές επιτροπές για την intelligence και την εθνική ασφάλεια είναι σχετικά παραμελημένες διαστάσεις στην βιβλιογραφία των μελετών για την intelligence. Οι κυβερνητικές έρευνες για τις αποτυχίες των intelligence είναι διαδικασίες όπου μια κυβερνητική οντότητα διερευνά μια συγκεκριμένη αποτυχία .

Ο ορισμός αυτός περιλαμβάνει διεξαχθείσες έρευνες που έγιναν από διάφορους θεσμούς ή εσωτερικές ομάδες μέσα στην κοινότητα των πληροφοριών κοινοβουλευτικές έρευνες η ακόμα και έρευνες όπου διεξήχθησαν από το Κογκρέσο καθώς και άλλες εκτελεστικές οντότητες όπως φερ ειπείν Προεδρικές επιτροπές. Αναλύοντας τους τρόπους με τους οποίους μελετώνται οι αποτυχίες των υπηρεσιών πληροφοριών δικαιολογούνται για κάποιους λόγους. Πρώτον, οι έρευνες που γίνονται εκ μέρους της κυβέρνησης για τις αποτυχίες που συνέβησαν είναι η πιο σημαντική πηγή πληροφοριών που επεξηγούν τις ίδιες τις αποτυχίες των πληροφοριών. Λόγω της μυστικής φύσης του οργανισμού των υπηρεσιών πληροφοριών , ακόμα και οι έρευνες που διεξάγονται από ακαδημαϊκούς και ειδήμονες στον χώρο, δεν αποφέρουν τέτοια αποτελέσματα όσο αυτά που προέρχονται από τις κυβερνητικές έρευνες που δημοσιοποιούνται. Η ανάπτυξη ενός πλαισίου για την ανάλυση αυτών των ερευνών σχετικά με τις αποτυχίες θα παράσχει επίσης νέα στοιχεία όπου θα αξιολογεί την ποιότητα αυτών των πληροφοριών. Δεύτερον, οι κυβερνητικές προσπάθειες για την μελέτη των αποτυχιών είναι ζωτικής σημασίας για την εξέλιξη των οργανώσεων των πληροφοριών. Οι αποτυχίες είναι αυτό που έχουν αποκαλέσει και άλλοι ακαδημαϊκοί και εξετάσαμε παραπάνω «γεγονότα εστίασης» ή focusing events, τα οποία οδηγούν κατά καιρούς σε αλλαγές προτεραιοτήτων και ηγεσιών στις υπηρεσίες πληροφοριών . Επομένως οι

⁶⁶ Ehud Eiran, The Three Tensions Of Investigating Intelligence Failures, 2015

προσπάθειες για την παρακολούθηση της ανάπτυξη των οργανισμών πληροφοριών και η αποτίμηση ή αξιολόγηση για να τα εμπεδώσουν ή να εκτιμήσουν μέσω της εκμάθησης τους για τις αποτυχίες θα πρέπει να εκτιμηθεί υπόψη από τους αρμόδιους θεσμούς. Όμως παρά τις κυβερνητικές προσπάθειες για την αποφυγή αποτυχιών, αυτές συνεχίζουν να συμβαίνουν. Οι κυβερνητικές έρευνες για τις αποτυχίες παίζουν σημαίνοντα ρόλο στις προσπάθειες ανεύρεσης λαθών και κατ' επέκταση διόρθωσης των λαθών .

4.7.3 Λόγοι αποτυχίας από την Christina Shelton

Τους λόγους αποτυχίας των Αμερικανικών υπηρεσιών πληροφοριών ανέλυσε η Christina Shelton, ανάγοντας τους και εκείνη σε μια σειρά διαφόρων παραγόντων και εγγενείς με τους προαναφερθέντες ακαδημαϊκούς. Προσωπικές προκαταλήψεις, πολιτικές θέσεις, στενόμυαλες θέσεις, αποτυχίες των υπευθύνων στις θέσεις που διοικούν, έλλειψη συντονισμού μεταξύ των διαφόρων υπηρεσιών και κυρίως στις υπηρεσίες πληροφοριών. Κατά την ίδια, ένας από τους σημαντικότερους λόγους όπου οι αναλυτές της CIA απέτυχαν να προβλέψουν ή να διαβάσουν τα μηνύματα που ερχόντουσαν από τις υπόλοιπες υπηρεσίες πληροφοριών και που συνέδεαν την Al Qaeda και το Ιρακ με μια πιθανή τέλεση τρομοκρατικού χτυπήματος σχετίζεται με το γεγονός της πολιτικοποίησης της ανάλυσης των πληροφοριών. Η ανάλυση έγινε προληπτικά πολιτικοποιημένη διότι οι αναλυτές καθώς και η γραφειοκρατία είχαν στην ατζέντα τους αντιπολεμικά στοιχεία. Όταν αναφέρθηκαν πληροφορίες οι οποίες συνέδεαν την Ιρανική intelligence με την Al Qaeda υπήρξαν φωνές και κατηγορίες εντός της Αμερικανικής επικράτειας που υποστήριζαν πως η intelligence εφηύρε αυτές τις πληροφορίες έτσι ώστε η κυβέρνηση Bush να στηρίξει τον πόλεμο κατά του Ιρακ. Ωστόσο, ένα από τα βασικότερα προβλήματα της Αμερικανικής intelligence σχετίζεται με την CIA και την ελαττωματική δημιουργία της. Η Shelton με τον ορισμό αυτό εννοεί την διφορούμενη σχέση της ανάμεσα στην αμερόληπτη πολιτικοποίηση της και στην υποχρέωση της να δίνει αναφορά απευθείας στον Πρόεδρο των Η.Π.Α. κάτι το οποίο την εμπλέκει άμεσα στην πολιτική, επομένως βρίσκεται υπό πίεση εκ μέρους της εκτελεστικής εξουσίας για να παράξει πληροφορίες που να υποστηρίζουν την πολιτική του Λευκού Οίκου.

4.7.4 Οι αποτυχίες των υπηρεσιών και που οφείλονται κατά την ανάλυση του Kjetil Anders Hatlebrekke και του M.L.R. Smith

Θα συνεχίσουμε την ανάλυση μας για τις αποτυχίες των υπηρεσιών πληροφοριών με την ανάλυση του Kjetil Anders Hatlebrekke και του M.L.R. Smith⁶⁷ οι επικεντρώθηκαν στον ανθρώπινο παράγοντα ως αιτία της αποτυχίας. Η αποτυχία αποτροπής των τρομοκρατικών επιθέσεων του 2001 βρίσκεται μέσα στην διαδικασία του intelligence cycle κατά τους ίδιους, δηλαδή στην συλλογή, την ανάλυση και την διάδοση των πληροφοριών στους υπεύθυνους και σε εκείνους που θα λάβουν τις κρίσιμες αποφάσεις. Ξεκινώντας από την πρώτη διαδικασία του κύκλου των πληροφοριών (intelligence cycle), εκείνη της συλλογής των πληροφοριών, αναφέρουν δυο ισχυρισμούς που βρήκαν πρόσφορο έδαφος για ανάλυση, ο πρώτος εξ αυτών σχετίζεται με τον τομέα ερευνών των υπηρεσιών πληροφοριών, το πεδίο που σχετίζονται και τους λειτουργικούς παράγοντες, παράγοντες είναι εκείνοι που λαμβάνουν την μεγαλύτερη προσοχή από τα MME περισσότερο από το κομμάτι των πληροφοριών που σχετίζονται με τον έλεγχο και την ανάλυση των πληροφοριών. Η μυστική και επικίνδυνη πλευρά των πληροφοριών συνήθως απομακρύνει τα φώτα της δημοσιότητας από αυτό που πραγματικά πρέπει να συζητηθεί. Δεν είναι η ποσότητα των πληροφοριών που αυξάνει τον κίνδυνο μιας ενδεχόμενης αποτυχίας, αλλά η λαθεμένη διαδικασία της ερμηνείας των πληροφοριών είναι εκείνη που αυξάνει τον κίνδυνο για τις αποτυχίες.

Ο δεύτερος ισχυρισμός κατά τους Kjetil Anders Hatlebrekke και του M.L.R. Smith, έγκεινται στην υπερβολική προσοχή που εστιάστηκε στο εξωτερικό των Η.Π.Α., αποκλείοντας τα μέτωπα κινδύνου στο εσωτερικό ουσιαστικά είναι έγκυρος ο ισχυρισμός αυτός και λόγω της πολυπλοκότητας του ζητήματος απαιτείται βαθύτερη αναζήτηση. Αρχικά πρέπει κάποιος να αναλύσει το προς τα πού κατευθύνθηκε η προσοχή στο εξωτερικό και αν η έλλειψη κατεύθυνσης στο εσωτερικό του έθνους ήταν αποτέλεσμα κακής εκτίμησης ή το αποτέλεσμα μια θεμελιώδους έλλειψης κατανόησης της απειλής που βρισκόταν οι Η.Π.Α. και η πιθανότερη απάντηση της αποτυχίας είναι κατά τον συγγραφέα είναι η έλλειψη κατανόησης και κακής

⁶⁷ Anders Hatlebrekke & M.L.R. Smith, Towards a New Theory of Intelligence Failure? The Impact of Cognitive and Discourse Failure, 2010

εκτίμησης του κινδύνου. Η αλήθεια είναι ότι η πολιτική ηγεσία των Η.Π.Α. ήταν ενήμερη για τις σοβαρές προκλήσεις που θα είχαν να αντιμετωπίσουν από τέλος του 1999 και από την αρχή του 2000 από την Al Qaeda γνωρίζοντας πως αποτελούν στόχο της τρομοκρατικής αυτής οργάνωσης και πως η εθνική ασφάλεια του έθνους απειλούνταν. Αντιθέτως, η κυβέρνηση Bush παρότι οι υπηρεσίες είχαν επαρκή στοιχεία για το γεγονός αυτό ότι απειλούνταν Η.Π.Α. υποτίμησε τον κίνδυνο, ενώ η προσοχή εστιάστηκε σε άλλους παράγοντες όπως στην οικονομική μεγέθυνση της Κίνας. Η κατηγορία που βάρυνε τις υπηρεσίες πληροφοριών αποτέλεσε το γεγονός ότι δεν αντιμετώπισαν τον κίνδυνο επιθετικά, με σύγχρονες μεθόδους και με τις τεχνολογικές καινοτομίες όπως και το ότι απέτυχαν να αναπτύξουν και να χρησιμοποιήσουν την HUMINT για να εισχωρήσουν στους κόλπους της Al Qaeda. Ως εκ τούτου μπορεί να θεωρηθεί ότι οι διαδοχικές Αμερικανικές κυβερνήσεις δεν κατάφεραν να χρησιμοποιήσουν αποτελεσματικά τα στοιχεία που διέθεταν οδηγούμενοι έτσι στην μη πρόληψη των τρομοκρατικών χτυπημάτων. Η απειλή που βρισκόταν η Αμερική ήταν τόσο απλή που πιθανώς ήταν αδύνατο να γίνει πλήρως κατανοητή πόσο δε άλλον να προβλεφθεί.

Προχωρώντας την ανάλυση τους στο επόμενο επίπεδο και στην επόμενη λειτουργία του Intelligence cycle δηλαδή της ανάλυσης των πληροφοριών, οι Kjetil Anders Hatlebrekke και του M.L.R. Smith θεωρούν πως λόγω της πολυπλοκότητας της κατάστασης, της έλλειψης ενός πλαισίου θα μπορούσε να δημιουργήσει μια βαθύτερη κατανόηση των πληροφοριών, λειτούργησε ανασταλτικά. Ο τρόπος “ανάγνωσης” των πληροφοριών που διέθεταν πριν τα τρομοκρατικά χτυπήματα του 2001 μείωνε την δυνατότητα ανάλυσης εκ μέρους των αναλυτών, επιτρέποντας τους να βλέπουν μόνο κάποια τμήματα του συνόλου και όχι ολόκληρα τα γεγονότα, αδυνατώντας κατ’ αυτόν τον τρόπο να κρίνουν την κρισιμότητα της κατάστασης. Η έλλειψη ικανότητας για προσαρμογή στο νέο αυτό περιβάλλον της υποβόσκουσας απειλής στο εσωτερικό των Η.Π.Α. ήταν επίσης εμφανής και στο γεγονός ότι οι 2 υπηρεσίες πληροφοριών των Η.Π.Α. η CIA και η NSA δεν κατάφεραν να συνεργαστούν αποτελεσματικά με το FBI.

4.7.5 Η αδυναμία συνεργασίας μεταξύ FBI – CIA

Μεταξύ πολλών άλλων παραγόντων που συνετέλεσαν στην αποτυχία των πληροφοριών για την 11^η Σεπτεμβρίου, υπήρξε και έλλειψη διαύλου επικοινωνίας μεταξύ των Αμερικανικών και των ξένων υπηρεσιών πληροφοριών. Αυτά τα παραδείγματα υπογράμμισαν την σημασία των αποτυχιών από κοινού τόσο της συλλογής όσο και της ανάλυσης. Τα ευρήματα της Επιτροπής για την 11^η Σεπτεμβρίου ανέφεραν πως η κοινότητα των πληροφοριών των Η.Π.Α. δεν κατάφερε να προσαρμοστεί και να αναγνωρίσει τους διεθνούς κινδύνους και συγκεκριμένα την απειλή από το δίκτυο των τρομοκρατών που ξεκίνησαν τον ιερό πόλεμο εναντίον του έθνους των Η.Π.Α. ενώ σύμφωνα πάντα με την Επιτροπή, η αδυναμία για καινοτομήσουν ταυτοχρόνως με την εμφάνιση των νέων κινδύνων που εκδηλώθηκαν σε 4 τομείς. Πρώτον, οι υπηρεσίες συνέχισαν να εκπαιδεύουν τους διευθυντές στο ίδιο επίπεδο και χωρίς αλλαγές. Οι διεθνείς κίνδυνοι και ειδικότερα οι κίνδυνοι που προέρχονται από τους non state factors⁶⁸, οι αναλυτές απαιτούν μια κριτική και εξαιρετικά ανεπτυγμένη κατανόηση για αυτούς. Επίσης, οφείλουν να είναι εκπαιδευμένοι και καταρτισμένοι για να μπορούν να εργάζονται σε ένα περιβάλλον όπου η συνεργασία και οι διευρυμένοι ορίζοντες τους να είναι ένα από τα βασικά κριτήρια για την επιλογή τους στην θέση αυτή. Η συγκεκριμένη θέση της Επιτροπής έγινε διότι σύμφωνα με την έκθεση της, η ποιότητα στελέχωσης αλλά και της ανάλυσης της αντιτρομοκρατικής ήταν αντιφατική και πως οι αναλυτές ήταν άπειροι και ακατάλληλοι. Αυτή η έλλειψη επαρκώς εκπαιδευμένου προσωπικού μείωσε την ικανότητα του FBI να παράξει ανάλυση.

Οι αιτίες αυτών των αδυναμιών που εντοπίστηκαν στο FBI δεν ενθάρρυναν τις προσπάθειες για συλλογή και ανάλυση οι οποίες είναι κρίσιμες για τις υπηρεσίες πληροφοριών. Δεύτερον, οι υπηρεσίες συνέχισαν να διαχειρίζονται τις οργανώσεις όπως έκαναν. Η σωστή διαχείριση της συλλογής και της παραγωγής πληροφοριών είναι δυναμική και βασίζεται στην λύση του προβλήματος ενώ με την σειρά τους οι επικεφαλής σε όλα τα επίπεδα των υπηρεσιών πληροφοριών πρέπει να είναι γνωρίζουν και να χρησιμοποιούν τους εργαζομένους τους ανάλογα με τις δυνατότητες του καθενός από αυτούς. Κάτι το οποίο δεν προέβη η Αμερικανική

⁶⁸ Harber Justin (2009). Unconventional Spies : The Counterintelligence Threat from Non – State Actors.

κοινότητα πληροφοριών αδυνατώντας να προσαρμοστεί στις αλλαγές με αποτέλεσμα να μην χρησιμοποιήσει επαρκώς τους εργαζομένους στις υπηρεσίες αυτές. Εν συνεχεία, οι υπηρεσίες δεν προσαρμόστηκαν στις νέες τεχνολογίες για την αντιμετώπιση των διεθνών τρομοκρατικών ομάδων.

Ένα εύρημα της Επιτροπής για την 11^η Σεπτεμβρίου, μιλούσε για τα προβλήματα που ενυπάρχουν στο πεδίο των υπηρεσιών πληροφοριών κάνοντας λόγο για έλλειψη συνεργασίας ανάμεσα στις υπηρεσίες και την κοινότητα εν γένει των υπηρεσιών πληροφοριών, απροθυμία ανάπτυξης και εφαρμογής νέων τεχνικών προς αντιμετώπιση των απειλών από νέες τρομοκρατικές οργανώσεις, και τέλος την εξάρτηση του FBI σε παρωχημένες και ανεπαρκείς τεχνικές και την απουσία μιας κεντρικής βάσης δεδομένων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Τέταρτον, οι υπηρεσίες δεν άλλαξαν τις δομές τους έτσι ώστε η σύμπραξη και η αλληλεπίδραση τους για την δραστηριότητα της τρομοκρατίας στο εξωτερικό και στο εσωτερικό του έθνους να μπορούσε να είναι αποτελεσματική και να μπορέσουν να εισέλθουν στο εσωτερικό των τρομοκρατικών ομάδων. Η Επιτροπή ανέφερε πως οι υπηρεσίες ήταν απροετοίμαστες και δεν ήταν σε θέση να κατανοήσουν την απειλή που αντιμετώπιζαν οι Η.Π.Α. Κατά συνέπεια η κατάσταση η οποία προέκυψε, έφερε σε δύσκολη θέση τις υπηρεσίες ενώ συν τοις άλλοις δεν κατάφεραν να συγχρονίσουν τις προσπάθειες τους για κατανόηση του κινδύνου που δημιούργησαν οι τζιχαντιστικές ομάδες. Οι υπηρεσίες δεν κατάφεραν να αποκωδικοποιήσουν τις επικοινωνίες μεταξύ των υπόπτων για τρομοκρατικές οργανώσεις μέσα στο εσωτερικό των Η.Π.Α. κάτι το οποίο ήταν μέγιστης σημασίας καθόσον η απουσία συντονισμού και συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών συντέλεσε στην αναποτελεσματική ερμηνεία των πληροφοριών.

Τέλος, ολοκληρώνοντας την ανάλυση τους για τις αποτυχίες οι Kjetil Anders Hatlebrekke και του M.L.R. Smith στέκονται στο τελευταίο στάδιο του intelligence cycle, εκείνου της διάδοσης των πληροφοριών. Η διάδοση των πληροφοριών σύμφωνα με ορισμένους μελετητές θα μπορούσε να θεωρηθεί και ως η αχίλλεια πτέρνα των υπηρεσιών πληροφοριών. Η επικοινωνία μεταξύ των υπηρεσιών πληροφοριών είναι ουσιώδης και το σημαντικότερο στοιχείο που θα έπρεπε να διέπει τέτοιες υπηρεσίες που στοχεύουν στην εθνική ασφάλεια. Τα ευρήματα από την Join Inquiry ανέδειξαν κάποια από αυτά τα προβλήματα επικοινωνίας

αναφέροντας συγκεκριμένα πως σε μία συνέντευξη ενός αξιωματούχου της DIA έκανε λόγο πως σε αναλυτές αρνήθηκε να έχουν πρόσβαση σε σημαντικές πληροφορίες. Το εύρημα αυτό δείχνει την νοοτροπία των υπηρεσιών πληροφοριών των Η.Π.Α. μιας νοοτροπίας βαθιάς ριζωμένης που δεν επιδέχεται συνεργασίες και επικοινωνίες μεταξύ υπηρεσιών. Τόσο οι κυβερνήσεις Clinton όσο και του Bush, είχαν υποτιμήσει τον κίνδυνο που άκουγε στο όνομα Al Queda και Osama Bin Laden, παρόλο που όλα τα στοιχεία που είχαν στα χέρια τους οι υπηρεσίες πληροφοριών έκανα λόγο για γιγάντωση του κινδύνου που απειλούσε την εθνική ασφάλεια των Η.Π.Α. Υπήρξε πλήρης ασυμμετρία απόψεων μεταξύ της Γερουσίας και του Λευκού Οίκου στο θέμα, εντούτοις προσπάθησαν να εφαρμόσουν μια στρατηγική που να μπορέσει να αντιμετωπίσει την απειλή. Ο Richard Clarke διευθυντής της αντιτρομοκρατικής του συμβούλιο εθνικής ασφαλείας εργάστηκε πάνω σε μια νέα στρατηγική που αντικατοπτρίζει την πραγματική ταυτότητα της απειλής, η οποία όμως αυτή στρατηγική δεν δόθηκε ποτέ στον Πρόεδρο Bush, δείχνοντας με αυτόν τον τρόπο την αποτυχία συζητήσεων και συνεργασιών που υπήρξε εκείνη την περίοδο.

4.8 Πόρισμα της Επιτροπής για την 11η Σεπτεμβρίου για τα λάθη που συντελέστηκαν

Η ανάλυση μας θα προχωρήσει με την αναγνώριση των λαθών όπως αυτά ειπώθηκαν στην επίσημη Έκθεση της Επιτροπής⁶⁹ 11ης Σεπτεμβρίου, που αφορούσαν στις παραλείψεις και οι Η.Π.Α. βρέθηκαν προ εκπλήξεως το 2001. Η επίσημη Έκθεση αναγνωρίζοντας τα λάθη που έγιναν αναφέρει ως αίτια των αποτυχιών τα εξής λάθη. Απουσία στην λίστα παρακολούθησης τα ονόματα των αεροπειρατών, του Hamzi και του Mihdhar, μετά την αναχώρησή τους από την Bangkok όπως επίσης και το γεγονός ότι δεν ειδοποιήθηκε το FBI, δεύτερον ότι δεν μοιράστηκαν πληροφορίες που να συνδέουν την επίθεση στην φρεγάτα του Αμερικανικού Στόλου U.S. COLE στην Υεμένη με τον Mihdhar, τρίτον ότι δεν πάρθηκαν τα σωστά βήματα για να βρεθεί ο Mihdhar στην Αμερική, τέταρτον η μη ανακάλυψη των ψευδών στοιχείων στην βίζα των τρομοκρατών, πέμπτον δεν αναγνωρίστηκαν τα πλαστά διαβατήρια τα οποία είχαν στην κατοχή τους, έκτον δεν είχε ταυτοποιηθεί η λίστα επιβατών με την βάση

⁶⁹ The 9/11 Commission Report

δεδομένων, έβδομον οι πόρτες θαλάμου του αεροσκάφους δεν ήταν αρκετά στερεοποιημένες, δίνοντας έτσι την δυνατότητα να εισέλθει στον χώρο του cockpit κάποιος που θέλει να τελέσει αεροπειρατεία. Στα γενικά ευρήματα της Έκθεσης επισημαίνονται τα εξής. Η πιο σημαντική αιτία αποτυχίας ήταν η έλλειψη φαντασίας. Η πολιτική ηγεσία των Η.Π.Α. δεν πίστεψε την πραγματική απειλή που απορρέει από τις εκτοξεύσεις λόγων μίσους της Al Qaeda. Ο τρομοκρατικός κίνδυνος δεν ήταν ανάμεσα στα σημαντικά ζητήματα που θα συζητιόταν στο κοινό ή στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης ή ακόμα και στην κυβέρνηση. Αυτό το θέμα άνοιξε κατά την διάρκεια του 2000 στην προεκλογική καμπάνια των κομμάτων. Λίγες μόνο μέρες πριν την 11^η Σεπτεμβρίου και συγκεκριμένα τις 4 Σεπτεμβρίου, ο Richard Clarke προσωπικό του Λευκού Οίκου και υπεύθυνος για τον συντονισμό της αντιτρομοκρατικής πολιτικής είχε δηλώσει πως η κυβέρνηση Bush δεν είχε αποφασίσει ακόμα πώς να απαντήσει στην ερώτηση εάν η Al Qaeda είναι ένας κίνδυνος για την εθνική ασφάλεια των Η.Π.Α., και η απάντηση δόθηκε προφανώς μια εβδομάδα αργότερα.

Επόμενο πρόβλημα ήταν το management, κάτι που εκ του αποτελέσματος αναδύθηκε στην επιφάνεια και ήταν τα συμπτώματα και οι αδυναμία προσαρμογής της κυβέρνησης στον τρόπο διαχείρισης των σύγχρονων προκλήσεων. Οι αξιωματούχοι των κυβερνήσεων όφειλαν να αξιοποιήσουν τις διαθέσιμες πληροφορίες για την τρομοκρατική οργάνωση της Al Qaeda που είχαν στην κατοχή τους, ενώ με την σειρά της η διοίκηση όφειλε να έχει εξασφαλίσει ότι οι πληροφορίες είχαν κοινοποιηθεί σε όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες και τα καθήκοντα είχαν ανατεθεί σωστά προκειμένου να αντιμετωπιστεί ο κίνδυνος που απειλούσε την εθνική ασφάλεια. Η αλήθεια είναι πως ο Tenet εξέδωσε οδηγία σε πολλούς υπαλλήλους τόσο της CIA όσο και σε ολόκληρη την κοινότητα των πληροφοριών και την διοίκηση της, δηλώνοντας επ' ακριβώς « Βρισκόμαστε σε πόλεμο». Δυστυχώς όμως, η φωνή του δεν εισακούστηκε και δεν είχε αντίκτυπο ούτε στην CIA ούτε στην ίδια την κοινότητα των πληροφοριών. Επίσης, το γεγονός αυτό δείχνει μεταξύ άλλων τους περιορισμούς της εξουσίας του ίδιου του Διευθυντή της κοινότητας των Πληροφοριών όσο και σε άλλους οργανισμούς ή υπηρεσίες όπως λόγου χάρις του Υπουργείο Αμύνης των Η.Π.Α.

Τέλος, σύμφωνα με την Έκθεση της Επιτροπής, η κυβέρνηση των Η.Π.Α. δεν κατάφερε να βρει τρόπους συνένωσης των διαφόρων πληροφοριών που είχαν συγκεντρωθεί

ούτε κατάφερε να οργανώσει σωστά τον προγραμματισμό για κοινές επιχειρήσεις και συνεργασίες των υπηρεσιών πληροφοριών. Στα τέλη της δεκαετίας του 1999 και στις αρχές του 2000 η κοινότητα των πληροφοριών, προσπάθησε να προχωρήσει στην συλλογή πληροφοριών και ανάλυση του φαινομένου της διεθνούς τρομοκρατίας κάτι που δεν ευδοκίμησε λόγω του συνδυασμού διαφόρων και ετερόκλητων παραγόντων όπως επί παραδείγματι ενός τεραστίου όγκου προτεραιοτήτων, του οικονομικού προϋπολογισμού, της παρωχημένης δομής των υπηρεσιών πληροφοριών και τέλος της γραφειοκρατίας. Όλοι αυτοί οι παράγοντες, είχαν σαν αποτέλεσμα να μην ανταπεξέλθουν στην νέα αυτή πρόκληση που έπρεπε να αντιμετωπίσουν λειτουργώντας αποτρεπτικά και ως τροχοπέδη στην προσπάθεια. Πριν από την 11^η Σεπτεμβρίου καμία άλλη υπηρεσία εκτός της CIA δεν έκανε προσπάθειες για να επιτεθεί στην Al Qaeda, αλλά ακόμα και αυτή είχε περιορισμένα όρια όσον αφορά τις ενέργειες που μπορούσε να προβεί στις επιχειρήσεις της στο εξωτερικό, πράγμα που γνώριζαν και οι ίδιοι οι αξιωματούχοι της CIA. Σύμφωνα με τα όσα ειπώθηκαν από όλες τις εμπλεκόμενες μεριές και συγκεκριμένα από τις Εκθέσεις και τις αφηγήσεις των αξιωματούχων των υπηρεσιών πληροφοριών, οφείλουμε να προσθέσουμε πως η CIA τουλάχιστον στο πρώιμο στάδιο, στην αρχή της δεκαετίας του 1990, δεν είχε εστιάσει όσο θα έπρεπε ή όσο της είχε ζητηθεί εκ μέρους των κυβερνήσεων εκείνης της εποχής στην Al Qaeda. Η προσοχή της είχε εστιαστεί περισσότερο στους Σουνίτες εξτρεμιστές που είχαν εξαπλωθεί κατά μήκος του πλανήτη, αποτελώντας έναν διαρκή πονοκέφαλο για την Αμερική, καθώς επιζητούσαν νεκρούς Αμερικανούς πολίτες.

Συνοψίζοντας την ανάλυση αυτού του κεφαλαίου, διαπιστώνουμε πως οι αποτυχίες που συνέβησαν είναι ένα ζήτημα πολύ πιο περίπλοκο από ένας απλός λόγος όπως ότι οι πράκτορες του τόσο του FBI όσο και της CIA απέτυχαν απλά να μοιραστούν μεταξύ τους τις υπάρχουσες πληροφορίες (intelligence). Πολλοί ακαδημαϊκοί συζήτησαν και ανέδειξαν τον θέμα λαθών μέσα στο ίδιο το ζήτημα του intelligence cycle, άλλοι υποστήριξαν το πρόβλημα της επικρατούσας αντίληψης ότι η τρομοκρατική οργάνωση της Al Qaeda δεν αποτελεί πρόβλημα για την εθνική ασφάλεια των Η.Π.Α.

Θα ολοκληρώσω την ανάλυση των παρόντων κεφαλαίων σχετικά με τις CIA και FBI με ένα περιστατικό που συνέβη μετά από μια αποτυχία εκ μέρους των αμερικανικών υπηρεσιών πληροφοριών όταν ο Kissinger έδειξε την ενόχληση του παραπονούμενος, και ο αξιωματούχος των υπηρεσιών παρενέβη αποκρινόμενος: “Σας είχαμε προειδοποιήσει όμως” για να απαντήσει ο Kissinger “ Δεν με είχατε πείσει όμως”.

Εικόνα 11 : Δεκέμβριος του 2004. Ο Πρόεδρος των Η.Π.Α. George Bush κατά την διάρκεια απονομής του Μεταλλίου της Ελευθερίας στον διευθυντή της CIA George Tenet. Κατά την βράβευση ο Αμερικανός Πρόεδρος είπε για τον Tenet ότι ήταν ο πρώτος που αναγνώρισε και αντιμετώπισε τον κίνδυνο που αντιμετώπιζε η Αμερική από τα ριζοσπαστικά και τρομοκρατικά δίκτυα.

Κεφάλαιο 5: Διάρθρωση και μεταρρυθμίσεις στις Αμερικανικές υπηρεσίες πληροφοριών

Τα τραυματικά περιστατικά της 11^{ης} Σεπτεμβρίου τα οποία είχαν σοκάρει όχι μόνο ολόκληρο τον πλανήτη, αλλά ακόμα περισσότερο τους ίδιους τους πολίτες της

Αμερικής, κάνοντας τους να νιώσουν πόσο ευάλωτοι είναι εν τέλει μπροστά στους διεθνείς κινδύνους. Τα τείχη της εθνικής ασφάλειας των Η.Π.Α. κατέρρευσαν μέσα σε λίγα λεπτά όπως και οι ελπίδες της πολιτικής ηγεσίας και της κυβέρνησης της εποχής εκείνης, καθώς πίστευαν πως οι υπηρεσίες πληροφοριών βρισκότουσαν σε απόλυτη ετοιμότητα και θα κατάφερναν να αποκωδικοποιήσουν την απειλή για την οποία ο Διευθυντής της CIA George Tenet είχε μιλήσει μόλις λίγα χρόνια πριν. Μια σειρά παραγόντων όμως και κυρίως ένας βασικός συντελεστής που διέπει όλες τις σχέσεις είτε διπλωματικές είτε στρατιωτικές ακόμα και στις υπηρεσίες πληροφοριών, ο αστάθμητος παράγοντας, λειτούργησε υπέρ των τρομοκρατών πλάνοντας εξ απήνης ένα ολόκληρο έθνος και κυρίως ένα έθνος για το οποίο μέχρι τότε μπορούσε να καυχηθεί πως πρόκειται για ένα από τα ασφαλέστερα κράτη εν συνόλω. Δεν πρέπει να ξεχάσουμε πως οι αποτυχίες που συντελέστηκαν και οδήγησαν σε αυτή την ανείπωτη τραγωδία με τους σχεδόν 2.000 νεκρούς, δεν ήταν καθ' ολοκληρίαν ένα λάθος και ενός παράγοντα, αλλά μια σειρά λαθών των προηγούμενων ετών. Σε αυτά τα σφάλματα, όπως αναλύσαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο της ανάλυσης, η απαρχή τους είχε ξεκινήσει ήδη από την δεκαετία του 1990 περίπου και συγκεκριμένα από την πτώση του Σοβιετικού καθεστώτος, οδηγώντας στην λαθεμένη εκτίμηση της Αμερικανικής ηγεσίας πως πλέον δεν υπάρχει κάποιος εν δυνάμει εχθρός που θα μπορούσε να αντισταθμίσει το πολιτικό, στρατιωτικό και διπλωματικό εκτόπισμα των Η.Π.Α.

Ο αποδιοπομπαίος τράγος για τις αποτυχία αποτροπής του τρομοκρατικού χτυπήματος, θεωρήθηκαν ευθύς εξαρχής οι υπηρεσίες πληροφοριών των Η.Π.Α. καλούμενες να σηκώσουν στους ώμους τους μια αποτυχία η οποία θεωρήθηκε από πολλούς τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, αποκλειστικά δικό τους, λόγω της έλλειψης κατανόησης του κινδύνου και αδυναμίας αποκωδικοποίησης της υφιστάμενης απειλής η οποία πλανιόταν στην Αμερικανική επικράτεια. Βέβαια όπως διαπιστώσαμε υπήρχαν και εκείνες οι φωνές που καλούσαν στην συγκρότηση ενός νέου, οργανωμένου σχεδίου διασφάλισης της εθνικής ασφαλείας και ανασυγκρότησης των υπηρεσιών. Δυστυχώς όμως, το περίπλοκο και το πολυσύνθετο σύστημα γραφειοκρατίας δεν επέτρεψε τουλάχιστον την περίοδο πριν το 2001, να συντελεστούν οι μεταρρυθμίσεις που όφειλαν να έχουν ήδη γίνει. Μεταρρύθμιση μιας υπηρεσίας σημαίνει αναδιοργάνωση, και αναδιοργάνωση σημαίνει αλλαγές και

μεταβαλλόμενες σχέσεις εξουσίας, που οδηγεί σε ανακατατάξεις και αλλαγές σε ισορροπίες και στην εξουσία εντός των κυβερνητικών θεσμών. Η ριζική μεταρρύθμιση δεν μεταβάλλει μόνο τους ελέγχους και τις ισορροπίες αλλά απομακρύνει και τα εμπόδια εκείνα που μπλοκάρουν το μονοπάτι αυτό προς την ανάληψη δράσης. Πέντε μέρες μετά τα τρομοκρατικά χτυπήματα, ο διευθυντής της CIA ο George Tenet είχε εκδώσει οδηγίες, οι οποίες όμως έτυχαν διαρροής προς τα Μέσα Ενημέρωσης, και σε αυτήν την διακήρυξη βροντοφώναξε την ανάγκη να δοθεί στους εργαζομένους των υπηρεσιών πληροφοριών η εξουσία να κάνουν κάποια πράγματα τα οποία μέχρι και πριν τα τρομοκρατικά χτυπήματα δεν τους επιτρέπονταν να κάνουν. Εννοούσε βέβαια το τέρας της Αμερικανικής γραφειοκρατίας, που επιβράδυνε σε σημαντικό βαθμό τις μεταρρυθμίσεις, οδηγώντας έτσι την Αμερική ανάμεσα στις Συμπληγάδες.

5.1 Ανάγκη για διάρθρωση των υπηρεσιών πληροφοριών

Όπως αναλύει ο John Hollister⁷⁰ η βελτίωση της επιτυχίας των υπηρεσιών πληροφοριών είναι μια αέναη αναζήτηση και προσπάθεια, απαιτώντας πληθώρα αλλαγών καθώς υπάρχει πάντα περιθώριο για βελτίωση τους. Παρότι είναι δύσκολη, οι υπηρεσίες αυτές αλλά και οι κυβερνήσεις οφείλουν να μαθαίνουν από τα λάθη προηγούμενων ετών και να υπερπηδήσουν των δυσκολιών προκειμένου να μην συμβούν ξανά ανάλογες αποτυχίες. Άπαντες γνωρίζουν πως είναι φύσει αδύνατο η πρόβλεψη εκ μέρους των υπηρεσιών για επικείμενες επιθέσεις κάτι το οποίο φαντάζει φυσικό και λογικό. Ωστόσο, είναι παράλογο να περιμένουμε από τους αναλυτές των πληροφοριών να μην κάνουν λάθη, κάτι το οποίο ζητούν οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής. Οι υπηρεσίες πληροφοριών και συγκεκριμένα η CIA οφείλει να συνεχίσει απερίσπαστη το έργο της, να μην γίνεται υποχείριο της κάθε κυβέρνησης όταν εκείνη αλλάζει χέρια, όπως επίσης οφείλει να γίνει ευρέως γνωστό πως οι υπηρεσίες πληροφοριών δεν υπάρχουν μόνο για να υποκλέπτουν ευαίσθητες και μυστικές πληροφορίες από το εξωτερικό, αλλά να συγκεντρώνουν εκτιμήσεις οι οποίες βασίζονται σε ένα ελάχιστο επίπεδο αξιοπιστίας, και ανεξάρτητες από τα πολιτικά προγράμματα οι πληροφορίες που συλλέγει να μπορούν να αντιστέκονται

⁷⁰ Hollister Hedley John (2008). Learning from Intelligence Failures.

στις πολιτικές πιέσεις από το κυβερνών κόμμα και από οποιαδήποτε προεδρική διοίκηση. Αυτό σημαίνει να προσφέρεις τις εκτιμήσεις όσο πιο επαγγελματικά και αντικειμενικά ανεξαρτήτου διοίκησης. Υπάρχει πάντοτε το υποβόσκον πρόβλημα ότι όταν οι εκτιμήσεις δεν είναι εκείνες που εξυπηρετούν τα συμφέροντα της κυβέρνησης δεν τυγχάνουν και της καλύτερης υποδοχής ή αποδοχής.

Αναφερθήκαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο στην αδυναμία των υπηρεσιών πληροφοριών να επεξηγήσουν την σημασία που εν τέλει είχαν τα προειδοποιητικά χτυπήματα, εντούτοις όμως ακόμα και εκ των υστέρων μπορούν να αποφέρουν θετικές επιδράσεις όσον αφορά την πρόληψη, την προετοιμασία και κυρίως διαρθρώσεις. Το πρώτο μέρος της διαδικασίας για την θετική επίδραση της αφύπνισης των υπηρεσιών πληροφοριών και μπορεί να μην είναι ορατή, μπορεί να φαίνεται προφανές ότι μια πιο στενή και συνάμα εστιασμένη προσπάθεια των υπηρεσιών είναι πολύ πιθανό να αποτρέψει μια επίθεση ή μια άλλη αποτυχία. Άλλωστε οι ίδιοι οι αξιωματούχοι και εμπειρογνώμονες στον χώρο της κοινότητας των πληροφοριών μιλούν για μια νέα ευρύτερη προσέγγιση και μια νέα στρατηγική προσέγγιση. Τα προειδοποιητικά χτυπήματα βοηθούν τις υπηρεσίες πληροφοριών να αποφύγουν ατοπήματα και λάθη που συνέβησαν τα προηγούμενα χρόνια και λειτουργεί μια κατάσταση την οποία οι ψυχολόγοι αποκαλούν ως “inattentional blindness”⁷¹. Οι σχετικές μελέτες των Arien Mack and Irvin Rock έχουν δείξει πως οι άνθρωποι που αντιλαμβάνονται και θυμούνται μόνο εκείνα τα αντικείμενα και τις λεπτομέρειες τα οποία τράβηξαν την προσοχή τους αναφέροντας συγκεκριμένα πως δεν υπάρχει συνειδητή αντίληψη χωρίς προσοχή, ενώ πειράματα σχετικά με την κατάσταση αυτή έχουν δείξει το πόσο εξαιρετικά δυνατή είναι καθώς όταν η προσοχή εστιάζεται αλλού, ακόμα και σε σημαντικά κομμάτια πληροφοριών, η σημαντική πληροφορία μπορεί να μην παρατηρηθεί. Όπως ειπώθηκε από έναν πρώην αξιωματούχο της CIA τον Richards Heuer, οι αναλυτές και γενικότερα όπως συμβαίνει και στην πλειονότητα των ανθρώπων, τείνουν να βλέπουν αυτό που τους ενδιαφέρει ψάχνοντας το και να παραβλέπουν αυτό που δεν περιλαμβάνεται στην αναζήτησή τους. Δεν είναι σίγουρη η αποτελεσματικότητα της αναζήτησης ακόμα και αν υπάρχει μεγάλη αύξηση στην εστίαση του προβλήματος ή της απειλής, καθώς αυτή η

⁷¹ Erik J. Dahl, *Missing the Wake-up Call: Why Intelligence Failures Rarely Inspire Improved Performance*, 2010

αποτελεσματικότητα θα επιτευχθεί μόνο μέσω της συλλογής ευαίσθητων πληροφοριών ενώ το πρόβλημα έγκειται στην δυσκολία απόκτησης τέτοιας intelligence, όπως επίσης και στο να γνωρίζουμε που πρέπει να επικεντρωθεί η προσπάθεια συλλογής πληροφοριών.

Ο Richard Brody μίλησε για το πρόβλημα αυτό και για την κρισιμότητα της προειδοποίησης καθώς κατανοώντας το είδος της επίθεσης είναι πιο εύκολο για τους αναλυτές να προβούν σε έγκαιρες αναλύσεις. Όπως αναλύσαμε και στο προηγούμενο κεφάλαιο για την σημασία ανάγνωσης των προειδοποιητικών χτυπημάτων που έχουν συμβεί στο παρελθόν και την αποφυγή νέων τέτοιων στο μέλλον, κυριαρχεί η άποψη πως η βελτίωση της συλλογής πληροφοριών δίνει την δυνατότητα τόνωσης και πρόβλεψης των απειλών. Η βελτίωση της intelligence θα την καταστήσει και πιο αποτελεσματική όταν κατευθύνει την προσοχή της στις πηγές των πληροφοριών οι οποίες θα έχουν αναγνωριστεί ως σωστές και θα έχουν εντοπιστεί. Επειδή μπορεί να είναι μακροπρόθεσμή και ιδιαιτέρως δαπανηρή μια διαδικασία ανάπτυξης νέων ικανοτήτων, η δυνατότητων για τον εντοπισμό νέας απειλής, η αποτυχία είναι πολύ πιθανόν να χρησιμεύσει ως αποτελεσματικό προειδοποιητικό χτύπημα εάν η κοινότητα των πληροφοριών είχε ήδη συνειδητοποιήσει την απειλή εργαζόμενη για την συλλογή και την ανάλυση των πληροφοριών σχετικά με αυτόν τον κίνδυνο. Στο ίδιο μήκος κύματος και ο Yaacov Vertzberger ο οποίος αναφέρει ότι όταν οι υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων είναι πιο κοντά στα γεγονότα, έχοντας πιο ενεργό ρόλο στα γεγονότα εστίασης τότε είναι πιο πιθανό να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα ή την απειλή. Ο Charles Perrow υιοθετεί την άποψη πως οι επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου οδήγησαν σε μια μικρής έκτασης βελτίωσης των επιδόσεων των υπηρεσιών πληροφοριών και πιστεύει πως οι μελλοντικές επιθέσεις είναι σχεδόν απίθανο να προκύψουν εφόσον η εθνική ασφάλεια συνεχίσει τις βελτιώσεις της, ενώ πρόσθεσε πως δεν πρέπει να περιμένουμε για περαιτέρω προειδοποιητικά τρομοκρατικά χτυπήματα προκειμένου οι Η.Π.Α. να γίνουν ασφαλέστερες. Εντούτοις όμως η ιστορία δείχνει πως όντως οι επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου λειτούργησαν σαν προειδοποιητικά χτυπήματα και πως αυτές οι επιθέσεις ταρακούνησαν την κοινότητα των πληροφοριών, ενώ συν τοις άλλοις, οδήγησαν σε μια νέα διαμόρφωση για κατανόηση του κινδύνου από τις διεθνείς τρομοκρατικές ομάδες. από τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων. Γίνονται νέες προσπάθειες από την κοινότητα των

πληροφοριών συνεπικουρούμενες από τις εθνικές τις διαπολιτειακές και τις τοπικές αρχές και υπηρεσίες ώστε να αυξηθεί το επίπεδο συλλογής πληροφοριών. Σημαντική παράμετρος των νέων ηθών για την βελτίωση αυτή αποτελεί και η συλλογή πληροφοριών εκ μέρους των μυστικών πληροφοριοδοτών οι οποίοι αποτελούν ένα κρυφό άσσο στο μανίκι των υπηρεσιών πληροφοριών.

Κατόπιν πιέσεων του Αμερικανικού λαού για διαρθρωτικές κινήσεις και αφουγκραζόμενοι την ανάγκη για αλλαγές εκ βάθρων, οι μετέπειτα κυβερνήσεις κατάφεραν να προχωρήσουν σε μία πλειάδα αλλαγών. Σε αυτό συνετέλεσε και ο ερχομός της Επιτροπής για την 11^η Σεπτεμβρίου, η οποία υπερθεμάτισε τόσο τα λάθη που έγιναν όσο και τις διαρθρώσεις που οφείλουν να γίνουν το συντομότερο δυνατό. Όπως διαβάζουμε από την Έκθεση της Επιτροπής της 9/11⁷², ο στόχος παραμένει αυτός που ήταν ανέκαθεν, η καθ' ολοκληρίαν εθνική ασφάλεια του έθνους και επιπροσθέτως η καταπολέμηση της διεθνούς τρομοκρατίας. Παρότι όμως οι κίνδυνοι και οι προκλήσεις θα συνεχίσουν να υφίστανται απειλώντας την Αμερική.

Δυστυχώς κανένας Πρόεδρος δεν μπορεί να εγγυηθεί την ασφάλεια ούτε να αποκλείσει μία ενδεχόμενη επίθεση που θα μοιάζει εκείνη της 11^{ης} Σεπτεμβρίου, ωστόσο οι πολίτες της Αμερικής δικαιούνται να αναμένουν ότι οι αξιωματούχοι θα έχουν πλέον τις σωστές βάσεις για να ανταποκριθούν στις προκλήσεις, θα έχουν πλέον ρεαλιστικούς στόχους και ένα καθαρό σχέδιο όπως επίσης μια ικανή και αποτελεσματική οργάνωση. Δικαιούνται να πιστεύουν πως υπάρχουν πρότυπα τα οποία εγγυώνται την σωστή απόδοση των υπηρεσιών και πως οι μεταρρυθμίσεις που συντελούνται την τελευταία δεκαετία βαδίζουν σε ένα μονοπάτι που στοχεύει στην πρόληψη τρομοκρατικών ενεργειών με τις κατάλληλες βοήθειες που έχουν προχωρήσει εκ μέρους της πολιτικής ηγεσίας και των θεσμών του Αμερικανικού κράτους. Χρειάζεται ένα σχέδιο, μια μακροπρόθεσμη πολιτική η οποία θα περιλαμβάνει την σωστή χρήση των στοιχείων εκείνων της εξουσίας, της διπλωματίας, των πληροφοριών, των συγκεκαλυμμένων επιχειρήσεων, την επιβολή του νόμου, την οικονομική πολιτική, την δημόσια διπλωματία, και την εθνική άμυνα. Ωστόσο θα είναι ιδιαίτερα δύσκολο για το έθνος των Η.Π.Α. να προχωρήσουν στην επιλογή ενός από των παραπάνω στοιχείων και αυτό διότι απορρίπτοντας κάποια

⁷² The 9/11 Commission Report

από τα υπόλοιπα θα είχε σαν αποτέλεσμα την απογύμνωση του κράτους καθιστώντας το ευάλωτο σε μια πιθανή πρόκληση.

5.2 Υιοθέτηση Νέων Πολιτικών

Ο πρώτος δρόμος για την διάρθρωση των υπηρεσιών είναι η υιοθέτηση αλλαγών⁷³ στο εσωτερικό επίπεδο ένα έργο το οποίο δεν είναι καθόλου εύκολο καθώς οι αλλαγές στις οργανώσεις δεν αλλάζουν εύκολα. Οι κρατικές υπηρεσίες είναι λιγότερο ικανές να προβούν σε εσωτερικές προσαρμογές. Πρώτον, έχουν περισσότερους περιορισμούς καθώς αντιμετωπίζουν πιο συγκρουσιακές αποστολές με λιγότερη διοικητική ευχέρεια και με λιγότερους πόρους. Επί παραδείγματι, ο νέος διευθυντής της Εθνικής Υπηρεσίας Ασφαλείας (DNI) εξυπηρετεί μια ποικιλία και πληθώρα καταναλωτών των πληροφοριών (intelligence) από τον Πρόεδρο και τους ανώτερους συμβούλους του, μέχρι τον Γραμματέα Αμύνης και μέλη του Κογκρέσου. Οι κυβερνητικές υπηρεσίες έτσι όπως είναι δομημένες δεν μπορούν να υιοθετήσουν τις μεταρρυθμιστικές αλλαγές εύκολα, καθώς συν τις άλλους δεν είναι ευέλικτες. Όπως επισήμαναν οι James Q. Wilson και Bert Rockman, οι υπηρεσίες δεν έχουν σχεδιαστεί για να είναι προσαρμόσιμες ή καινοτόμες, αλλά έχουν σχεδιαστεί για να είναι αξιόπιστες και ακριβοδίκαιες. Οι κυβερνητικές υπηρεσίες σχεδιάζονται για να διασφαλίσουν την ισότητα, δημιουργώντας, εφαρμόζοντας κανόνες και διαδικασίες σχετικά με τα οφέλη που παρέχονται στους πολίτες. Ωστόσο ο χρόνος είναι ένας παράγοντας που ποτέ δεν βρισκόταν στο πλευρό των κυβερνητικών υπηρεσιών που πρέπει να υιοθετήσουν αλλαγές. Όλες οι οργανώσεις γίνονται πιο ανθεκτικές στις αλλαγές, στην ρουτίνα, στους κανόνες και οι σχέσεις καθίστανται σταθερές. Όπως επισημαίνει ο Herber Simon, όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός των οργανισμών σε ένα σύστημα, και όσο μεγαλύτερο είναι το επίπεδο της δια-συνδεσιμότητας τους, τότε τόσο πιο δύσκολο είναι να προσαρμοστεί ολόκληρο το σύστημα. Πρέπει να υπάρξουν βελτιώσεις ταυτόχρονα σε όλο το σύστημα για την επίτευξη αποτελεσμάτων. Οι κρατικές υπηρεσίες που δεν προσαρμόζονται από μόνες τους, ίσως να προχωρήσουν σε αυτές λόγω εξωγενών παραγόντων, είτε μέσω της

⁷³ Amy Zegart, September 11 and the Adaption Failure of U.S. Intelligence Agencies, 2005

εκτελεστικής εξουσίας είτε μέσω της νομοθεσίας. Το ορθολογικό συμφέρον των πολιτικών παραγόντων και η κατακερματισμένη δομή της ομοσπονδιακής κυβέρνησης λειτουργούν για να εμποδίσουν την επιτυχία.

Οι κυβερνητικοί αξιωματούχοι περιορίζονται από τα κίνητρα και τις δυνατότητες που τους προσφέρουν οι θέσεις τους και ενώ οι απλοί πολίτες έχουν τις δικές τους θέσεις, ιδέες, πολιτικές προτιμήσεις εντούτοις τα θεσμικά κίνητρα και οι δυνατότητες ασκούν εξαίρετη ισχυρή επιρροή γίνονται καθιστώντας κάποιες ενέργειες ευκολότερες και λιγότερο δαπανηρές από άλλες. Αυτά τα κίνητρα και οι ικανότητες εξηγούν για ποιον λόγο πριν από τις επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου κανένας Πρόεδρος δεν υποστήριξε την μεταρρύθμιση στον τομέα των υπηρεσιών πληροφοριών, γιατί οι νομοθέτες απέφυγαν η εμπόδισαν σε μεγάλο βαθμό και γιατί οι γραφειοκράτες στις υπηρεσίες ασφαλείας αντιτάχθηκαν σε αυτές τις αλλαγές. Οι Πρόεδροι έχουν ισχυρά κίνητρα για την βελτίωση της οργανωτικής αποτελεσματικότητας, επιζητούν να αφήσουν το σημάδι τους στην ιστορία, αλλά πρέπει να κάνουν την γραφειοκρατία να λειτουργήσει καλά για αυτούς. Ίσως ακόμα πιο σημαντικό, οι Πρόεδροι να οδηγούνται προς ενίσχυση της οργανωτικής αποτελεσματικότητας από το εκλογικό σώμα. Επίσης, είναι σημαντικό να γνωρίζουμε πως οι Πρόεδροι ενέχουν και έλλειψη ικανοτήτων να προχωρήσουν στις αλλαγές που επιθυμούν, μερικές φορές δεν έχουν τον χρόνο που χρειάζονται, περιορισμένη πολιτική εκπροσώπηση στην Βουλή και την Γερουσία για συναίνεση, μικρότερη ισχύ ή και προαποφασισμένη ατζέντα.

Ως εκ τούτου, οι Πρόεδροι προτιμούν σχεδόν πάντα να εστιάζουν τις προσπάθειες τους σε θέματα μικροπολιτικής, σε θέματα που αφορούν άμεσα τους ψηφοφόρους τους για φορολογικές ελαφρύνσεις φερ ειπείν, αντί για άλλα σημαντικότερα ζητήματα που άπτονται της εθνικής ασφαλείας. Οι Πρόεδροι εμφανίζονται απρόθυμοι να προχωρήσουν σε μεταρρυθμίσεις των υφιστάμενων υπηρεσιών δια μέσου εκτελεστικών ενεργειών η νομοθετικών. Αν και έχουν διενεργηθεί δεκάδες έρευνες, επιτροπές και ειδικοί εμπειρογνώμονες διαπίστωσαν αδυναμίες στην κοινότητα πληροφοριών των Η.Π.Α. μεταξύ 1947 και 2001 δηλαδή τότε που συνέβησαν οι επιθέσεις, κανένας Πρόεδρος δεν επιχείρησε να προβεί στις απαραίτητες διαρθρώσεις. Οι νομοθέτες όπως και οι Πρόεδροι έχουν ελάχιστα κίνητρα ώστε να εμβαθύνουν στις περίπλοκες γραφειοκρατικές διαδικασίες των

υπηρεσιών πληροφοριών. Αξίζει να τονιστεί, πως όταν προκύπτουν κρίσεις, τα μέλη των επιτροπών επιβραβεύονται για την διεξαγωγή ακροάσεων παρά για την λήψη μέτρων. Στον κόλπο των Χοίρων, η διεξαγωγή ερευνών από το Κογκρέσο σχετικά με τις καταχρήσεις της CIA κατά την διάρκεια του 1970 , το σκάνδαλο Iran - Contras, και η υπόθεση με τον Aldrich Ames, σε όλες αυτές οι υποθέσεις πυροδοτήθηκαν μεγάλες έρευνες αλλά τίποτα από όλα αυτά δεν προκάλεσε αλλαγές ή μεταρρυθμίσεις στην κοινότητα των πληροφοριών, αντιθέτως τα μέλη του κογκρέσου ενδιαφέρθηκαν για την διατήρηση της εξουσίας. Οι γραφειοκράτες στην εθνική ασφάλεια έχουν τα δικά τους ενδιαφέροντα και ισχυρά μέσα για να τα προφυλάξουν. Σε έναν τέτοιο περίπλοκο ιστό, οι γραφειοκράτες της εθνικής ασφάλειας βλέπουν την μεταρρύθμιση ως μια μάχη για την αυτονομία και την εξουσία της υπηρεσίας.

5.3 Ποιες αλλαγές προτείνονται κατά την Επιτροπή

Προχωρώντας την ανάλυση μας, οι μεταρρυθμίσεις που οφείλουν να συντελεστούν κατά την Επιτροπή⁷⁴ είναι η ενοποίηση μιας στρατηγικής που θα αφορά τις intelligence και δημιουργία ενός επιχειρησιακού σχεδίου έναντι των Ισλαμιστικών τρομοκρατών κατά μήκος του πλανήτη, προχωρώντας επίσης στην δημιουργία ενός Εθνικού Κέντρου Καταπολέμησης της Τρομοκρατίας.

5.3.1 Αλλαγή συστήματος από ένα “need to know” σε ένα “need to share”

Ένα άλλο βήμα που προτείνει είναι η ενοποίηση της κοινότητας των πληροφοριών με την νέα Εθνική Διεύθυνση Πληροφοριών (new National Intelligence Director), καθώς η προσχώρηση υπηρεσιών σε ένα νέο σύστημα στο οποίο εργαζόμενοι από διάφορους οργανισμούς που εργάζονται στον τομέα της τρομοκρατίας θα ανταλλάσουν πληροφορίες σχετικά με την εμφάνιση νέων κινδύνων και τέλος ενδυνάμωση οργανισμών που ασχολούνται με τον τομέα της τρομοκρατίας δηλαδή του FBI και των υπολοίπων εθνικών οργανισμών ασφαλείας. Η Επιτροπή μιλάει για τρεις σημαντικές ενότητες που πρέπει να μεταρρυθμιστούν και η πρώτη από αυτές είναι ένα βήμα προς μια ενότητα προσπάθειας στην κοινή χρήση πληροφοριών. Η

⁷⁴ The 9/11 Commission Report

επιτροπή επισημαίνει πως παρότι η κυβέρνηση των Η.Π.Α. διαθέτει πρόσβαση σε μια τεράστια ποσότητα πληροφοριών, εντούτοις διαθέτει ένα φτωχό, αδύναμο σύστημα επεξεργασίας και ανάλυσης αυτών των πληροφοριών. Η διάρθρωση του συστήματος αυτού τυγχάνει άμεσης αλλαγής και μετατόπισης από ένα “need to know” σε ένα “need to share”⁷⁵. Η προσπάθεια αλλαγής θα ξεκινήσει από τον Πρόεδρο των Η.Π.Α. ο οποίος με συντονισμένες κινήσεις θα οδηγήσει το σύστημα πληροφοριών σε μια μετατόπιση μετατρέποντας το σε ένα αποκεντρωμένο δίκτυο μακριά από γραφειοκρατικές διαδικασίες. Εν συνεχεία αλλαγές στο Κογκρέσο, καθώς μπροστά στην αυξανόμενη τρομοκρατική απειλή οι κινήσεις του θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως ανύπαρκτες μη μπορώντας να κατανοήσει τον κίνδυνο που είχε εμφανιστεί στο κατώφλι των Η.Π.Α. Τόσο το Κογκρέσο όσο και η εκτελεστική εξουσία όφειλαν να προβούν σε περισσότερες κινήσεις ελαχιστοποιώντας τις απειλές και τους κινδύνους που αφορούσαν την εθνική ασφάλεια. Γι αυτό η Επιτροπή πρότεινε τις εξής μεταρρυθμίσεις. Για την εποπτεία των intelligence το Κογκρέσο συνέστησε την δημιουργία είτε μια μεικτής επιτροπής εποπτείας είτε μιας επιτροπής εποπτείας για κάθε μια από αυτές τις Υπηρεσίες Πληροφοριών.

Οι αλλαγές συνεχίζονται στον Διευθυντή των Υπηρεσιών πληροφοριών. Η κατάσταση στο εσωτερικό των υπηρεσιών πληροφοριών και αρχής γενομένης από την 11^η Σεπτεμβρίου μέχρι τις μέρες μας, τείνει να παραμένει η ίδια, με την οργάνωση να παραμένει σε σύγχυση και χωρίς κάποια οργανωμένη δομή. Δυστυχώς τα στοιχεία καταδεικνύουν την έλλειψη κάποιων βασικών αναγκών, σε επίπεδο να δίδονται οι αναφορών πληροφοριών όπως και έλλειψη κάποιων προτύπων για εκπαίδευση και κατάρτιση ειδικών εμπειρογνομώνων. Όπως σημειώνει η Επιτροπή μια βασική διάρθρωση που οφείλει να επιτευχθεί είναι να αποσυμφορηθεί ο Διευθυντής της Κεντρικών Πληροφοριών (Director of Central Intelligence) από τον κυκεώνα αρμοδιοτήτων που βρίσκεται υπό την επίβλεψη του. Αυτήν την στιγμή συντονίζει την CIA, δεκαπέντε συνομοσπονδίες υπηρεσιών και τέλος έχει τον ρόλο αναλυτή των πληροφοριών ενημερώνοντας απευθείας τον Πρόεδρο των Η.Π.Α. Καταλαβαίνουμε λοιπόν την αδυναμία να ανταπεξέλθει σε όλους αυτούς τους ρόλους εκ των οποίων

⁷⁵ Betts Richard K. (2007). *Enemies of Intelligence*.

καθείς εξ αυτών είναι ζωτικής σημασίας για την εθνική ασφάλεια των Η.Π.Α. και των πολιτών της. Η δημιουργία δύο θέσεων φαντάζει ως επιτακτική ανάγκη, δηλαδή μια θέση Διευθυντού όσον αφορά την επίβλεψη των Εθνικών Κέντρων πληροφοριών και που θα συνδυάζει την συλλογή πληροφοριών που θα αφορά στόχους για θέματα αντιτρομοκρατίας ή την ανάπτυξη πυρηνικών όπλων και θα αναλύονται από ειδικούς εμπειρογνώμονες, δεύτερον την δημιουργία θέσης Διευθυντού ο οποίος θα έχει στην αρμοδιότητα του την επίβλεψη των υπηρεσιών οι οποίες συμβάλλουν στο πρόγραμμα των εθνικών πληροφοριών.

5.3.2 Αλλαγές στις υπηρεσίες πληροφοριών

Οι Εθνικές Υπηρεσίες πληροφοριών όπως η CIA, το FBI και η DIA στα πλαίσια της αναδιοργάνωσής⁷⁶ τους, θα ξεκινήσουν ένα νέο κύκλο κατάρτισης που θα περιλαμβάνει νέα εκπαίδευση και οργάνωση, όπως επίσης παραλαβή νέου εξοπλισμού. Η νεοσυσταθείσα Διεύθυνση πληροφοριών και το πρόσωπο που θα ηγηθεί της θέσης αυτής (National Intelligence Director) θα έχει στην αρμοδιότητα του τρεις αναπληρωτές διευθυντές. Ένας εξ αυτών θα έχει την επίβλεψη για τις ξένες συλλογές πληροφοριών (a deputy who also would be the head of the CIA), ένας για την συλλογή πληροφοριών για την Άμυνα (under the secretary of defense for intelligence), και ένας για την συλλογή πληροφοριών που θα αφορούν την Αμερικανική επικράτεια (also the executive assistant director for intelligence at the FBI or the under secretary of homeland security for information analysis and infrastructure protection). Η Επιτροπή, συνεχίζοντας το όραμα της για μεταρρυθμίσεις, μίλησε για μια νέα οργάνωση στην άμυνας της Αμερικής.

Πρόκειται ίσως για το σημαντικότερο κομμάτι διάθρωσης που προτείνει η Επιτροπή, καθώς τα παραπάνω μέτρα στόχευαν κυρίως το γραφειοκρατική δομή τόσο των υπηρεσιών πληροφοριών όσο και της εκτελεστικής δομής του πολιτικού συστήματος. Προτείνει την δημιουργία ενός εργατικού δυναμικού στο FBI που θα είναι εξειδικευμένο αποκλειστικά στην εθνική ασφάλεια, το οποίο θα απαρτίζεται από πράκτορες, αναλυτές, γλωσσολόγους, οι οποίοι αφού προσληφθούν θα εκπαιδευτούν καταλλήλως για την διασφάλιση και την ανάπτυξη μιας νέας θεσμικής

⁷⁶ Pillar Paul R. (2011). Intelligence and U.S. Foreign Policy

κουλτούρας εμποτισμένης με ειδικών γνώσεων θέματα για τις intelligence και εθνικής ασφάλειας.

Ο Richard K. Betts⁷⁷ προτείνει μια σειρά μέτρων που κατά την γνώμη του οι μεταρρυθμίσεις αυτές θα ωφελήσουν άμεσα τον ευαίσθητο χώρο των υπηρεσιών πληροφοριών. Η πρώτη μεταρρύθμιση είναι η καλύτερη συλλογή και ανάλυση των πληροφοριών για να μειωθεί η πιθανότητα να χαθούν οι δείκτες προειδοποίησης. Και δεύτερον, καλύτερος συντονισμός ανάμεσα στο πολύπλοκο Αμερικανικό σύστημα και την αποτελεσματικότητα των υφιστάμενων υπηρεσιών ασφαλείας. Η κριτική που ασκήθηκε μετά τα χτυπήματα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου, οδήγησε το FBI να λειτουργήσει περισσότερο σαν μια πραγματική υπηρεσία πληροφοριών όπως επίσης και σαν ένα είδος αστυνομικού θεσμού. Εκατοντάδες αναλυτές που απασχολούνταν στο FBI μετακινήθηκαν αποκλειστικά στον τομέα των πληροφοριών, ωστόσο η κριτική εξακολουθεί να υφίσταται και αυτό κυρίως για την μη αλλαγή κουλτούρας που ενυπάρχει στην υπηρεσία η οποία υπερτονίζει την επιβολή του νόμου. Οι αξιωματούχοι πρέπει να εστιάσουν σε μια καλύτερευση των προσπαθειών τους, ώστε οι intelligence να συνεχίσουν να έχουν μια τέτοια δυναμική και τα προϊόντα του intelligence cycle που έχουν συλλεχθεί και αναλυθεί να συνεχίζουν κανονικά την ροή τους στην φάση του κύκλου, ενώ οφείλουν να κατανέμονται σωστά και να μην χάνονται σε κάποια φάση του κύκλου. Επί παραδείγματι, παρότι το Κογκρέσο είχε χρηματοδοτήσει κάποια επιπλέον συστήματα συλλογής πληροφοριών για την NSA, απέτυχε να χρηματοδοτήσει το προσωπικό της που ήταν και άκρως απαραίτητο διότι μέσω εκείνου θα μπορούσαν οι πληροφορίες να επεξεργαστούν και να αναλυθούν και σαν αποτέλεσμα υπήρξε το γεγονός της μη αξιοποίησης των στοιχείων που είχαν συλλεχθεί.

Χρειάζονται επενδύσεις ομολογουμένως για να μειωθεί η πιθανότητα μιας καταστροφής, διότι ακόμη και αν αυξηθεί ένα 5% η αποτελεσματικότητα της συλλογής πληροφοριών τότε μπορούμε να πούμε μετά σιγουριάς πως επενδύοντας οικονομικά στο πεδίο της συλλογής πληροφοριών η επένδυση αυτή λειτουργεί ευεργετικά κερδίζοντας προστασία. Κάτι για το οποίο είχε μιλήσει και ο διευθυντής της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (CIA) πριν το τρομοκρατικό χτύπημα,

⁷⁷ Richard K. Betts, *Enemies of Intelligence*, 2007

ερωτώμενος σε μια συνέντευξη του μόλις τρεις εβδομάδες πριν το χτύπημα. Για αυτό ακριβώς το ζήτημα είχε μιλήσει τότε ο George Tenet, για την απουσία επενδύσεων στον χώρο των υπηρεσιών πληροφοριών. Στις διαρθρώσεις που πρέπει να γίνουν στο πεδίο της συλλογής πληροφοριών κατά τον συγγραφέα είναι στη βελτίωση των μέσων από τα οποία γίνεται η συλλογή. Τόσο στην National Security Agency (NSA) όσο και στην National Geo-Spatial Intelligence Agency (NGA) καθώς και στους άλλους οργανισμούς που σχετίζονται με την συλλογή πληροφοριών, μπορούν να αυξήσουν την δυναμική τους στην τεχνική συλλογή πληροφοριών μέσω της αγοράς επιπροσθέτων πλατφορμών, συσκευών και κυρίως προσωπικού, που θα έχει καταρτιστεί αναλόγως σχετικά με την συλλογή και την ανάλυση των πληροφοριών. Εν συνεχεία, οι αξιωματούχοι οφείλουν να δώσουν βάρος στην Human Intelligence, έναν τομέα ιδιαίτερα σημαντικό κυρίως διότι μέσω αυτού θα μπορούν να διεισδύουν αποτελεσματικότερα μέσα στις τρομοκρατικές οργανώσεις, αποσπώντας περισσότερες και αξιόπιστες πληροφορίες.

Όπως άλλωστε είχαμε αναλύσει και στο πρώτο μας κεφάλαιο, ανέκαθεν ο τομέας της Human Intelligence είχε ιδιαίτερη βαρύτητα στον χώρο των υπηρεσιών πληροφοριών, πρόκειται άλλωστε για έναν από τους πιο πατροπαράδοτους τρόπους ανάκτησης πληροφοριών και στο πέρασμα των ετών παραμένει αναλλοίωτος και δεν θεωρείται ποτέ παρωχημένος. Εν ολίγοις, καλύτερη Human Intelligence ισοδυναμεί με καλύτερη και πιο υποστηρικτική National Clandestine Service όπως μετονομάστηκε το 2006 από τον διευθυντή Επιχειρήσεων της CIA και πρόκειται για την οργάνωση που ειδικεύεται στην κατασκοπεία υπό την αιγίδα της Αμερικανικής κυβέρνησης. Η διαμορφώνοντας μιας νέας Human Intelligence με δίκτυα σε κάθε γωνία του πλανήτη είναι ένας από τους νέους στόχους στην μεταρρύθμιση που συντελείται λειτουργώντας ως υποστηρικτικός τομέας στην νέα τάξη πραγμάτων που είναι υπό κατασκευή. Εν προκειμένω, οι μεταρρυθμίσεις που οφείλουν να συντελεστούν στον τομέα αυτόν, θα δώσει μεγαλύτερη ώθηση στην αποτροπή τρομοκρατικών ενεργειών και αυτό διότι, μέσω της ικανότητας να παρεισφρέουν στις τρομοκρατικές κυψέλες μειώνεται ο κίνδυνος για τέλεση τέτοιων χτυπημάτων, οι ανθρώπινες πηγές θα γνωρίζουν εκ των έσω για τα συντελούμενα σχέδια και θα συντονίζονται ενέργειες προκειμένου να αποτραπούν τα χτυπήματα.

5.3.3 Τα 2 στάδια μεταρρυθμίσεων

Ένα πρόβλημα ωστόσο που έχει να αντιμετωπίσουν οι υπηρεσίες πληροφοριών των Η.Π.Α. είναι εκείνο στην χρήση των Αραβικών των Ουρντού και τον Φαρσί, γλώσσες με οι οποίες δεν είναι εξοικειωμένοι οι εργαζόμενοι σε αυτές τις υπηρεσίες και δεδομένου του γεγονότος ότι η Αμερική θα συνεχίσει να απειλείται από αυτές τις χώρες, όπως υποστήριξαν και δυο εργαζόμενοι της NSA η θεωρία πως η χρήση της Αγγλικής γλώσσας είναι διεθνοποιημένη συνάδει μόνο με την στενόμυαλα σκέψη των αμερικανών. Πλέον είναι επιτακτική η ανάγκη για στρατολόγηση ανθρώπων οι οποίοι είναι καταρτισμένοι σε πανεπιστημιακό επίπεδο στην χρήση Αραβόφωνων γλωσσών για να έχουν την δυνατότητα όπως γίνεται αντιληπτό να μπορούν να αναγνώσουν την γλώσσα και να αποκωδικοποιούν εκείνα τα μηνύματα που αναφέρονται σε πιθανές τρομοκρατικές ενέργειες.

Η μεταρρύθμιση στην τεχνική συλλογή πληροφοριών, μέσω των δορυφόρων και των υπολοίπων συσκευών αναγνώρισης, έχει την δυνατότητα να παράσχει σημαντικές πληροφορίες στους υπευθύνους και με τις αναγκαίες αλλαγές θα δώσει ακόμα μεγαλύτερη βοήθεια στην καταπολέμηση της διεθνούς τρομοκρατίας που απειλεί την εθνική ασφάλεια. Η ικανότητες που δίνει η τεχνική συλλογή αποτελεί ένα ισχυρό όπλο καθώς οι αξιωματούχοι γνωρίζουν τους στόχους δίνοντας τους το πλεονέκτημα να κατανοούν τον κίνδυνο ή να οργανωθούν καλύτερα. Παρότι πλέον τα κράτη είναι ενήμερα για την μορφή αυτής συλλογής πληροφοριών, οι εξελισσόμενες μορφές δίνουν την δυνατότητα επικοινωνιακών συστημάτων μέσω οπτικών ινών η οποία δυσχεραίνει τα κράτη να υποκλέψουν τις μεταδόσεις αυτές. Η νέα αυτή δυνατότητα θα έχει και θετικό αντίκτυπο στην πρόληψη της τρομοκρατίας καθώς όπως διαπιστώσαμε και αναλύσαμε, οι τρομοκράτες της 11^{ης} Σεπτεμβρίου. ήταν ενήμεροι για την παρακολούθηση των κινητών τους και των συνομιλιών τους μέσω κινητών, ενώ τώρα με την χρήση της τεχνολογικής καινοτομίας οι τρομοκρατικές ομάδες θα έχουν λιγότερη πρόσβαση σε μέσα τα οποία θα τους επιτρέπουν να αποκωδικοποιούν τα κρυπτογραφημένα μηνύματα των οπτικών ινών.

Στο δεύτερο επίπεδο της διάρθρωσης βρίσκουμε την ανάλυση των πληροφοριών, όπου στο συγκεκριμένο κομμάτι του intelligence cycle συναντώνται επίσης σημαντικά κενά ως προς την ικανότητα συγκέντρωσης και χρησιμοποίησης τύπων πληροφοριών. Το σύστημα τόσο πριν τα τρομοκρατικά χτυπήματα όσο και μετά από

αυτά, παραμένει με τεράστια ποσότητα συγκεντρωθείσας ύλης πληροφοριών με αποτέλεσμα να δυσλειτουργεί. Ένα βήμα που θα εξορθολογήσει τον τομέα αυτόν είναι η στελέχωση και η επάνδρωση με έναν μεγαλύτερο αριθμό αναλυτών, μια κίνηση η οποία έχει την δυνατότητα να υλοποιηθεί καθώς η αύξηση αυτή δεν θα κοστίζει πολλά ούτε θα επιβαρύνει τον προϋπολογισμό, καθώς εκείνο που απομυζά μεγαλύτερα χρήματα η δαπάνες συνίσταται στα συστήματα τεχνικής συλλογής και όχι στο ανθρώπινο δυναμικό. Σημείο των καιρών άλλωστε λόγω της κατακόρυφης αύξησης της τρομοκρατίας και των Οπλών Μαζικής Καταστροφής, είναι άμεση η ανάγκη για κάλυψη θέσεων στον χώρο της ανάλυσης των πληροφοριών εκ μέρους της κοινότητας πληροφοριών των Η.Π.Α. Η πρόσληψη αναλυτών θα μπορούσε να λειτουργήσει αποτελεσματικά και αυτό είναι κάτι το οποίο θα μπορούσε να είχε επιτευχθεί και νωρίτερα από το 2001, κάτι όμως που δεν αναπτύχθηκε και έχοντας τα αποτελέσματα που συνέβησαν. Εκείνη την περίοδο και για πολλά χρόνια πριν τα χτυπήματα η βασική αντίληψη που επικρατούσε στα ανώτερα κλιμάκια της Αμερικανικής κυβέρνησης ήταν άκρως λαθεμένη οδηγούμενη στον γκρεμό, αντί λοιπόν να εστιάσει σε σημαντικές προσλήψεις αναλυτών προχωρούσε στην επαναπασχόληση πρώην επαγγελματιών που ειδικεύονταν στις υπηρεσίες πληροφοριών, στην χρήση στρατιωτικών εφέδρων. Μια από τις μεγαλύτερες επομένως προκλήσεις που είναι αντιμέτωπες οι Η.Π.Α. είναι η δημιουργία και η ανάπτυξη μιας δεξαμενής ανθρώπων οι οποίοι θα μιλούν αυτές τις γλώσσες απαισίτως λειτουργώντας ουσιαστικά σαν πολιτικοί οικονομικοί και στρατιωτικοί αναλυτές.

5.4 Νέα Στρατηγική

Η Επιτροπή για την 11η Σεπτεμβρίου⁷⁸ προτείνει ένα σχέδιο στρατηγικής στο οποίο υπάρχουν 3 διαστάσεις και περιλαμβάνει τα εξής. Πρώτον, την επίθεση στις υπάρχουσες ανά τον κόσμο τρομοκρατικές οργανώσεις. Η Επιτροπή δίνει έμφαση στον προσδιορισμό της κάθε μία δυνητικής απειλής ανά τον κόσμο και σε συνεργασία με άλλες χώρες να προσπαθήσει να εξαλείψει αυτούς τους κινδύνους. Επίσης,

⁷⁸ The 9/11 Commission Report

προχωράει στην ενίσχυση των μακροπρόθεσμων δεσμεύσεων με χώρες οι οποίες δίνουν άσυλο τρόπον τινά και υποθάλλουν τις τρομοκρατικές ομάδες χώρες δηλαδή όπως το Πακιστάν και το Αφγανιστάν, και τέλος εξομάλυνση των σχέσεων με την Σαουδική Αραβία δημιουργώντας επιπλέον σχέσεις πέραν τις υφιστάμενες που υπάρχουν σχετικά με την αγορά πετρελαίου, σχέσεις που θα είναι ωφέλιμες όχι μόνο μεταξύ των δυο αυτών κρατών δρώντων αλλά ανάμεσα στους πολίτες. Δεύτερον την αποτροπή γιγάντωσης της Ισλαμιστικής τρομοκρατίας, κάτι που ειπώθηκε ευστόχως από τον Υπουργό Αμύνης Donald Rumsfeld⁷⁹ το 2003 ο οποίος είχε μιλήσει για οριστική παύση γαλούχησης των παιδιών ως ανερχόμενη γενιά τρομοκρατών και ως εκ τούτου σε συνέχεια αυτής της ρητορικής οι Η.Π.Α. οφείλουν να κοινοποιήσουν το μήνυμα αυτό σε όλες τις οικογένειες Μουσουλμάνων παροτρύνοντας τους να βγάλουν από τον φαύλο αυτό κύκλο τα παιδιά τους και συμβουλεύοντας τα να ακολουθήσουν έναν άλλο δρόμο παρά εκείνον του πολέμου και της βίας.

Ο δρόμος αυτός θα συμπεριλαμβάνει και ένα σημαντικό κομμάτι που λείπει από εκείνες τις χώρες, τον ευαίσθητο χώρο της παιδείας και της εκπαίδευσης, όπου μέσω αυτών τα παιδιά θα έχουν διευρυμένους ορίζοντες ωθώντας τα στον δρόμο της αρετής μακριά από την διεξαγωγή πολέμων με άλλα κράτη και σεβόμενα την διαφορετική κουλτούρα. Μια από τις πλέον σημαντικές προτάσεις της Επιτροπής κάνει λόγο για την ανάπτυξη μιας στρατηγικής η οποία θα συνασπίζει τα κράτη που βάλλονται από την ισλαμική τρομοκρατία, δημιουργώντας και χρησιμοποιώντας μια ευέλικτη ομάδα κυβέρνησης όπου θα διαμορφώνει μια κοινή συμμαχική προσέγγιση πάνω σε θέματα αντιμετώπισης, πρόληψης και σύλληψης τρομοκρατών.

Ένα άλλο μονοπάτι που προτείνεται και είναι το πιο δύσκολο, είναι το κομμάτι εκείνο της προσπάθειας για εξεύρεσης λύσης για το ξέπλυμα του μαύρο χρήματος των τρομοκρατικών ομάδων. Είναι πασιφανές πως αυτό είναι ίσως όπως θα χαρακτηριζόταν και από τον Ουίλιαμ Σαίξπηρ ως όνειρο θερινής νυκτός, αλλά θα ήταν και η βάση για την αρχή της καταπολέμησης της διεθνούς τρομοκρατίας καθώς τα χρήματα που χρησιμοποιούν όλες οι ανά τον κόσμο τρομοκρατικές ομάδες αποφέρει πακτωλό χρημάτων στις οργανώσεις, βοηθώντας στην τέλεση των επιθέσεων τους. Τρίτον την προστασία και προετοιμασία του έθνους σε μια

⁷⁹ Pillar Paul R. (2011). Intelligence and U.S. Foreign Policy

ενδεχομένη τρομοκρατική επίθεση. Σε αυτό το σημείο η Επιτροπή κάνει λόγο για στόχευση των ταξιδιών των υπό παρακολούθηση τρομοκρατών και μια σωστή λειτουργία των intelligence ενημερώνοντας τις χώρες που ταξιδεύουν πως πρόκειται για άτομο ή άτομα που συνδέονται με τρομοκρατικές ομάδες. Δημιουργία νέων ρηξικέλευθων ελέγχων στα τελωνεία και στα αεροδρόμια χρησιμοποιώντας βιομετρικούς ελέγχους για την ταχύτερη αναγνώριση των ταξιδιωτών ενώ προτείνει και την ανάπτυξη νέων παράλληλα στρατηγικών για την ασφάλεια της ναυσιπλοΐας και γενικότερα στα μέσα μεταφοράς. Ωστόσο δεν είναι μόνο οι χώροι εισόδου και εξόδου των μέσων μεταφοράς, η Επιτροπή δίνοντας τις κατευθυντήριες γραμμές πιστεύει πως είναι και επιτακτική η χρηματοδότηση των διαφόρων ομοσπονδιών που συνδέονται με την εθνική ασφάλεια σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, τοποθετώντας στην κορυφή της λίστας της πολιτείες όπως την New York και την πρωτεύουσα Washington, εκείνες δηλαδή που έχουν πληγεί περισσότερο από τρομοκρατικές ενέργειες του παρελθόντος.

Κοινός παρανομαστής όλων των νέων μέτρων που προτεινόμενων μέτρων κατά την Επιτροπή είναι εκείνος της αύξησης του προϋπολογισμού για τα μέτρα ασφαλείας, καθώς μόνο μέσω αυτού οι Η.Π.Α. θα μπορέσουν να καταστούν ως μια ασφαλής χώρα. Τέλος, σημαντική συμβολή σε όλα τα παραπάνω μέτρα αναμένεται να έχει ο Πρόεδρος των Η.Π.Α. με την καθοριστική και αποφασιστική κατευθυντήρια γραμμή του, οφείλοντας να ωθήσει τις υπηρεσίες πληροφοριών σε συνεργασίες στην ανταλλαγή πληροφοριών διασφαλίζοντας μεταξύ άλλων την ιδιωτική και δημόσια ζωή του Αμερικανικού λαού.

5.5 Το Όραμα Για την Νέα Δεκαετία

Πλέον οδηγούμενοι σε ρυθμούς αναδιάταξης και ανασυγκρότησης, η κοινότητα των πληροφοριών των Η.Π.Α. στοχεύει σε μια πλήρης μεταμόρφωση του συστήματος δίνοντας κατευθυντήριες γραμμές ωθώντας τους αναλυτές σε άλλες ρηξικέλευθες πολιτικές, να σκέφτονται έξω από το κουτί, έχοντας πιο διευρυμένους ορίζοντες και έξω από τους συνήθεις τρόπους όπου λειτουργούσαν έως τώρα οι προκάτοχοι τους. Χρησιμοποιώντας ένα παράδειγμα, κανένας από τους αναλυτές πληροφοριών δεν είχε σκεφτεί το ενδεχόμενο μιας αεροπειρατείας προς τέλεση ενός τρομοκρατικού χτυπήματος, έχοντας εφησυχάσει με την επικρατούσα ιδέα πως υπάρχει μια

ασφάλεια τόσο στα αεροπλάνα όσο και στα αεροδρόμια λειτουργώντας αποτρεπτικά στα σχέδια τρομοκρατών. Αυτή ακριβώς η απουσία εναλλακτικών σχεδίων και σκέψεων εκμεταλλεύτηκαν οι αεροπειρατές όπου σε συνδυασμό με μια αλληλουχία γεγονότων που λειτούργησε υπέρ τους έφερε τα τραγικά αποτελέσματα. Από το 1998 και εντεύθεν η CIA προωθεί εναλλακτικές μεθόδους ανάλυσης, ενώ από το 2000 ξεκίνησε τον καταρτισμό νέων ειδών αναλύσεων σε ένα νέο πρόγραμμα το οποίο ονομάζεται Career Analyst Program⁸⁰ (CAP). Αυτά τα προγράμματα θα πρέπει να ενθαρρυνθούν και να ενσωματωθούν σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό μέσα στην αναλυτική παραγωγή και στις νέες μορφές προϊόντων. Οι διαδικασίες και οι τροποποιήσεις που προωθούνται μπορούν να βοηθήσουν και να συμβάλλουν στην βελτίωση της ακρίβειας που σχετίζεται με την ανάλυση των πληροφοριών αφήνοντας επί μέρους τις αποτυχίες του παρελθόντος.

Η παρακαταθήκη των συντελούμενων μεταρρυθμίσεων για το μέλλον όσον αφορά την αποφυγή καταστροφικών εκπλήξεων θα είναι να συνεχιστεί η επαγρύπνηση των υπηρεσιών ενάντια σε μια πιθανή αποτυχία. Αυτό συνεπάγεται με την αναγνώριση των παθολογιών που στο παρελθόν προκαλούσαν τις αποτυχίες, την καλύτερη αυτοσυγκέντρωση εκ μέρους της διοίκησης και κυρίως τον εντοπισμό των παραλήψεων που ελλοχεύουν ώστε να ολοκληρωθεί μια ακριβής ανάλυση. Η εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων που προτείνονται έχουν την δυνατότητα να βελτιώσουν κατά πολύ το προϊόν της ανάλυσης, ενώ οι διαδικασίες για την βελτίωση του περιεχομένου των προϊόντων των πληροφοριών μέσω στοχευόμενων προσπαθειών καθώς και μεγαλύτερη αλληλεξάρτηση μεταξύ των υπηρεσιών πληροφοριών, θα μπορούν να παρέχουν μια βελτίωση εννοιολογικής δημιουργικότητας για την θεωρητική αφύπνιση των εμπειρογνομόνων, ενώ το ενημερωμένο προϊόν θα μπορεί να βελτιωθεί και οι μεταρρυθμίσεις θα μπορούν να στοχεύουν σε μεγαλύτερη επίδραση. Με αυτόν τον τρόπο τόσο η ουσία όσο και η διαδικασία της παράγωγης πληροφοριών μπορεί να αντικαταστήσει την δυσλειτουργική φύση της γραφειοκρατίας με μια εξαιρετική αποστολή, την διασφάλιση της εθνικής ασφάλειας των Η.Π.Α.

⁸⁰ Tenet George (2007). At the Center of the Storm. My Years at the CIA.

Οι απαιτούμενες αλλαγές και οι διαρθρώσεις όπως αυτές τέθηκαν επί τάπητος στην Αναφορά από την Επιτροπή βρήκαν άμεσα πολλούς θιασώτες καθώς αναγνωρίστηκαν αναφανδόν από όλους τους βουλευτές και την γερουσία των Η.Π.Α. Ο John Kerry υποψήφιος με τους Δημοκρατικούς ζήτησε την υιοθέτηση αυτών των συστάσεων και μάλιστα το συντομότερο δυνατόν κάτι το οποίο και ο πολιτικός αντίπαλος του ο Bush ζήτησε. Ήταν πασιφανές πως οι προτάσεις της Επιτροπής είχαν θέσει τις βάσεις προς μια διάρθρωση με σαφή κατεύθυνση και με άριστη κατανόηση των παραλείψεων που ενυπήρχαν σε ολόκληρο το σύστημα των υπηρεσιών πληροφοριών. Η Έκθεση της Επιτροπής κατά πολλούς έχει χαρακτηριστεί ως το Άγιο Δισκοπότηρο, μια εξέχουσα ανάλυση όπου έχει γίνει σημείο αναφοράς και μια πηγή αναφορών από την οποία αναβλύζει αλήθεια για ότι πιο κοντινό υπάρχει σε σχέση με την τρομοκρατία και την αντιμετώπιση της. Η επίδραση και η καθολική αποδοχή της Επιτροπής που τυγχάνει έως τις μέρες μας για τις προτάσεις που εισήγαγε για τις intelligence αποδεικνύει την αποφασιστικότητα με την οποία έδρασε και την κατανόηση για αλλαγές που όφειλαν να υιοθετηθούν.

Συνοψίζοντας την ανάλυση του τελευταίου κεφαλαίου, προχωρήσαμε στις νέες αλλαγές που επιτάσσουν οι προκλήσεις στο μεταβαλλόμενο διεθνές στερέωμα όπως εκείνες διατυπώθηκαν στο σύνολο τους από ακαδημαϊκούς και καθηγητές που ειδικεύονται στον ευαίσθητο χώρο της Εθνικής Ασφάλειας και των Διεθνών Σχέσεων. Σημαντικό ρόλο επίσης στις νέες μεταρρυθμίσεις οι οποίες συντελούνται, διαδραμάτισε η Επιτροπή για την 11^η Σεπτεμβρίου προτείνοντας την άμεση υιοθέτηση των μέτρων αυτών, προκειμένου να επιτευχθεί ένα ελάχιστο επίπεδο ασφάλειας για τους πολίτες.

Συμπεράσματα

Οι υπηρεσίες πληροφοριών, στις οποίες θα μπορούσαμε να τους αποδώσουμε τον ρόλο του “αόρατου” στρατού ενός κράτους, διαδραματίζουν ίσως τον σημαντικότερο, τον πρωτεύοντα ρόλο στην υπεράσπιση και την διασφάλιση της δημοκρατίας ενός κράτους έναντι επιθέσεων από εξωγενείς αλλά και ενδογενείς παράγοντες. Όσο το διεθνές περιβάλλον παραμένει ασταθές, όσο οι παγκόσμιοι παίκτες επιθυμούν να αναβαθμιστεί ο ρόλος τους τόσο ο κίνδυνος για τέλεση

τρομοκρατικών επιθέσεων αυξάνεται. Οι ίδιες οι υπηρεσίες αυτές γνωρίζουν εξόχως καλώς πως οι κίνδυνοι ίσως να μην έχουν υλική υπόσταση, καθόσον πλέον η τρομοκρατία εγχώρια και μη, έχει λάβει πολλές μορφές όπως λόγου χάρη μιας ασύμμετρης απειλής ή μιας διαδικτυακής επίθεσης μεγάλου εύρους πλήττοντας κρίσιμα διοικητικά πόστα και υπουργεία. Τα νέα είδη τρομοκρατίας αποτελούν και αστάθμητο παράγοντα για τις υπηρεσίες πληροφοριών, αφού πρόκειται για πεδία στα οποία βαδίζουν σε αχαρτογράφητα νερά, δοκιμάζοντας ίσως και το επίπεδο της εκπαίδευσής τους και της ετοιμότητάς τους.

Η βαρύνουσα σημασία του έργου τους έχει εκτιμηθεί δεόντως και γι αυτό τον λόγο οι κυβερνήσεις και ιδίως των Η.Π.Α. όπως αναλύσαμε, φρόντισαν και εξακολουθούν να φροντίζουν, ώστε να συνεχίζουν απερίσπαστα και χωρίς κωλυσιεργίες, καθόσον οι κίνδυνοι που στοχεύουν στην κατάλυση του αισθήματος ασφαλείας που απολαμβάνουν οι πολίτες μέρα με την μέρα αυξάνεται. Η επίδραση των τρομοκρατικών επιθέσεων το 2001, αποτελούν ακόμα και σήμερα ακόμα 20 έτη μετά, μια τραυματική εμπειρία, μια παρένθεση στην πολυετή επιτυχημένη πορεία των Αμερικανικών υπηρεσιών πληροφοριών. Ωστόσο παρά τις μεταρρυθμίσεις που έχουν συντελεστεί (και συνεχίζουν να συντελούνται) από εκείνη την θλιβερή μέρα του Σεπτεμβρίου στην Νέα Υόρκη, το πέπλο της τρομοκρατίας εξακολουθεί να αιωρείται πάνω από την ισχυρότερη δημοκρατία.

Ο αντίκτυπος των τρομοκρατικών χτυπημάτων ήχησε έντονα στο πολιτικό σύστημα των Η.Π.Α και οι εντολές που δόθηκαν ήταν άμεσες προκειμένου το δαιδαλώδες με απουσία συνεργασιών ανάμεσα στις υπηρεσίες πληροφοριών, σύστημα των υπηρεσιών πληροφοριών να σταματήσει να υφίσταται ένα είδος γραφειοκρατίας. Προωθήθηκαν μεταρρυθμίσεις που στόχευαν στην καρδιά του προβλήματος, στο ζωτικό κομμάτι του intelligence cycle εκείνο της επεξεργασίας και της ανάλυσης των πληροφοριών, καθότι ενώ υπήρχαν τα στοιχεία μέσω της ανάλυσης πως επίκειται επίθεση στην Αμερική, εντούτοις μια σειρά παραγόντων οδήγησε σε μια Βαβέλ ασυνεννοησίας ανάμεσα στις υπηρεσίες πληροφοριών και στην πολιτική ηγεσία, φτάνοντας στην ουσία να παραμένουν θεατές ενός κακού έργου και σαν σύγχρονες Κασσάνδρες, να μην μπορούν να προειδοποιήσουν τον Αμερικανικό λαό.

Αναμφίβολα μια έμπειρη και καταρτισμένη εθνική υπηρεσία πληροφοριών δημιουργεί μια αίσθηση προστασίας τόσο στο εσωτερικό όσο και για το εξωτερικό

καθώς οι επίδοξοι αντίπαλοι θα γνωρίζουν για το επίπεδο ασφάλειας και ετοιμότητας ιδιαίτερα αν αναλογιστούμε το εκτόπισμα και τις επιτυχίες για την κλάση της CIA ή του FBI. Μέσω της μελέτης αυτής διαπιστώσαμε την ζωτικής σημασίας ανάγκη για ύπαρξη μιας λειτουργικής υπηρεσίας πληροφοριών. Λόγω των προκλήσεων που έχουν να αντιμετωπίσουν απαιτείται ένα επίπεδο άκρας μυστικότητας, το οποίο διασφαλίζει την επιτυχή έκβαση των διαφόρων επιχειρήσεων που πρόκειται να συντελεστούν. Όσο ο κόσμος αλλάζει και η τεχνολογία αναπτύσσεται με αυτούς τους αλματώδεις ρυθμούς τόσο η επικινδυνότητα θα αυξάνεται, καθιστώντας τις υπηρεσίες πληροφοριών να υιοθετήσουν νέες και ρηξικέλευθες μεθόδους προκειμένου να βρίσκονται ένα βήμα μπροστά από τις συντελούμενες εξελίξεις.

Οι δυο μεγάλοι πυλώνες ασφαλείας των Η.Π.Α. το Ομοσπονδιακό Γραφείο Ερευνών (FBI) και η Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών (CIA), έχουν αναλάβει την πιο δύσκολη αποστολή, προκειμένου το Αμερικανικό έδαφος να παραμείνει ασφαλές και το δίκτυο ασφαλείας να παραμείνει αταλάντευτο απορροφώντας τους κραδασμούς από τις απειλές και τους κινδύνους. Αναμφίβολα ο εντοπισμός και η εκτέλεση του αρχηγού και ιθύνων νου των επιθέσεων στις Η.Π.Α Osama Bin Laden αποτελεί την κορυφαία στιγμή για την καταπολέμηση της διεθνούς τρομοκρατίας, αλλά και μια διεθνής διάκριση για την CIA.

Πιστοί στο πλάνο τους για αναδιαμόρφωση του σκηνικού εν μέσω του ομιχλώδους πέπλου που τύλιξε τις Η.Π.Α. τόσο η πολιτική ηγεσία όσο και το γραφειοκρατικό σύστημα της Αμερικής έκρινε αναγκαία την αναβάθμιση των υπηρεσιών πληροφοριών. Μια σειρά διαταγμάτων έδωσε την απαραίτητη ώθηση προκειμένου να ξεκινήσουν οι διεργασίες για ποιοτικές και διεξοδικές μεταρρυθμίσεις που αφορούσαν στην καλύτερη κατανόηση των λεγόμενων wake up calls που θα συμβούν έτσι ώστε να αποτρέψουν νέα τρομοκρατικά χτυπήματα. Ίσως μια σωστότερη ανάγνωση σε συνδυασμό με την ρήση “επανάληψη μήτηρ μαθήσεως” λειτουργήσει στο εγγύς μέλλον ως οδικός άξονας για μια νέα πορεία στην ανέλιξη των Αμερικανικών υπηρεσιών πληροφοριών.

Βιβλιογραφία

Αρβανιτόπουλος Κωνσταντίνος (2009). Το Θεσμικό Πλαίσιο Διαμόρφωσης της Εξωτερικής Πολιτικής των Η.Π.Α.

Betts Richard K. (2007). Enemies of Intelligence.

Buzan Barry (1983). People, States and Fear: The national security problem in international relations.

CIA official site www.cia.gov

Copeland Thomas (2007). Fool me Twice Intelligence Failure and Mass Casualty Terrorism.

Dahl J. Erik (2013). Intelligence and Surprise Attack: Failures and success from Pearl Harbor to 9/11 and beyond.

Dahl J. Erik (2010) Missing the Wake-up Call: Why Intelligence Failures Rarely Inspire Improved Performance

Ehud Eiran (2015). The Three Tensions of Investigating Intelligence Failures.

Evans Geraint (2009). Rethinking Military Intelligence Failure – Putting the Wheels Back on the Intelligence Cycle

FBI official site www.fbi.gov

Goldman Jan (2006). Words Of Intelligence A Dictionary The Scarecrow Press, Inc.

Goldman Jan (2006). The Central Intelligence Agency (Volume 2) An Encyclopedia of Covert Ops, Intelligence Gathering and Spies.

Harber Justin (2009). Unconventional Spies: The Counterintelligence Threat from Non – State Actors.

Hastedt Glenn (2003). Espionage A Reference Handbook.

Hastedt Glenn (2014). Teaching About and Understanding Intelligence Failures.

Hatlebrette Kjetil Anders & M.L.R. Smith (2010). Towards a New Theory of Intelligence Failure? The Impact of Cognitive Closure and Discourse Failure.

Hollister Hedley John (2008). Learning from Intelligence Failures.

Jensen Carl J. III, David H. McElreath, Melissa Graves (2013). Introduction to Intelligence Studies

Johnson Lock K. (2007). Strategic Intelligence Volumes 1-5.

Johnson Lock K. (2007). Handbook of Intelligence studies.

Johnson Lock K. (2010). The Oxford Handbook of National Security Intelligence.

Κωνσταντόπουλος Ιωάννης (2016) : «Πληροφορική (Intelligence) και Υψηλή Στρατηγική.

Lathrop Charles E. (2004). The Literary Spy the Ultimate Source for Quotations on Espionage & Intelligence.

Lowenthal Mark M. (2009). Intelligence from Secret to Policy.

Marrin Stephen (2004). Preventing Intelligence Failures by Learning from the Past.

Paretta Lawrence (2001). Failures in Leadership: Assessing organizational, Strategic and Tactical Intelligence Failures prior to 11 September.

Pillar Paul R. (2011). Intelligence and U.S. Foreign Policy

Shelton Christina (2011). The Roots of Analytic Failures in the U.S. Intelligence Community.

Shulsky Abram N. & Schmitt Gary J. (2002). Silent Warfare Understanding the World of Intelligence.

Sims Jennifer E. & Burton Gerber (2009). Vaults, Mirrors, and Masks Rediscovering U.S. Counterintelligence.

Smith Jr W. Thomas (2003). Encyclopedia of the Central Intelligence Agency Facts on File.

Taylor Stan A. & Daniel Snow (1997). Cold War Spies Why They Spied and How They Got Caught.

Tenet George (2007). At the Center of the Storm. My Years at the CIA.

Turner Michael A. (2005). Historical Dictionary of United States Intelligence.

Undermining Counterintelligence Capability (2002). Wannall Raymond W.

Warner Michael (2014). The Rise and fall of Intelligence. An International Security History.

West Nigel (2015). Historical Dictionary of International Intelligence.

Wettering Frederick L. (2000). International Journal of Counterintelligence: The Broken Triad.

Zegart Amy (2005). September 11 and the Adaption Failure of U.S. Intelligence Agencies.

The 9/11 Commission Report